

65KR.

SCIENCE FICTION FANTASY HORROR

45

SOMMER
2015

HIMMELSKIBET

MAGASINET FOR FANTASTIK

FANTASK

Sankt Peders Strøede 18 1453 København K
+45 33 11 85 38 www.fantask.dk fantask@fantask

HIMMELSKIBET

MAGASINET FOR FANTASTIK

Nummer 45, Sommer 2015

HIMMELSKIBET beskæftiger sig med de fantastiske genrer. Bladet bringer artikler, noveller, kunst, anmeldelser, nyheder m.v., der på den ene eller den anden måde har med fantastik at gøre. Se mere på www.himmelskibet.dk.

HIMMELSKIBET er et non-profit forehavende, der udelukkende bliver produceret af ulønnet arbejdskraft. Alle indlæg er © indlæggenes ophavs-mænd.

HIMMELSKIBET udgives af foreninen Fantastik. Læs om Fantastik på www.fantastik.dk.

Ansvarshavende redaktør:

Klaus Æ. Mogensen
Tlf. 30 65 11 22
himmelskibet@fantastik.dk

Kontaktadresse

(bl.a. ved adresseændring):
Thomas Winther
Bovneager 75
2600 Glostrup
kasserer@fantastik.dk

Dette nummers redaktør:

Klaus Æ. Mogensen

HIMMELSKIBET udkommer ca. fire gange om året. Medlemmer af foreninen Fantastik modtager bladet gratis. Institutions-abonnement koster 250 kr. for fire numre. Medlemskab eller abonnement kan opnås ved at indbetale 250 kr. til konto i BankNordik 6515 30504775661. Husk at angive navn og adresse. Girokort til indbetaling kan rekvireres ved at sende en e-mail til forening@fantastik.dk.

Løssalgspris: 65 kr./stk.

Layout & montage:

Klaus Æ. Mogensen

Forsidegrafik: Michael Bernth

Tryk: Frederiksberg Bogtrykkeri
ISSN-NR: 1603-5836

Deadline for #46: 1/10 2015

Annoncepriser:

Omslag, bagside: 400 kr.
Omslag, inderside: 250 kr.
Helside inde i bladet: 150 kr.
Halvside inde i bladet: 100 kr.

Korrektur: Tue Sørensen

INDHOLD

Forsideillustration tegnet af Anders 'Fjølvar' Dreyer og farvelagt af Pia Smith Jensen

Den Fantastiske Virkelighed: Sommernyt.....4
Af Flemming R.P. Rasch

Ikke til at stå for.....7
Novelle af Jon Terje Østberg

Familiehemmeligheder.....10
Tegneserie af Peder Riis

H.P. Lovecraft.....15
Af Jakob Friis Andersen

Hvordan laver man en film?.....19
Af Mikkel Starup

Anmeldelser.....21

Portræt af en succes: Fantasyfestival i Esbjerg 2015.....37
Af Rasmus Wichmann

Harry Harrison.....41
af Klaus Æ. Mogensen

Sf-tegneserier: Operation: Galactic Storm.....44
Af Tue Sørensen

Fantasy-tegneserier: Locke & Key.....46
Af Klaus Æ. Mogensen

Ulvens time.....48
Af Klaus Æ. Mogensen

Christopher Lee 1922-2015.....50
Af Thomas Winther

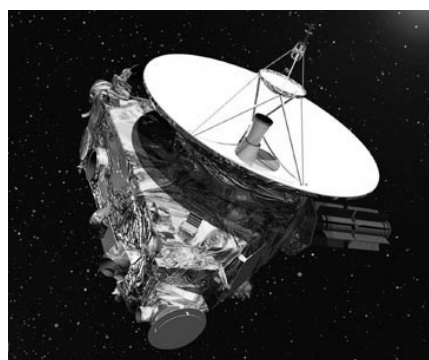
Nyt om fantastik.....52
Ved Klaus Æ. Mogensen

Ny fantastik på dansk.....54
Ved Janus Andersen

Winter Witch.....55
Fotokollage/manipulation v/ Klaus Æ. Mogensen

Den Fantastiske Virkelighed: SOMMERNYT

Af Flemming R.P. Rasch

New Horizons

Denne sommer har man kunnet følge med i adskillige spændende eksperimenter og observationer. Både USA og Europa har rumsonder i gang med de mest spændende faser af deres missioner. ESAs Rosetta-fartøj er nu klar til at observere den komet det kredser om, mens kometen flyver forbi Solen og bliver varmet op. De forsøger også at genetablere kontakten med landingsfartøjet nede på kometens overflade, som de mistede kontakten med tidligere i år. NASA har sit DAWN-fartøj i kredsløb om dværgplaneten / asteroiden Ceres og er i gang med kortlægge den fra stadigt lavere kredsløb. Og – ikke mindst – så nåede New Horizons frem til sit møde med dværgplaneten / planeten Pluto og dens måner.

Af de mere kedelige nyheder fra rumfarten, så gik det galt med endnu en ubemandet forsyningsmission til Den Internationale Rumstation. Denne gang var det SpaceX, som ellers har været den kommercielle rumfarts mest succesfulde selskab, der mistede et Falcon 9-rumfartøj et par minutter efter det blev sendt op fra Cape Canaveral. Man undersøger stadig årsagen til hvad der fik rakettens øverste trin til at eksplodere. Kun et par måneder tidligere var en russisk opsendelse til ISS også gået galt, kun et halvt år efter at Orbital Sciences havde deres uheld. Men selv om en masse udstyr er gået tabt, er der ingen fare for

astronauterne deroppe: Der er stadig kun fire ud af omkring firs forsyningsmissioner til ISS der er gået galt, og man har allerede fremskyndet en russisk opsendelse, som leverede forsyninger til ISS få dage efter uheldet.

Udover at fortælle lidt mere om New Horizons, vil jeg denne gang koncentrere mig om LHC på CERN, der nu igen er i drift, efter den har fået en række opgraderinger og serviceeftersyn.

Den lille planet med de mange bjerge

Siden man startede rumfarten, har en af ambitionerne været at undersøge alle planeter i vores solsystem på nært hold. Der er grænser for hvor meget man kan finde ud af med teleskoper nede fra Jorden. På PR-siden ser det også meget bedre ud med et stor billede i høj opløsning, end en lille gnidret klat, som nogle astronomer påstår er en planet. Så NASA (og russerne, indtil de skrottede deres program) planlagde og gennemførte en række missioner fra starten af 1960'erne og frem, som besøgte samtlige planeter i solsystemet, undtagen den yderste planet Pluto. (Der har været planer om missioner til Pluto siden 1970'erne, men de blev alle ramt af nedskæringer).

Missioner til planeter kan være enten flyby-missioner eller missioner hvor fartøjet faktisk går i kredsløb om planeten. Førstnævnte er meget nemmere at lave, fordi man ikke behøver at have brændstof med til at bremse op med. Efter succes med de tidlige flyby-missioner, koncentrerede NASA sig i de følgende år om at nærstudere de planeter man allerede havde besøgt med missioner der gik i kredsløb og endda sende sonder (og biler!) ned på overfladen af dem. Det var først omkring årtusindskiftet, at man omsider besluttede at gøre noget ved den manglende nær-observation af Pluto. Det blev til New Horizons' missionen.

Pluto og dens måne Charon

Pluto ligger rigtig langt væk fra Jorden. Det vil sige at et rumskib taget meget lang tid om at nå derud. Pluto er også meget langt væk fra Solen, så man kan ikke bruge solenergi til at drive fartøjets instrumenter og udstyr med. New Horizons blev derfor designet til at flyve meget hurtigt, og den blev udstyret med et plutonium-batteri, der kan holde i mange år. For at kunne bevæge sig hurtigt, må man spare på nyttevægten (en større del af opsendelsen må bestå af brændstof), så derfor er New Horizons relativt lille – den vejer kun ca. et halvt ton.

I forhold til de andre planeter er Pluto ganske lille. Mindre end Jordens måne. Den har til gengæld en stor måne (Charon). Hvor forholdet mellem Jorden og dens måne i vægt er ca. én til hundrede, er Pluto og Charons ca. én til ti. Pluto og Charon ligger også ganske tæt på hinanden. Derfor troede man tidligere at den klat man så i teleskoperne, hvor Pluto og Charon ligger, kun var en enkelt planet. Siden man ikke havde nogen mulighed for at måle Plutos masse, antog man at det var en langt større planet, end den faktisk er. I mit gamle leksikon fra 1976 er Plutos størrelse opgivet til ca. den samme som Merkurs, som faktisk har den dobbelte diameter. Så Pluto regnedes ganske vist stadig som den yderste planet, men det var meget lille planet i forhold til alle de andre planeter.

Plutos status som den yderste planet blev yderligere undermineret, da man i starten af dette århundrede fandt flere andre større objekter i kredsløb om Solen, længere ude end Pluto. Man havde da brug for en ny betegnelse for disse objekter og fandt på begrebet *dværgplanet*. Da Pluto blev vurderet til at være af samme type som dem, blev den omklassificeret til også at være en dværgplanet. Det skete kort tid efter at New Horizons var taget af sted.

New Horizons lavede en flyby af Jupiter på sin vej, dels for at teste udstyret, dels for få et 'skub' fra Jupiters enorme tyngdekraft, som øgede New Horizons fart yderligere. Hvor de gamle Voyager-fartøjer tog mindst halvandet år om rejsen til Jupiter, kunne New Horizons klare det på lidt over et år. Der blev lavet en række interessante observationer af Jupiter og dens måner, og så gik det videre til Pluto, som blev nået efter yderligere ca. otte år.

Blot ved at se på billederne af Pluto og Charon, kan man se at de ligner 'rigtige' planeter. De er pænt runde og udstyret med blandt andet bjergkæder. Det er umiddelbart underligt, da man skulle tro en så kold planet ikke havde været geologisk aktiv i millioner af år. Men måske har det mysterium allerede fået en god forklaring når du læser dette. New Horizons er nemlig således indrettet, at den ikke kan observere og sende data hjem til Jorden samtidigt. Den skal pege sin store antenne mod Jorden for at sende data, og kan så ikke pege sine kameraer og andre instrumenter i en anden retning. Det tager også meget lang tid at sende data. Dens kapacitet er ca. 8 GB, hvilket måske ikke lyder af så meget. Men hastigheden den kan sende med ude fra Pluto, er kun ca. 2 kilobit i sekundet, dvs. tusind gange så langsom som en langsom bredbåndsforbindelse. Så først en gang til næste år vil alle data være sendt.

New Horizons er udstyret med mange instrumenter, som udover at kortlægge Pluto og Charons overflader og geografi, blandt andet også kan undersøge hvad atmosfæren består af. Senere i år bliver det så besluttet om New Horizons skal sendes et andet sted hen og i så fald hvor. Der er flere mulige objekter den kan nå med det brændstof der er tilbage.

Kvarker og andre sære ting

CERNs LHC partikelaccelerator lukkede ned ganske kort tid efter at man havde observeret Higgs partiklen. Nedlukningen havde hele tiden været planlagt. Men det var spændende om den kunne komme i gang igen og levere det som den oprindeligt var blevet designet til, nemlig accelerere to stråler af protoner op til en energi per proton på 7 TeV (indtil videre dog kun 6,5 TeV).

Denne energi svarer til ca. en milliontedel af en joule. Det lyder måske ikke af meget, men for en enkelt elementarpartikel er det vanvittigt meget energi. Hvis vi samlede et gram sammen af disse protoner og smed dem ind i LHC, så ville de få en energi svarende til en meget stor brintbombe! Nu er det heldigvis langt mindre end et gram man kan accelerere ad gangen i LHC, så der er ingen fare for at det hele eksploderer. Men med en så avanceret maskine kan der ske rigtig mange uheld, så det var en god nyhed at man havde fået LHC op at køre igen og at alt virkede som det skulle.

LHC er i princippet en maskine der laver meget små, men utroligt kraftige eksplosioner, flere millioner gange i sekundet. Som vi ved fra Einsteins berømte formel, så kan masse omdannes til energi og omvendt. Det er hvad der i sådanne eksplosioner. Energien bliver til nye partikler. Data fra eksplosionerne gemmes og analyseres senere. Men hvorfor er det nødvendigt med de store energier og de mange gentagelser af eksperimentet? Det skyldes at kvantefysik – de fysiske love for meget små ting – er noget mærkeligt noget. Man kan ikke bare sige: Nu vil vi lave en Higgs og så gå frem efter en opskrift til at lave Higgs-partikler med. I stedet må man lave et eksperiment hvor der er en vis chance for at skabe en Higgs, og så blive ved og ved, indtil man ser den.

Hvis en fabrik skulle køre efter kvantefysiske principper, så lad os sige der regelmæssigt ankommer to tog med råvarer til fabrikken. I stedet for bare at aflevere råvarerne, så lader man de to tog køre sammen med stor fart. Derefter går man i gang med at eftersøge katastrofeområdet. Der vil være rigtig mange småting man ikke kan bruge, søm og skruer og møtrikker m.m. Af og til vil man støde på nogle lidt større ting, stole, cykler, køleskabe. Kun meget sjældent vil man finde nogle af de helt store ting, biler, koncertflygler, mejetærskere. Derimod vil man aldrig finde ødelagte ting. I kvantefysikken er der enten en hel partikel eller ingen partikel.

Hvis man går ud i naturen, finder man af og til nye arter. Tilsvarende kan der findes nye elementarpartikler, hvis man leder i naturen og ikke mindst leder ved hjælp af en partikelaccelerator. Kreationister er religiøse mennesker som tror at alle de arter vi kan finde i naturen, er nogle Gud fra starten af har designet. Det er en dårlig teori, fordi vi har ret mange data som fortæller at nye arter hele tiden kommer til via evolution. Derimod gælder noget der minder om kreationisme med elementarpartiklerne. Hvilke der findes, hænger meget nøje sammen med de naturlove der gælder for vores univers. Så når vi leder efter elementarpartikler, vil vi enten finde nogle vi kender i forvejen, der passer med de naturlove vi kender, eller også vil vi finde nogle nye, som fortæller os at naturlovene er anderledes end vi troede.

LHC består groft sagt af to meget lange cirkulære rør med vakuum i, hvor protonerne kan suse rundt, og uden om det nogle kæmpestore elektromagneter, som søger for at protonerne holder sig inde i rørene og bevæger sig med de afsindige hastigheder de gør. Rundt om denne cirkel er der så placeret et antal instrumenter, som kan registrere hvad der sker, når proto-

nerne støder sammen (hvad de gør flere steder – nemlig ud for hvert af instrumenterne). De største af disse instrumenter vejer tusinder af tons. Det er ATLAS, CMS, ALICE og LHCb.

ATLAS og CMS er begge designede til at lede efter lidt af hvert – det var dem som fandt Higgs-partiklen.

ALICE er et meget specialiseret instrument, som kan skabe et lille område med ekstremt høj temperatur – langt højere end temperaturen i en supernova – hvor man kan studere hvad der skete før atomkernerne blev skabt.

LHCb er designet specielt til at undersøge antistof, dvs. de 'omvendte' udgaver som alle elementarpartikler har.

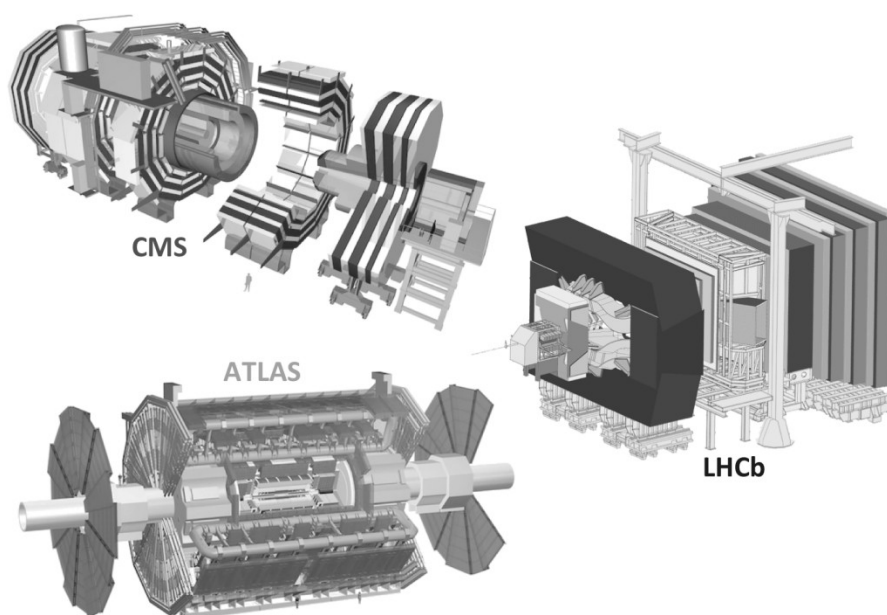
Udover det er der en række mindre instrumenter, som MoEDAL, der leder efter magnetiske monopoler (en teoretisk elementarpartikel) og LHCf, der undersøger hvordan pi-mesoner (en kendt partikel som bl.a. også findes i kosmisk stråling) opfører sig.

Når noget observeres af en partikelaccelerators instrumenter, så betyder det noget andet end hvis man f.eks. har set noget i et astronomisk teleskop. De fleste elementarpartikler er nemlig

meget ustabile. Så det man faktisk ser, er resterne af dem, når de har forvandlet sig til andre partikler.

Den seneste nyhed fra LHC er at LHCb har opserveret en pentakvark. Kvarker (som der er mange forskellige af) påvirkes af den stærke kernekraft, som er en af de fire kendte naturkræfter. Denne kraft er faktisk ekstremt stærk, så kvarker vil meget hurtigt klumpe sig sammen og blive til for eksempel protoner og neutroner, der består af tre kvarker, eller til mesoner, der består af to kvarker. Teoretisk set skulle man også kunne skabe stof bestående af mere end tre kvarker.

Tidligere er det lykkedes at observere stof der består af fire kvarker, men for nyligt observerede man fem kvarker, der havde klumpet sig sammen, nemlig to *op*- og en *ned*-kvark (det samme som i en proton), samt en *charm*-kvark og en *anti-charm*-kvark. Denne pentakvark er meget ustabil, men observationen af den er vigtig, fordi den bekræfter de teorier man har om hvordan kvarker opfører sig. Men da det ikke er en elementarpartikel, er det en langt mindre nyhed, end da man fandt Higgs-partiklen.

Nogle af LHC's instrumenter

IKKE TIL AT STÅ FOR

Af Jon Terje Østberg

Jon Terje Østberg er født i Norge, men bor nu i København. Han har arbejdet som grafiker og i en uendelig årrække spillet i diverse rock/punk bands. Han er medarrangør/pressegruppe for Danmarks eneste rendyrkede garagerock festival, Gutter Island. Arbejder nu i deltidsjob som videokoder i Post DK.

Jon er ret ny i skriveuniverset, men har dog tidligere fået udgivet en håndfuld noveller, blandt andet "New York Love Story, November 2034" i Himmelskibet nr. 41.

Illustration: Billedmanipulation ved Klaus Æ. Mogensen.

Hun græd og plagede hele tiden sine forældre. Far var længe imod. Han mente, at det var en pervers dille. 'Nuttedyrene' var ifølge ham en flygtig landeplage, en fikts ide. Han anså det for fuldstændig meningsløst hysteri. Han var af den gamle skole og forstod ikke den nye tids moderne tingeltangel. Mor var sådan set enig, men kunne til sidst ikke bære Pigens triste tilstand. Så endelig en dag gav Far efter, og familien begav sig hen til den lokale Nuttedyrsbutik.

"Velkommen til!" sagde ekspedienten med et overstyret smil, da de forsigtigt trådte ind i plasticmekkaet.

Far kiggede sig lidt rundt, og han så mange andre familier. Glade og mere end villige til at punge ud for rædslerne.

Ekspedienten bukkede sig ned og smilede til Pigen.

"Hvor er jeg bare glad for at du har taget din Mor og Far med i dag! Så kan du rigtig vise dem hvor dejlige, og nuttede dyrene er!"

Pigen grinede og begyndte forventningsfuldt at gå rundt i butikken. Hun undersøgte metodisk de udstillede modeller, rørte ved dem, vurderede deres nuttethedsfaktor.

Og så fik hun øje på den. En virkelig nuttet rund form, bestående af lange arme og korte ben, et stort hoved med store lyseblå øjne og en åben og grinende mund, fyldt med hvad der lignede en million hvide og vanvittigt skinnende tænder. Den lignede en mellemtung mellem en panda, en vaskebjørn og en silkeabe.

"Åååårh! Der er den, det er den jeg vil ha!" hulkede hun med sin lille barnestemme, og med glædestårer ned over kinderne snublede hun næsten over sig selv af rendyrket fryd.

"Se moar! Den har blååå øjne!"

Mor smilede stort, og Far for søgte, men der var mere skepsis end forståelse i hans ansigtsudtryk.

Far kiggede på Pigen og så

hvordan den glade ekspedient knælede og hviskede noget til hende. Hun fnisede, og ligesom ekspedienten satte hun sin pegefinger op til munden, som til et lille hemmeligt 'schyy'. Ekspedienten blinkede til Pigen, rejste sig op og kom hen til Far og Mor.

"Hvor er det bare dejligt at se sådan en glad lille pige, ikke sandt? Denne Nuttedyrsmodel er meget populær. Og jeg vil sige at prisen absolut er til at overkomme. Tro mig, De vil få meget for pengene," sagde han indsmigrende.

"Hvordan er de konstrueret, dyrene?" spurgte Far. "Altså, der er vel egentlig bare tale om en slags robotter, ikke sandt?"

Ekspedienten blinkede en anelse febrilsk. Han kæmpede en indre brav kamp for ikke at slå en hånlatter op. Det var tydeligt, at han her havde med en ignorant at gøre.

Han tog blidt Far om skulderen og førte ham hen til en række af pelsede Nuttedyr i forskellige former, størrelser og farver.

"Nej, Hr. Dét udtryk bryder vi os ikke rigtigt om her," forsikrede han og pegede hen langs de kunstige skabninger.

"Synes De ikke, at dette syn virker mere end ægte? Nuttedyrene er sindrige og fine bygningsværk, skabt af oprindelig dna. Deres skelet, med imiterede knogler af stål, fungerer stort set som den såkaldt 'ægte' vare. De er ikke bare 'robotter', det kan jeg forsikre dem om!" sagde ekspedienten til Far i en høj og bestemt tone. Som var det et barn han talte til.

"Det vil være svært at forklare videnskaben bag produkterne til en lægmand, men jeg kan fortælle Dem at vi taler om bio-digitale kloner, styret via lysdioder fra den tilhørende og meget brugervenlige fjernbetjening. Det er skam så ægte som det kan blive!"

Far lod ekspedientens talestrøm fortabe sig i tåger og sukkede. Han fandt sit kreditkort frem.

“Hvor meget koster den?” spurgte han mekanisk.

Og lidt efter så Far hvordan vaskebjørns-abe-pandaen blev pakket ned i en stor plastkasse, klar til at indtage deres lille hjem.

Senere samme aften blev familiens måltid indtaget under hektisk virvar. Pigen kunne næsten ikke holde sig i ro.

“Jeg kan ikke spise mere,” sagde hun og var hele tiden på nippet til at rejse sig fra bordet og storme op på sit værelse, op til Nuttedyret.

Far sendte hende et bestemt blik.

“Nu må du lige være tålmodig. Vi spiser først, og så går vi sammen op og pakker den ud,” sagde han. Med vilje fortsatte han spisningen i et noget langsommere tempo.

Endelig befandt de sig alle på hendes værelse, stående i en rundkreds om plastkassen.

De skruede den op og så Nuttedyret med foldede arme, og lukkede øjne, åbenbare sig.

Om halsen hang fjernbetje-

ningen som en glitrende medaljon af plastic.

Pigen smilede og slog sine hænder sammen.

“Hvor er den bare SØØØØD!” sukkede hun, nærmest med ærefrygt i sin lillepigestemme.

Hun greb forsigtigt fjernbetjeningen og undersøgte den med rynkede bryn.

Dens konstruktion var uhyre enkel. Nogle få taster og en rulleknop udgjorde overfladen. Tekster var sat i forskelligfarvede versaler og proklamerede simple kommandoer som eksempelvis: “GÅ, LØB, SOV, TAL” og så videre. Et lille barn ville ikke have nogen problemer med designet.

Pigen pegede spændt med fjernbetjeningen mod Nuttedyret og tastede en enkelt gang.

“HEJ MED DIG! JEG ER DIN NYE VEN!” skreg Nuttedyret med sin høje og skingre, elektroniske stemme. Den stirrede på Pigen med enorme, skinnende øjne.

“Iiiih! Heeej! Hvad hedder du?” spurgte Pigen, og trådte et lille skridt tilbage.

“DET MÅ DU BESTEMME!”

skreg Nuttedyret.

“Okay ... Hm ... jo, jeg ved det! Du skal hedde NUTTI!”

Nuttedyret blinkede en enkelt gang.

“HEJ MED DIG! JEG HEDDER NUTTI, OG JEG ER DIN NYE VEN!” råbte den pelsklædte skabning.

Far smilede solidarisk, men det løb ham alligevel en smule koldt ned af ryggen.

I de følgende dage var Pigen i en helt anden verden. Hun tilbragte hele døgnet sammen med Nuttedyret. Hun holdt konstant fjernbetjeningen i hånden og tastede hurtigt og vedvarende. Nuttedyret luntede rundt, dansede, slog ud med armene og blinkede med øjnene. Den sang og fløjtede, og gav uimodståelige komplimenter til Pigen.

Hun grinede og råbte og sprang rundt om Nutti, hendes nyeste, bedste ven.

“Iiih Nutti! Du er SÅ daajlig!” sang hun, og Nutti fulgte hende hele tiden med øjnene og smilede og blottede sine uendeligt mange og skrigende hvide tænder.

Alt i hendes verden drejede sig om Nuttedyret Nutti. Hun glemte at spise, børste tænder, og lave lektier. Hun stod op om natten og legede stille med Nutti.

Og Far begyndte at blive bekymret. Det var ikke sundt, mente han.

Han huskede tilbage til den gang han var en lille dreng og der stadig fandtes ægte, sjældne dyr på Jorden. De var for længst uddøde og eksisterede nu kun som digitale fotografier og film. Ozelot, Panda, Bjerggorilla, Tiger. Alle var de stort set endt som støvede minder hos den voksne befolkning. De blev kun husket via flot og virkelighedstro 3D-grafik på de naturhistoriske museers info-skærme. Og for børn og unge var de ikke andet end billeder på en verden, de aldrig havde kendt.

Når Far tænkte på, hvordan verden engang havde været fyldt med de prægtige og smukke skabninger, skjult i frodige jungler og bjerge og skove, blev han sentimental og ønskede sig tilbage til en anden tid.

I dag var disse fortidige vidunderer reduceret til forkvaklede og sammenblandede uhyrligheder, skabt af plastic, dna, kunstig pels og unaturlige, groteske menneskelignende træk. Det var som om at hele verden gik i selvsving over Nuttedyrene. Alle børn skulle have dem. Selv mange voksne erhvervede sig monstre og levede lykkeligt sammen med dem. Far rystede på hovedet over dårs-kaben, men indså også, at Nuttedyrene var kommet for at blive.

Nogle dage efter fik de besøg af Naboen. Far åbnede et par øl og satte sig sammen med Naboen i deres have.

Pigen drøuede som sædvanligt rundt sammen med Nutti, og de pludrede og sang og dansede i græsset.

Naboen tog en slurk af flasken og nikkede til Far.

“Ja, de plager jo, de kære små. På den anden side, hvis så-

dan en mekanisk tingest kan bringe glæde i deres liv, hvorfor så ikke?” konstaterede han. “Jeg tror nærmest at alle børn her på vejen har en. Det er virkelig populært.”

Far rynkede øjenbrynene.

“Tja, jeg håber bare det går over. Det er alt for hysterisk for min smag. Børnene tænker jo ikke på andet end de satans Nuttedy. De tager dem med overalt og gider kun beskæftige sig med dem, glemmer deres familier, glemmer at spise, og jeg ved ikke hvad,” sagde Far og klinkede flasker med Naboen.

“Måske,” replicerede Naboen. “Jeg er i hvert fald glad for, at mine børn er lykkelige med deres nye venner. Kunstige eller ej.”

De tømte stille deres øl mens de kiggede på Pigens dans med Nuttedyret. Og Far besluttede, at det var på tide, at Pigens besættelse af det nye familiemedlem skulle have en tiltrængt pause.

Pigen skreg og græd, da Far tog Nuttedyret fra hende. Han var hård, det var slut nu. Han havde alt for længe set på hendes afhængighed. Pigen havde knyttet sig alt for meget til tingesten, og Far anså det for usundt. Familien drev fra hinanden på grund af denne afskyelige legesven, med de nuttede øjne og nuttede, bløde pels.

“NEEEEEJJJJ!!!” skreg Pigen, og tårerne dannede springende floder på hendes ulykkelige ansigt. Hun rev i Fars skjorte, råbte og græd ustyrligt.

“Det kan ikke nytte noget,” sagde Far og holdt stand.

“Du skal holde en pause fra Nutti nu, det er for dit eget bedste!”

Han lagde Nuttedyret ned i dens plastkasse, og stillede den op på loftet. Her kunne Pigen ikke få fat i den.

Pigen var utrøstelig og kastede sig ned i sin seng og græd sig i søvn.

Natten sænkede sig over kvarteret, og stilheden indtog huset. Pigen vågnede fra sine sukkerdrømme om Nuttedyret

og trippede forsigtigt hen til sin kommode. Hun åbnede skuffen og så til sin glæde, at Far havde glemt fjernbetjeningen. Hun gik stille ud på gangen og kiggede op på loftslemmen.

Hvad var det nu manden i butikken havde hvisket til hende? Noget med en ekstra hemmelig knap, eller noget?

Hun fumlede lidt med fjernbetjeningen, tastede vilkårligt rundt, og så mærkede hun en kort vibration. Pludselig stod der “GØR STOR” med lysende neonrød skrift. Et lykkeligt smil bredte sig på hendes ansigt, og hun pegede fjernbetjeningen i retning af loftslemmen.

Døren til Fars og Mors soveværelse åbnede sig meget stille. Far vågnede og missede med øjnene. Han rejste sig i sengen, og Mor vågnede også og gned sine øjne.

“Hvad er der, skat?” spurgte hun og så hvordan Far nu stirrede vantro hen imod døråbningen.

En uformelig silhuet åbenbarede sig, og Far så at det i hvert fald ikke var Pigen.

Silhuetten nærmede sig, og Far og Mor stivnede, da de hørte hvordan Nuttis stålknogler begyndte at knirke og strække sig ud.

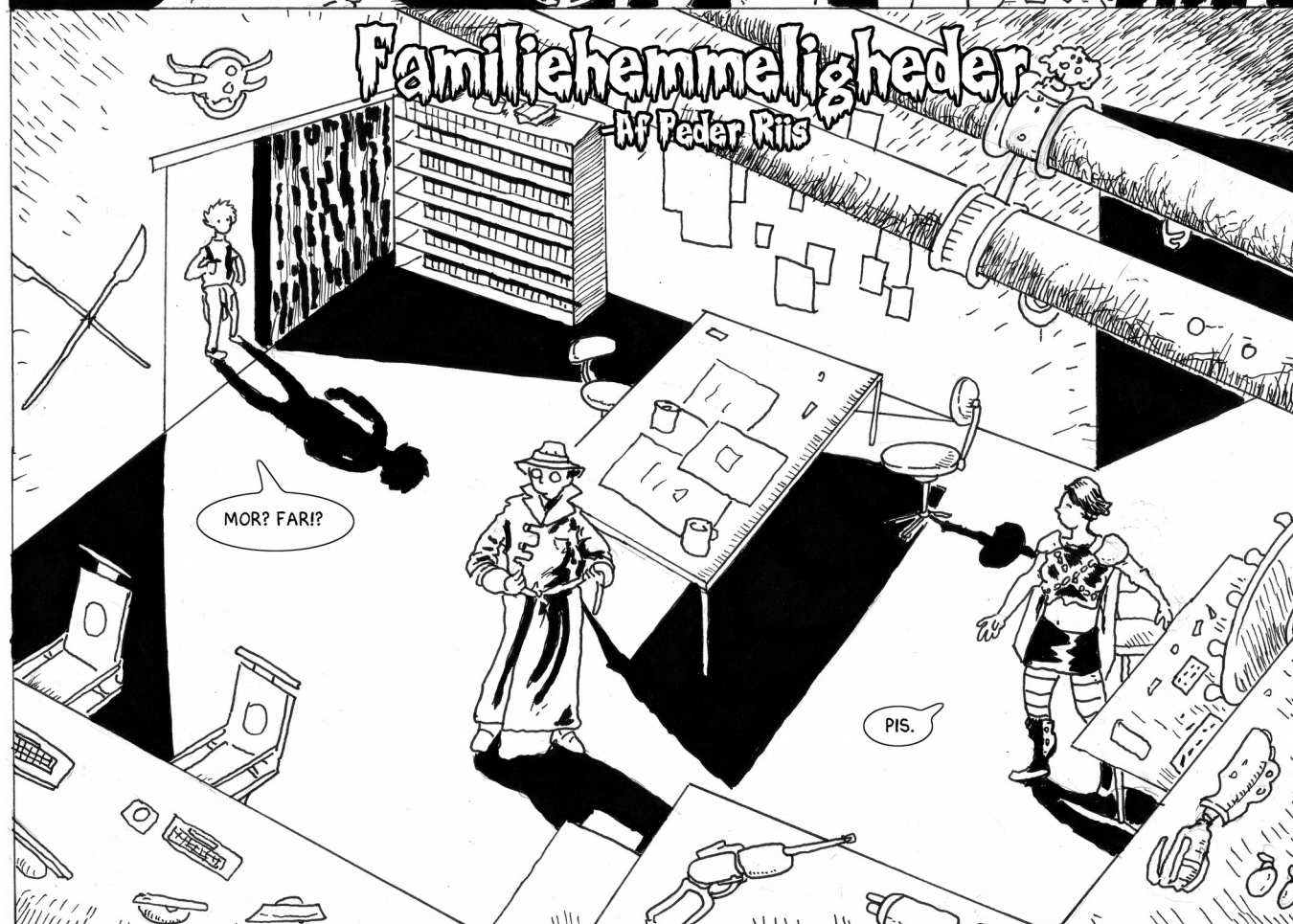
Og i det øjeblik Nuttedyret lænede sig ind over dem, hørte de Pigens hæse stemme i baggrunden.

“Dumme, dumme Far,” fnisede hun.

I slutningen af ugen var gaden forvandlet til den ensomste gade i verden, og villaerne stod tomme og forladte hen. En svag vind susede igennem den snorlige række af unge elmetræer, og en avis hvirvlede let rundt. På dens forside kunne man ane et utydeligt foto af en enorm, rund og pelsklædt form med en flok skrækslagne mennesker løbende væk.

Over fotoet, med store faretruende bogstaver, stod der:

“NUTTEDYRSKRISEN UDE AF KONTROL!”

OLIVIA?
HVORDAN HARR DU DOG
FUNDET HERIND?

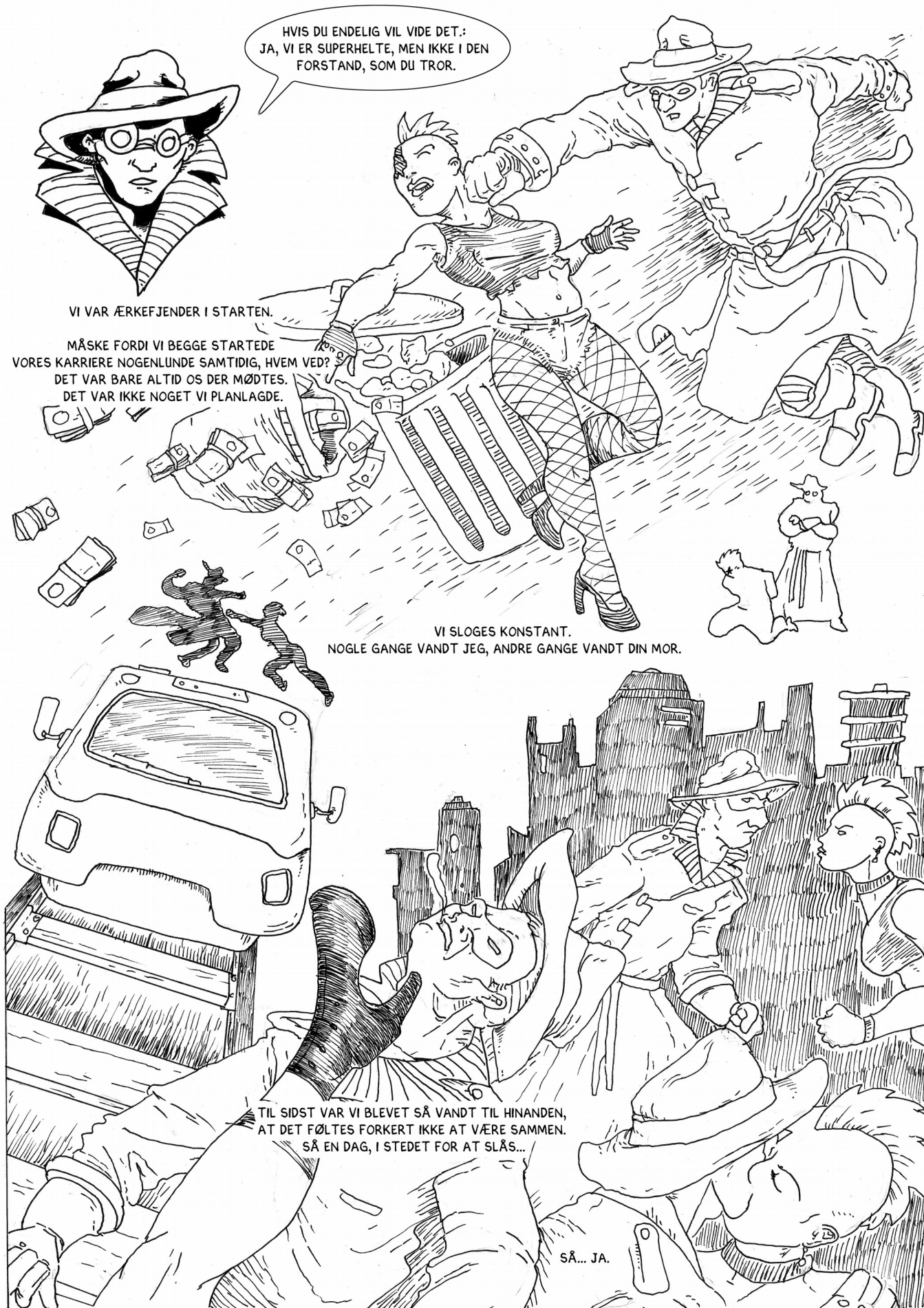
JAMEN, ØH...
JEG SKULLE BRUGE EN BOG
FRA BOGREOLEN,
OG DA JEG TRAK DEN UD,
ÅBNEDE HELE REOLEN SIG.
IND TIL DET HER ...RUM.

SHIT, SHIT!

VENT,
ER I RENT FAKTISK SUPERHELTE?
I LIGNER PUNKGIRL OG LONGCOAT!
ER I VIRKELIG DEM?
DET ER SGU'DA RØVSEJT!

MEN HALLO?
JEG TROEDE PUNKGIRL
VAR OND? HAR HUN IKKE LIGESOM
VÆRET LONGCOATS
ÆRKEFJENDE I, HVAD?
20 ÅR?

JO.

PÅ DET TIDSPUNKT
VAR JEG ALLEREDE OPTAGET
I INDERCIRKLEN HOS DE ANDRE SUPERHELTE,
SÅ VI VAR NØD TIL AT HOLDE FACADEN OPPE.
TIL GENGÆLD KUNNE VI BRUGE MIN POSITION TIL AT
FINDE INFORMATIONER OM
MINE KOLLEGAER.

DIN FAR OG JEG KUNNE SÅ SÆLGE DE
INFORMATIONER VIDERE TIL HØJSTBYDENDE.
DE ØVRIGE HELTE TROR STADIG VI ER FJENDER,
SÅ DIN FAR KAN BEVARE SIN POSITION.

DET ER DET PERFEKTE SKALKESKJUL,
OG VI HAR IKKE TÆNKET AT SPOLERE DET NU,
BARE FORDI DU HAR FUNDET
VORES SKJULESTED.

OK, WOW!
DET ER ALTSÅ
NOGET AF EN
MUNDFULD!

MEN BARE ROLIG.
JEG KAN GODT HOLDE PÅ EN
HEMMEIGHED. ISÆR HVIS JEG SELV KAN KOMME
MED I PLANEN? JEG KUNNE BLIVE FARS
SIDEKICK, ELLER NOGET? FORTSÆTTE
FAMILIETRADITIONEN?

MMH..

H.P. LOVECRAFT

Af Jakob Friis Andersen

Selvkritik og det vanskelige ved fantastikken – et litterært portræt i anledning af 125-året for H.P. Lovecrafts fødsel.

Indledning

Noget af det mest bemærkelsesværdige ved Lovecraft, i biografisk-litterær henseende, er den ringeagt, hvormed han betragtede sine egne fortællinger. Hvis man har læst tilstrækkelig mange af Lovecrafts breve, ved man at Lovecraft generelt set, og med rette, var mere positivt indstillet over for sine senere fortællinger end over for sine tidligere, men Lovecrafts nådesløse selvkritik hørte først op ved hans død, om morgenen den 15. marts 1937 på Jane Brown Memorial Hospital i Providence, Rhode Island.

Lovecraft døde både kunstnerisk utilfreds og uforløst og forholdsvis ukendt, og der kan vist desværre ikke være tvivl om, at S. T. Joshi har ret, når han i sit essay (oprindeligt en tale holdt ved NecronomiCon 2013) "The Recognition of H. P. Lovecraft" skriver, at det ikke ville være nogen overraskelse, hvis Lovecraft på sit dødsleje forestillede sig, at "his work would simply fade away with his own body" (Joshi, 2014, s. 616).

Sådan som det ser ud nu, 125 år efter hans fødsel, må man konstatere, at Lovecrafts skæbne ikke blev at gå i glemmebogen. Jeg ønsker ikke at spå om Lovecraft-receptionen i de kommende årtier og århundreder, men det virker rimeligt at påstå, at man ikke vil kunne forsvare ikke at beskæftige sig med Lovecrafts forfatterskab, så længe man bliver ved med at beskæftige sig med udviklingen af den overnaturlige gyser som litterær genre.

Lovecrafts status som forfatter lader altså i en vis forstand til at være sikret eller cementeret, men det betyder naturligvis ikke, at vi skal holde op med at beskæftige os med den tvivl, usikkerhed og selvkritik, som dominerede Lovecrafts forhold til sine egne værker. Lad os derfor spørge: Hvad var grunden til, at Lovecraft var utilfreds med sine fortællinger, og i hvilken ud-

strækning var det rimeligt, at han var det?

Mellem pulplitteratur og seriøs litteratur

For det første må der gøres opmærksom på, at Lovecrafts vurdering af sine egne litterære kvaliteter befinder sig i et besynderligt grænseland. På den ene side giver Lovecraft i sine breve uafbrudt udtryk for sin foragt for de romantiske, mekaniske, actiondrevne, overfladiske, atmosfæreløse og konventionelle fortællinger i pulpmagasiner som *Weird Tales*. Lovecraft er med andre ord bevidst om, at størstedelen af novellerne og kortromanerne i pulpmagasinerne er billigt, tamt og uoriginalt 'hackwork' i forhold til sin egen litteratur. På den anden side regner Lovecraft ikke sin egen litteratur for noget i sammenligning med dem, han betragter som virkelig store indenfor den fantastiske og uhyggelige litteratur (Edgar Allan Poe, Algernon Blackwood, Lord Dunsany, Arthur Machen, etc.).

I et brev fra 1933 skriver Lovecraft, at han, da han i en ung alder stødte på Poes fiktion, blev Poes 'eternal disciple'. I andre breve omtaler han Poe som sin 'master' og som sin 'god of fiction'. Lovecraft er altså, ifølge sin egen selvforståelse, bedre end de virkelig dårlige, men ingenting i forhold til de virkelig gode.

Lad os kigge på nogle uddrag af Lovecrafts breve for at danne os et indtryk af karakteren og omfanget af Lovecrafts selvkritik:

26. marts, 1932: "... and (I) have no thought of doing anything serious except in the domain of phantasy (and that's not saying I'll do anything really important in that domain either!)."

31. marts, 1932 (efter forlaget G. P. Putnam's Sons havde meddelt Lovecraft, at de ikke ønskede at udgive en samling af hans fortællinger): "What depressed me in the Putnam inci-

dent was not the nonappearance of the volume but the logical analysis which convinced me of the permanent inferiority of my efforts."

20. oktober, 1932: "Undeniably, I have allowed the popular forms to infect my work more than I have realized; so that it is always deficient in the subtlety and fineness of mood-drawing which marks anything even approaching real literature." (Alle citater fra Lovecraft, 1976 (IV), henholdsvis s. 33, 34, 91).

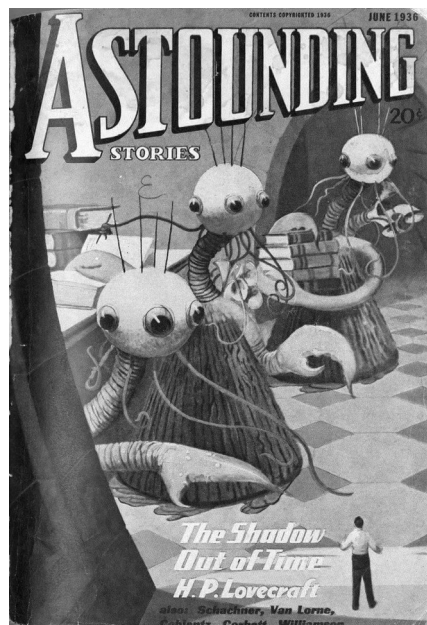
Der kunne gives talrige eksempler på Lovecrafts nedslående selvkritik. Ovenstående citater er valgt, fordi de stammer fra nogenlunde samme periode, og fordi Lovecraft på dette tidspunkt havde skrevet de fleste af sine vigtigste og mest berømte fortællinger ("The Shadow out of Time" og "The Haunter of the Dark" fra henholdsvis 1934/35 og 1935 fik ikke Lovecraft til at ændre mening om sine egne litterære evner).

Citatet fra oktober 1932 fortæller os – muligvis til nogles overraskelse – at Lovecraft følte sig overbevist om, at han var blevet smittet af dårlig kunst og stil gennem sin læsning af fortællingerne i pulpmagasinerne og gennem sine forsøg på at tilpasse sig deres standarder og konventioner.

Grunden til, at dette muligvis vil lyde overraskende for nogen, er, at der er masser af pulpelementer eller populærlitterære elementer, som er fraværende i Lovecrafts fiktion: Lovecrafts fortællinger har ikke plot eller action som væsentlige drivkræfter, der er ingen hurtig, smart dialog – og stort set ingen dialog i det hele taget – der er ingen helte og heltinder, og kærlighed mellem mennesker – eller menneskelige relationer i det hele taget – hører ikke til det, Lovecraft fokuserer på.

Hvorfor giver Lovecraft til trods for dette udtryk for en frygt for, at han er blevet for 'pulp' eller for 'populær'? Citatet fra oktober 1932 leder os på spo-

ret af kernen i Lovecrafts selvkritik: Lovecraft er bekymret, fordi han er overbevist om, at hans værker mangler 'subtlety'. Lovecraft er utilfreds med sine egne produktioner, fordi han mener, at de mangler finesse, tvetydighed, underspillethed, underfundighed, subtilitet. Lovecraft er, med andre ord, kommet frem til, at de fantastiske elementer i hans fortællinger – de outrerede monstre og de andre overnaturlige fænomener – er for tydelige eller for 'udpenslede'. Det er dette, der udgør det væsentlige moment i Lovecrafts selvkritik. Det var dette, der fik ham til at frygte, at han var faldet i pulp- eller populærlitteraturens fælde.

Antydningens kunst

I et brev til Harold S. Farnese, fra d. 22. september 1932, skriver Lovecraft:

"Often the merest *hint* that such a forgotten elder force *may* exist is the most effective sort of climax – indeed, I am not sure but that this may be the only sort of climax possible in a truly mature fantasy. I have had many severe criticisms because of the *concrete and tangible* nature of some of my 'cosmic horrors' ... The supernatural ought properly to be *suggested* rather than openly presented ..." (Lovecraft, 1976 (IV), s. 71).

Det er Lovecrafts kunstneriske ambition at skabe en illusion af, at naturlovene kan tilsidesættes, suspenderes eller ophæves; Lovecraft ønsker at udvide naturen og dens grænser og lade det uforståelige og rædselsfulde vise sig for mennesket – men den sande kunstneriske triumf består, for Lovecraft, i blot at *antyd* denne tilstedeværelse af det fremmede, overnaturlige og uforståelige. Det er først og fremmest i denne henseende, at Lovecraft var skuffet over sit eget værk. Det er samtidig årsagen til, at han satte så stor pris på Algernon Blackwoods fortælling "The Willows" og årsagen til, at Lovecrafts favoritter blandt sine egne fortællinger var "The Music of Erich Zann" (1921) og "The Colour out of Space" (1927). Disse fortællinger regnede Lovecraft for sine bedste på grund af det, der *ikke* indgår i dem; der indgår nemlig ikke en alt for tydelig, konkret eller håndgribelig fremstilling af fremmede livsformer eller overnaturlige fænomener.

I øvrigt er 'farven' fra "The Colour out of Space" den af Lovecrafts fremmede livsformer (hvis det overhovedet er en livsform eller en intelligens), som i højeste grad lever op til Lovecrafts eget krav om, at fremmede livsformer og fantastiske fænomener i litteraturen overhovedet ikke skal kunne beskrives eller forstås med menneskelige kategorier.

Eftertiden har naturligvis fokuseret på Lovecrafts monstre, og de er da i sandhed også både originale og fascinerende – men Lovecraft selv følte en underlig utilfredshed ved langt de fleste af sine kreationer. Lovecrafts kunstneriske ambition var at lade det drømmeagtige, det uforståelige og det fremmedartede møde jorden, mennesket og teksten, men Lovecrafts monstre formåede ikke at tilfredsstille ham og indfri denne ambition. Lovecrafts monstre forekom ham næsten altid at være for konkrete, for håndgribelige eller

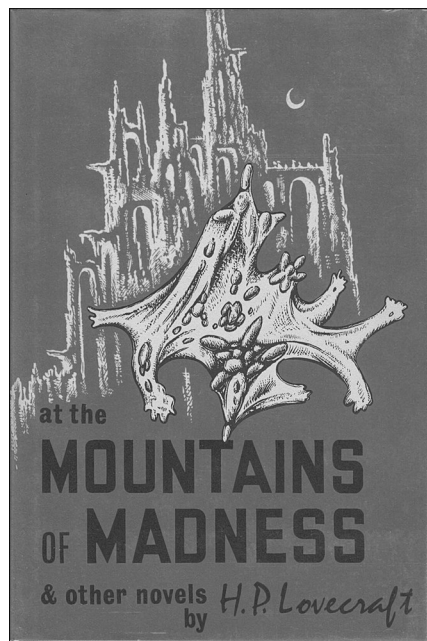
for tydelige – og Lovecrafts problem er bestemt ikke kun hans problem. Det er et problem, der bor i selve hjertet af den fantastiske litteratur som genre; for hvordan er det muligt at skrive om det ukendte og det fantastiske uden på den ene eller den anden måde at komme til at gøre det ukendte kendt og dermed i en vis forstand ødelægge det fantastiske ved fortællingen? I en vis forstand vil ingen fremstilling af det ukendte, det fremmedartede eller det fundamentalt anderledes nogensinde kunne være tilfredsstillende.

Form og fremvisningsmåde

Spændingsfeltet – mellem det kendte og det ukendte, mellem det, der tydeligt vises i teksten og det, der blot antydes – er muligvis det vigtigste spændingsfelt inden for den fantastiske litteratur, og i lyset af disse begreber er Lovecrafts selvkritik og utilfredshed forståelig. Man bør blot huske på, at Lovecrafts bedste fortællinger ikke kun fortjener ros på grund af de originale monstre; teksternes litterære kvalitet beror i lige så høj grad på den måde, hvorpå teksterne er struktureret.

I Lovecrafts vigtigste tekster præsenteres vi ikke kun for fremmede livsformer og for overskridelser, nedbrydninger eller udvidelser af naturens grænser, sådan som vi kender dem; vi præsenteres også for en bestemt måde at præsentere disse fremmede livsformer og begivenheder på. Lovecrafts måde at vise noget sådant i teksterne er mindst lige så vigtig som det, der vises. Lovecrafts forfatterskab kan ikke reduceres til monstre og tentakler. Lovecrafts forfatterskab lader sig ikke engang reducere til bestemte temaer (kosmisk 'indifferentisme', mekanistisk materialisme, fremmedgørelse, detronisering af mennesket, etc.) – Lovecraft repræsenterer i lige så høj grad en stil, en form, en

spidsfindig måde at strukturere fortællinger på. Det er en af grundene til, at det ikke er så ligetil at skrive en 'Lovecraftiansk' fortælling, som nogle forfattere tilsyneladende bilder sig ind. Et kig på tre af Lovecrafts vigtigste fortællinger vil gøre os klogere på det, man kunne kalde Lovecrafts narrative kompleksitet eller indirekte fortællestil.

Tre eksempler på Lovecrafts 'indirekte' fortællestil

Lad os begynde med "At the Mountains of Madness" fra 1931. Hvordan viser de fremmede livsformer ('De Ældre') sig for fortælleren i denne (kort)roman?

Svaret på dette spørgsmål er først og fremmest, at De Ældre på intet tidspunkt i fortællingen viser sig i levende live for fortælleren. Der findes mange spor i teksten efter De Ældre, og deres væsentligste spor kan siges at være den urgamle metropol under sneen og isen, men fortælleren møder på intet tidspunkt et levende eksemplar af de fremmede livsformer. Dette aspekt bliver alt for ofte overset eller ignoreret, men i virkeligheden udgør det noget af det væsentligste og mest karakteristiske ved fortællingen. Teksten er strukture-

ret som én lang præsentation af tegn og spor efter det, der kan siges at udgøre tekstens omdrejningspunkt, men som egentlig aldrig viser sig. På sin vis er De Ældre ikke til stede i William Dyers fortælling. De Ældre oplyser, formørker og dominerer teksten med deres fravær.

Hvordan står det til med fremvisningsmåden eller præsentationsformen med hensyn til de fremmede livsformer (Mi-Go'erne) i Lovecrafts "The Whisperer in Darkness" fra 1930? Igen må man indrømme, at de fremmede livsformer egentlig ikke viser sig for fortælleren. Fortælleren (Wilmarth) modtager dokumenter forfattet af Mi-Go'erne; han ser fotografier af deres spor, han ser nogle af deres teknologiske frembringelser, og hen mod slutningen af fortællingen fører fortælleren faktisk en samtale med en af Mi-Go'erne – men mens denne samtale finder sted, ved fortælleren ikke, at det er en Mi-Go (i forklædning), han taler med.

"The Whisperer in Darkness" er i høj grad en fortælling om bedrag, og læseren bedrages i hvert fald i den forstand, at Lovecraft nægter læseren den tilfredsstillende, der ville ligge i, at fortælleren fik et direkte eller tydeligt møde med en af de fremmede livsformer. Teksten rummer til gengæld en anden form for tilfredsstillende: Den kunstneriske tilfredsstillende, der ligger i en flot konstrueret ramme-fortælling, som formår at skjule det, der skal vises, samtidig med at det vises.

I den skelsættende "The Call of Cthulhu" (1926) er det på en måde sandt, at Cthulhu (i fortællingens sidste og tredje afsnit "The Madness from the Sea") endelig viser sig efter mange narrative forberedelser. På en måde er det dog ikke sandt. Cthulhu viser sig nemlig ikke for fortælleren. Cthulhu viser sig for sømanden Johansen; dér hvor Cthulhu viser sig mest direkte i teksten, er altså når 'han' ('det') viser sig for læseren gennem for-

tællerens referat af Johansens nedskrevne fortælling.

I det hele taget er "The Call of Cthulhu" en fortælling, som på alle mulige måder pakker Cthulhu ind og skjuler ham, mens den viser ham; som bringer Cthulhu tilbage ind i mørket i samme bevægelse som den bringer ham frem i lyset. Når vi hører den gamle mestiz Castros vanvittige fortælling om de 'Mægtige Gamle', er vi (som både Donald R. Burleson (Burleson 1990, s. 80) og S. T. Joshi (Joshi, 2013, s. 641) gør opmærksom på) adskillige gange 'fjernet' fra hovedfortællingen: Læseren hører om fortælleren Thurston, som hører om Castros fortælling om De Mægtige Gamle gennem professor Angells version af Legrasses (politiets) faktiske samtale med Castro.

Ekkoerne fra ambitionen om kun at antyde og 'a sense of the cosmic'

Det er i en vis forstand rigtigt, at Lovecraft ofte præsenterer læseren for nogle fysiske eller håndgribelige overnaturlige væsener og fænomener, men i mange af hans største og vigtigste fortællinger finder vi samtidig ekkoerne af Lovecrafts kunstneriske ambition om blot at antyde; om ikke at fremstille de fantastiske aspekter for direkte eller med for stor tydelighed. Ekkoerne af Lovecrafts kunstneriske ambition om blot at antyde i forbindelse med det fantastiske lever videre som komplicerede rammefortællinger eller narrative strukturer, og de lever videre som fraværet i teksterne af det, der burde være mest nærværende. Af samme grund er det notorisk vanskeligt at filmatisere eller på anden måde dramatisere en tekst af Lovecraft. Det drejer sig nemlig ikke bare om at vise nogle fantastiske eller rædselsfulde fænomener og begivenheder. Det drejer sig også om en

bestemt måde at vise dem på.

Det kan synes underligt, at Lovecraft i et brev fra d. 8. marts 1929 spørger: "There are my 'Poe' pieces and my 'Dunsany' pieces – but alas – where are my *Lovecraft* pieces?" (Lovecraft, 1968, s. 315). På dette tidspunkt havde Lovecraft nemlig skrevet fortællinger som "The Call of Cthulhu" og "The Colour out of Space", og han burde derfor være klar over, at han havde banet vejen for en ny variant af den fantastiske litteratur, som kan kaldes kosmisk rædsel. Hen mod slutningen af sin karriere er det dog tilsyneladende gået op for Lovecraft, at hans kunst rummer et unikt element, og i et brev fra 1936 vover han endda at rette en form for kritik mod sine mestre og sin 'god of fiction': "What I miss in Machen, James, Dunsany, de la Mare, Shiel, and even Blackwood and Poe, is a sense of the *cosmic*" (Lovecraft, 1976 (V), s. 341).

I et brev til E. Hoffmann Price fra 1934 giver Lovecraft en ganske gribende beskrivelse af sit kunstneriske projekt og det problematiske i denne forbindelse: "There is some vague dream-world of macabre, cosmic conceptions which I can sometimes glimpse and adumbrate, but can never pin down" (Lovecraft, 1976 (IV), s. 402).

Det lykkedes muligvis aldrig Lovecraft at indfange disse drømmeagtige, kosmiske forestillinger, som på en eller anden dunkel og tågeagtig måde forsvævede ham. Måske formåede han ikke at indfange dem på en måde, som tilfredsstillede ham, eller også forholder det sig simpelthen sådan, at de ikke lader sig indfange. Hvordan man end vælger at forholde sig til disse sager, kan man ikke på den baggrund tillade sig at betragte Lovecrafts vigtigste værker som fejlslagne eller mislykkede. Det skyldes ikke bare Lovecrafts originalitet med hensyn til udtænkningen af fremmede livsformer og overnaturlige fænomener, eller at han med disse kreationer

banede vejen for megen af den uhyggelige og overnaturlige litteratur i det 20. og 21. århundrede. Det skyldes også, at hans tekster gemmer på en indirekte og spidsfindig måde at fremvise disse væsener og fænomener på. Lovecrafts bidrag til den fantastiske og uhyggelige litteratur er i lige så høj grad stil, form, fremvisningsmåde – eller fremgangsmåde – som den er indhold. I hvor høj grad Lovecraft selv var bevidst om dette, fremgår til gengæld ikke helt klart af hans mange breve.

Litteraturliste

- H.P. Lovecraft: *Tales* (2005), Library of America, New York
- H.P. Lovecraft (1968): *Selected Letters (Volume II): 1925-1929*, Arkham House Publishers, Sauk City, Wisconsin
- H.P. Lovecraft (1976): *Selected Letters (Volume IV): 1932-1934*, Arkham House Publishers, Sauk City, Wisconsin
- H.P. Lovecraft (1976): *Selected Letters (Volume V): 1934-1937*, Arkham House Publishers, Sauk City, Wisconsin
- S.T. Joshi (2014): *Lovecraft and a World in Transition: Collected Essays on H.P. Lovecraft*, Hippocampus Press, New York
- S.T. Joshi (2013): *I am Providence: The Life and Times of H.P. Lovecraft (Volume II)*, Hippocampus Press, New York
- Donald R. Burleson (1990/2009): *Lovecraft: Disturbing the Universe*, The University Press of Kentucky

HVORDAN LAVER MAN EN FILM?

Af Mikkel Starup

Mikkel Starup er forfatter og filmmand. Han debuterede i 2001 med bogen Væsner, som er en gennemgang af eventyrlige væsner. Siden har han udgivet syv bøger og ti numre af tidskriftet RELIGIO. Siden 2007 har han drevet forlaget AnTenna, som blandt andet har udgivet H.P. Lovecrafts Ved Vanviddets Bjerger. Mikkels erfaringer med film før projektet med Elverkongen begrænser sig til at have skrevet manus til en ikke-realiseret tv-serie for Zentropa.

I marts måned starter jeg anden del af produktionen af en film om Elverkongen på Stevns, hvilket på forunderlig vis er gået fra idé til realitet på kun få måneder.

Der sidder nok en læser eller to med en instruktør i maven og tænker hvordan laver man en film. Men bjerget kommer som bekendt ikke til Muhammed (egentlig tyrkeren Djuha), og man må derfor rejse sig fra sofaen og bevæge sig mod bjerget.

Inden man kommer særligt langt, kan man dog hurtigt blive blæst omkuld af alle de ting det kræver, før man får sat filmen i kameraet. Der skal skaffes skuespillere, kostumer, lys, lyd, dyre kameraer, kameramænd, til-ladelser til at filme på locations, et godt manuskript, en masse af penge og så selvfølgelig ... en instruktørstol og en megafon.

Nogle vil nok grundet arbejdsbyrden se bjerget forsvinde igen, så kun den isbeklædte top kan anes i horisonten, hvilket efterlader tre muligheder:

1. opgiv grædende og vend tilbage til dit kedelige liv
2. påbegynd en tour de force i modvind, der efter tre år i bedste fald vil have affødt en film på "Krumme"-niveau og dig selv som gældsat nervevrag, eller
3. få professionel hjælp – en daemon!

Vi mennesker er som bekendt nogle ynkelige størrelser, og alt inspireret i denne verden er derfor altid iværksat af overnaturlige væsner. De kan komme af sig selv og forsøge at vække et menneske til dåd, hvilket fører til enten stor kunst eller indlæggelse, eller man kan påkalde dem.

Denne vej er dog heller ikke uden sine forhindringer, for hvordan påkalder man en daemon, og, ikke mindst, hvordan vækker man dens interesse i at hjælpe? Svaret er enkelt, for nu at starte med det sidste: man la-

ver et projekt der omhandler og hylde daemonen, og herefter følger ritualet af sig selv.

Stil dig op og sig følgende højt: Kære, mægtige gud (gerne navnet på ånden, hvis det haves). Jeg påkalder dig og din hjælp til dette mægtige projekt, nemlig filmen om Dig. Det vil betyde alt for mig, at få lov til at lave denne film, så jeg kan hylde dig i alle dine former, og så andre mennesker kan lære om dit omnipotente væsen, og måske også vil hylde dig. Men for at kunne gøre dette, må du hjælpe med at skaffe skuespillere, kostumer, lys, lyd, dyre kameraer, kameramænd ... *you get the picture* (for at blive i jargonen).

Nu er det sjældent, at guder viser sig sådan ud af den blå luft, når en dødelig kalder, så metoden til at undersøge om påkaldelsen virkede er at forsøge med projektet igen. Og ja, pludselig glider det hele meget nemmere, og bjerget syntes at have bevæget sig hen mod dig.

Min film hedder *Elverkongen*, og ritualet præsenterede sig selv igennem den research jeg lavede til en række avisartikler om "Gådefulde Stevns". Og der var nok af gådefulde begivenheder at tage af, for ude på landet betyder ikke nødvendigvis kun stilhed, mørke og endeløse flade marker. Nej, bøhlandet har stadig den altoverskyggende charme at være en dør ind til den overnaturlige verden, for hvor ellers finder man vejen ind end i stilheden, mørket og ved de endeløse flade marker.

Det har altid været svært at kontakte underverdenens væsner mens telefonen ringer, underboerne skændes og der afholdes karaoke-mesterskab i gården. I forhold hertil vil et par timer foran panoramavinduet i bondegården, hvor der ingen anden aktivitet er end et par gråænder i parringsleg og et forvildet vindpust, nok tvinge beskueren hen ad enten dyb depression (hvor har jeg været en stor idiot i mit liv, hvilket jeg ind-

ser nu, da der er stille nok til at høre mine tanker) eller mod mere åndfulde tankebaner.

Stevns byder på et overflødighedshorn af sagn og eventyrlige historier, og da jeg gik i lag med det landskendte om Elverkongen, viste der sig hurtigt at være betydeligt mere kød på end hvad en artikel kunne bære og idéen til en film opstod, inspireret af kongen selv, naturligvis.

For de illitterære: Sagnet om Elverkongen stammer fra kilder kompileret af folkemindesamlere tilbage i 1600- og 1700tallet, både om hans færd, hans mange boliger rundt op på Stevns og ikke mindst historien om at han ikke tolererede danske konger på sin ø (omkranset af Trygge-vælde Å og Køge bugt), men her til kommer de mere detaljerede informationer om hans adfærd og idé. Han red rundt på Stevns i vildskab på sin hest og slog gnister på vejene, hvad der indikerer både et asaridt (visse guders årlige cirkulation mellem underverdenen og verden) og en hvis beskyttende adfærd, hvilket har styrket forholdet mellem Elverkongen og stevnsboerne; han holdt fjender ude.

Disse opdagelser, og især én, meget underlig, omkring hans mindre kendte tilholdssted i det mørke kammer i kirken, vækkede kongen fra den stevnske underbevidstheds muld, med undertegnede som ydmyg opvækker, mod, naturligvis, at jeg iværksatte projektet "Gådefulde

Stevns" og ikke mindst, at den stevnske befolkning vender ansigtet fra deres stressede, overfladiske arbejdsliv og åndløse fritidsliv og genhusker deres fader, Stevns idé, Elverkongen. Dette blev pagten, dette er pagten, og så kan det tilmed ses i lyset af den nutidige debat om ud-kantsdanmarks-krisen.

Folk fraflytter landet, primært fordi storbyen lokker med sit glimmer, der dog ofte viser sig blot at være staffage, og ender med at krybe sammen i små kasser ovenpå hinanden (for at undgå den førømtalte så ubehageligt afslørende stilhed), hvilket hurtigt viser sig at være et stort offer for den ikke altid glamourøse storbytilværelse.

I panik prøver provinsen at emittere de større byer, hvilket er dømt til at fejle på forhånd, men filmen om Elverkongen skal vække noget andet, nemlig det enestående, dét der skal få folk til at blive eller måske endda tilflytte, nemlig meningsfyldt særegenhed!

Stevns, Langeland, Assens, Tønder og alle de andre afkroge har en sjæl bag sig og det er denne de skal vække for at eksponere deres særegenhed, deres unikke kultur, og det er denne folk skal tiltrækkes af, altså de mennesker dette særpræg appellerer til.

Elverkongen er ikke bare en eller anden fjern gud fra en fjern fortid, hvis rolle vi ingen anelse har om. Han er som al anden

ånd, det potentielle bag vores verden af udtryk, vores realisering af noget oprindeligt, fundamentalt. Stevns er vokset ud af hans skygge, og det er hans knogler vi ser i klinten, skovene i hans hår, musklerne der spænder sig som høje og dale, mens søer og åer rinder som hans blod.

Elverkongen er vækket fra den dvale vi har lagt ham i, som lokale og nationale guder er tvunget dybt ned i underbevidstheden landet over, men de kan vækkes, når blot man lytter til hvad de visker i natten og når man laver en pagt med dem. Og når de så først er vågnet, når man er nået hen til bjerget, er der ingen grænser for, hvad de kan hjælpe med at skabe og forme, som for eksempel en film, lavet på ren entusiasme og kærlighed til Elverkongen.

Filmen er gået i produktion efter tre intensive måneders forproduktion. Historien omhandler Agnete, der ét døgn leder efter Elverkongen ved at opsøge hans kendte opholdssteder. Hun gribes af jagten, af entusiasmen og altså endelig af Elverkongen. Hvornår den er færdig, må Gud den vide, og vi mangler også en pose penge for at færdiggøre den, men dette bjerg er i hvert fald kommet betydeligt tættere på, vi er endda begyndt opstigningen, og lur mig om ikke det går hen og bliver bjergtagende.

Elverkongen får premiere til maj næste år.

Projektet kan følges på Facebook med billeder og klip fra optagelserne: on.fb.me/1gNXg5x og på Kickstarter, hvor der også ligger et par teasere om filmen: kck.st/1Jf87R8

ANMELDELSER

Film

- *Birdman*
- *Dracula Untold*
- *Jurassic World*
- *Terminator Genisys*
- *Late Phases*
- *The Flash – Sæson 1*
- *Ant-Man*

Bøger og tegneserier

- Neil Gaiman: *Søvn og torne*
- Jonas Wilmann: *By – Et levende mareridt*
- *Universets mørke – Sci-fi horror* (antologi)
- Martin Schjønning: *Deroute – Den 1. bog om Satan*
- Jakob Friis Andersen: *En sand kunstner – Den 2. bog om Satan*
- Rasmus Berggreen og Michael Vogt: *Fall of Gods – She is gone*
- Anders Björkelid: *Fortællingen om blodet: Forbunds-brydersken*
- Patrick Leis: *Månebarnet – Spejlporten 1*
- *Star Wars – Agent of the Empire, Vol. 2: Hard Targets*
- Claus Villumsen: *Science Fiction*

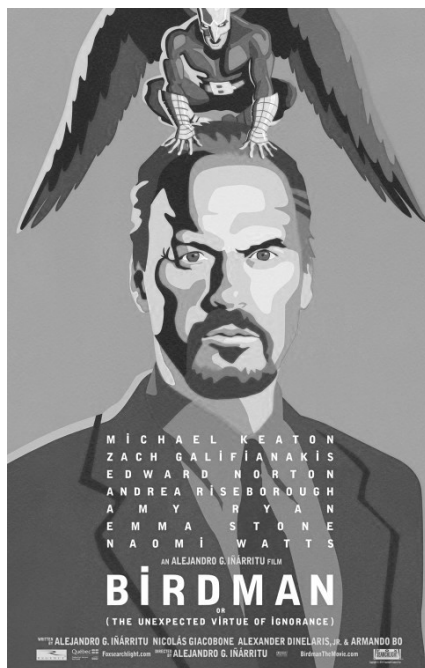
Læs nye og gamle anmeldelser på *Himmelskibets* anmelderblog: himmelskibet.dk/anmelderblog

Birdman

Film, 2014, 119 minutter.

Inst. Alejandro G. Iñárritu

Medv. Michael Keaton, Naomi Watts, Edward Norton, Emma Stone m.fl.

Michael Keaton var et stort navn i Hollywood i den periode hvor han spillede Batman i de to film Tim Burton instruerede. Siden er det gået lidt ned ad bakke med hans Hollywood-karriere. I filmen *Birdman* spiller han skuespilleren Riggan, der var en stor stjerne som superhelten Birdman, men siden har haft store problemer med karrieren.

Da Riggan var ung amatørskuespiller, fik han et kompliment for sit skuespil af forfatteren Raymond Carver. Det har lige siden været det som drev ham frem i karrieren. Da filmen starter, har Riggan satset alt på at få et comeback, ikke bare som skuespiller, men som instruktør og skuespiller i et teaterstykke han selv har skrevet, baseret på Raymond Carvers novelle "What We Talk About When We Talk About Love", der bliver sat op på Broadway. I teaterstykket spiller Riggan Ed, der har store problemer med at finde ud af det der med kærlighed og ender med at skyde sig selv.

Riggans eget kærlighedsliv

fungerer heller ikke rigtigt. Han var engang gift, i et forhold som mindede en del om det forhold Ed i novellen / teaterstykket har til Terri, spillet af Lesley, som spilles af Naomi Watts. Fra det ægteskab har Riggan datteren Sam, spillet af Emma Stone, der spillede Gwen Stacy i de seneste Spiderman-film. Hun begynder på et tidspunkt at flirte med Mike, der er et stort navn på Broadway, og som er sprunget ind og har overtaget hovedrollen Mel i stykket efter den gamle Mel kom ud for et uheld. Mike spilles af Edward Norton, der spillede Bruce Banner i den anden *Hulk*-film.

Jeg tror jeg stopper her med at forklare personernes indbyrdes forhold i det ene og det andet lag i filmen. Michael Keaton har den dominerende hovedrolle i filmen og folder sig ud i endnu et lag: I nogle af scenerne med Riggan – oftest når han er alene – har han superkræfter og taler med sit alterego Birdman (der har Keatons dybe Batman-stemme). Et par gange får vi også set den trommespiller, der står for den ene del af filmens musik med nogle fantastiske jazzede rytmer, som symboliserer Riggans indre konflikter. (Den anden del af musikken er mere traditionel symfoniorkester-musik).

I det hele taget eksperimenteres der meget og succesfuldt med filmmediet. Blandt andet er det meste af filmen lavet som om det er taget i et enkelt skud med kameraet. Det er svært at skulle komme med vurdering af en så kompleks film, efter kun at have set den en enkelt gang, men nu hvor jeg har påtaget mig det, må jeg hellere holde mig til hvordan jeg oplevede den: Der er fremragende skuespil i den fra især Keaton, Norton og Stone. Men alle personerne fremstår meget levende og har hver deres egen lille historie. Den teaterverden det hele foregår i, bliver også bragt rigtig godt til live, med en fin balance mellem humor og drama i mange fremragende scener.

Jeg holder meget af film med mange lag i fortællingen, men de er svære at få til at fungere. I *Birdman* har vi teaterforestillingen på Broadway, filmens skuespillere i den virkelige verden, Riggans indre verden og Raymond Carvers novelle. Carver er nok mest kendt i film-sammenhæng for Robert Altman's *Shortcuts*, hvor en række af Carvers noveller flettes sammen til en fantastisk vellykket film. Instruktøren af *Birdman* Iñárritu har tidligere lavet filmene *21 Grams* og *Babel*, der som *Shortcuts* fletter flere små historier sammen til et hele.

Denne gang gør han det så på en anden led – Carvers novelle flettes sammen med dens personers skuespilleres historie. Det giver god mulighed for at lægge nogle betragtninger over skuespil og rollers natur ind i filmen. Iñárritu skildrer fint filmverdenen kontra teaterverdenens til-

gang til skuespil, repræsenteret ved blandt andet Riggans indre Birdman, der drømmer om et comeback som populær filmhelt, kontra Mike (Norton), der er en kompromisløs kunstner-type. Det er måske det som kammer over til sidst: Slutningen har for mange ting at fortælle på en gang om skuespil og roller, Hollywood og Broadway, kærlighed og ambitioner, udover at skulle slutte personernes historier og de forskellige lag i dem på fornuftig vis. Uanset hvordan man tolker det, er der noget som rager ud og ikke passer ind til sidst.

Så da filmen var forbi, fik jeg desværre ikke den rare fornemmelse af at alle de små dele gik op i en større helhed. Det har givetvis heller ikke været instruktørens mening at servere en velpoleret superheltefilm-agtig slutning på filmen, men der er flere måder at lave en åben slutning på. Birdman er en film for dem som holder af godt skuespil og interessante eksperimenter med mediet, og kan undvære noget af det glimmer vi er vant til at få drysset på i Hollywood. Og så måske også for os der er fans af Michael Keaton og synes det er synd at hans talent ofte ikke bruges til andet end være den sjove mand i en film. I Birdman er han også sjov, men først og fremmest leverer han en glimrende historie om en mand der prøver at rette op på et liv der er kørt af sporet.

Flemming R.P. Rasch

Dracula Untold

Film, 2014, 92 min

Instruktør: Gary Shore

Medvirkende: Luke Evans, Sarah Gadon, Dominic Cooper, Charles Dance m.fl.

Bram Stoker udgav i 1897 den klassiske roman om vampyren Dracula. Ifølge Dan Turells *Alverdens Vampyrer* mødte Stoker en professor Vambéry, der fortalte historier om tyrannen i Transsylvanien, Vlad Dracula. Stoker blev inspireret af disse historier til at skrive romanen om Dracula.

På Wikipedia står der derimod under posten "Vlad Dracula", at "Siden starten af 1970'erne er Vlad Dracula ofte blevet associeret med den fiktive vampyrgreve fra Bram Stokers roman Dracula. Man har nemlig troet, at Bram Stoker var inspireret af den historiske Vlad Draculas liv. Stoker stødte bare på navnet og brugte det til den roman, han allerede var i gang med. Associationen har dog fortsat stor betydning for rumænsk turisme."

Jeg har ikke læst bogen, som der henvises til i Wikipedia, så jeg skal ikke gøre mig klog på den. Men der er passager i romanen, som måske ikke beviser, men underbygger påstanden om

at Bram Stoker var inspireret af Vlad Draculas liv i sin roman om Dracula.

Den historiske tyran Vlad Dracula blev født 1431. På denne tid var Rumænien splittet i stater, og tyrkerne voksede sig stærkere som stormagt.

I romanen fortæller Dracula Jonathan Harker om Transsylvaniens (sikkert fiktive) blodige historie. Der er valakerne, tyrkerne, østrigerne og ungarene, der har kæmpet om Transsylvanien. Dracula siger, at der er næppe en fodsbred jord på hele denne egn der ikke er blevet gødet med menneskers blod, patrioter eller angribere. (*Dracula* s. 28, den danske udgave fra 1963) I Bram Stokers *Dracula* hedder det at Dracula fortalte om ting og mennesker, og især om slag talte han, som om han havde været tilstede ved dem alle (*Dracula* s. 34) Og at en Dracula slog tyrken på hans egen jord. Og ved et slag i Mohács var det atter 'os af Draculablod', der var mellem lederne, thi vor stolthed tålte ikke ufrihed (*Dracula* s. 36).

Disse passager i romanen om Dracula underbygger efter min mening, at Bram Stoker var inspireret af historierne om Vlad Dracula til udformning af Draculafiguren i sin roman. Og *Dracula Untold* bygger også på den idé, at Bram Stoker var inspireret af historierne om Vlad Dracula. *Dracula Untold* fortæller historien om hvordan prinsen forvandles til vampyr.

Dracula Untold er således ikke en filmatisering af romanen. I modsætning til Bram Stokers roman er Dracula (spillet af Luke Evans) i *Dracula Untold* den gode prins, der kæmper mod de onde i filmen, nemlig tyrkerne, der vil have Transsylvanien under deres herredømme. Tyrkerne ønsker, at Transsylvanien skal levere soldater til den tyrkiske hær, her iblandt Vlags egen søn. Det udløser en række slag mellem Transsylvanien og Tyrkiet.

Her forsvarer Vlad Dracula Transsylvaniens selvstændighed.

Dracula ved, at han og hans hær er for svage til at forsvare Transsylvanien, og derfor drikker han frivilligt en vampyrs blod for selv at blive en vampyr og dermed have en chance for at slå tyrkerne. Og det er positivt i filmen at Dracula gør det.

Det er også positivt (synes jeg) at filmen tager dette politiske aspekt med i filmen. Men der bliver ikke boret så meget i dette emne, og filmen lægger mere vægt på krigsscenerne. Konflikten kunne desuden være belyst mere nuanceret, herunder beskrivelsen af tyrkerne. Og Dracula ændrer ikke væsentligt personlighed eller motiver for sine handlinger efter at han er blevet vampyr. Det er sådan set et nyt aspekt, der tilføjes fortællingen om Dracula. Skuespillet i filmen er ok, og Charles Dance er fremragende som vampyren. Og det er jo godt.

Men når det er sagt, må det desværre tilføjes at *Dracula Untold* har sine svage sider. Godt nok er historien effektiv og underholder, men den er for simpel. Havde man skildret det politiske aspekt mere i dybden, havde det højnet filmens kvalitet. Filmen er en smule B-filmsagtig i sine computereffekter og i hele det visuelle udtryk.

Historien om Dracula har som bekendt været filmatiseret ret mange gange, og visuelt kan denne udgave hverken stå mål med hverken Hammers udgave fra 1958 med Christopher Lee som Dracula eller med Francis Ford Coppolas filmatisering fra 1992. Og slet ikke med Werner Herzogs mesterværk *Nosferatu* fra 1979. Det er ærgerligt, for hvis man havde arbejdet mere med det visuelle udtryk og gjort historien en lille smule mere kompliceret, kunne man have fået en rigtig god film ud af det.

Karakter: 6 ud 10

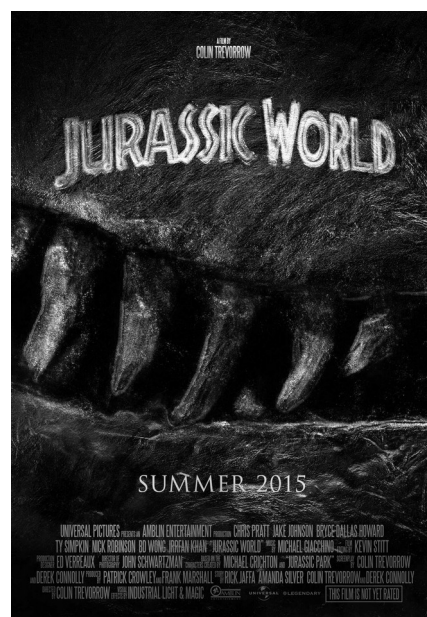
Jóannes á Stykki

Jurassic World

USA/Kina, 2015, 124 min.

Instr.: Colin Trevorrow

Medv.: Chris Pratt, Bryce Dallas Howard, Vincent D'Onofrio m.fl.

Kæmpeøglerne er tilbage – i stor stil!

20 års tid efter løjerne i *Jurassic Park* har man for længst anlagt en ny forlystelsespark, *Jurassic World*, på selvsamme grund hvor den oprindelige park fejlede. Der er sågar anvendt byggeelementer fra forgænger, eksempelvis dele af indgangsporten, hvilket der stolt informeres om, når turisterne passerer denne. Selv parkens T-Rex er en levning fra originalen, komplet med ar efter raptor-kløer. Ud over at være små nik til den første film, er der en nærmest symbolsk effekt i denne genbrug; som i en gyserfilm med et hus, der er bygget på en gammel gravplads eller af materialer fra et spøgelseshus, således venter fortidens katastrofekurs på at hjemsege denne nye, smartere, mere hovmodige park.

Og hovmodet er denne gang større, farligere og med skarpere tænder og kløer end nogensinde før. I tiden siden den første park/film har dinosaurerne mistet deres nyhedsværdi. Parkgæsterne/biografgængerne er blevet

gange under gennemlæsningen af ovenstående har overvejet, hvor dårlige flere af idéerne lyder på papiret, så er vi to. Og ganske sikkert også en hel del flere. Anmeldelserne var blandede, men efter flere pålidelige bekendtskaber efterhånden vurderede filmen til at være god, drev nysgerrigheden mig alligevel i biografen, og jeg skal lige love for, det eneste, der blev skuffet, var min skepsis!

Det burde arbejde imod *Jurassic World*, at filmen kommer ud så mange år (14!) efter seriens seneste del. Efternøleren vender dog på elegant vis dette til sin fordel ved at indregne dinosaurerne i de mellemliggende år og antage, de dermed at blevet et hverdagsfænomen. Det gør det nemmere at acceptere, at genetikerne gennem tiden har justeret mere og mere på øglerne for at tilpasse efterspørgslen. Det ligger i kortene, at parken er nået til et punkt, hvor den snarere karikerer evolutionen end at gengive den. Med dette in mente ligger det næste skridt – at udvikle sin egen art – nærmest lige for. Jeg accepterede derfor lige så nemt, at genetikerne havde været i stand til at frembringe en *Indominus rex*, som at de til at begynde med var i stand til at genoplive fortidens reelle skabninger. Samtidig tjener denne eskalerende genmanipulation til at forklare, hvorfor hæren stikker næsen i projektet. Hvordan skulle de kunne lade sådan en mulighed passere?

forvænte og kræver stadig nye, vildere attraktioner, større optrin og flottere effekter for fortsat af strømme til øen/biografen. Denne konstatering i filmen virker som en selvbevidst metakommentar, og både folkene bag parken og filmen beslutter sig for at følge op på kravet.

Hvor den oprindelige forlystelsespark aldrig blev godkendt til brug, oplever vi her teknologisk toptunede faciliteter spækket med en hidtil uset mangfoldighed af dinosaurer og begejstrede turister. Men altså ikke mere begejstrede, end hjernerne i marketingafdelingen hele tiden er nødt til at tænke i nye retninger for at opretholde besøgstallet. Af samme grund er genetikeren dr. Henry Wu fra den første film og park tilbage i laboratoriet for at sikre, at her er flere forskellige – og større – øgler end nogensinde. Sågar en uhyrlighed, der ikke engang har eksisteret i vores fortid; hvis der skal deciderede fantasifostre til for at sikre billetsalget nu om dage, så må det åbenbart blive sådan. Måske var gamle John Hammonds vision om at genoplive fortidens mastodonter i den første park også hovmodig set ud fra et evolutionistisk synspunkt, men den var dog drevet af hans egen særegne idealisme. Folkene bag den nye park kan ikke få øje på visionen for bare dollartegn.

Selvfølgelig går det galt. Vi, biografgængerne, skal jo også have valuta for vores penge, og trods alt er vi ikke, ligesom parkens besøgende, kommet for at

se bæsterne blive fodret, men for at se dem slippe fri og selv tage for sig af retterne! Parkbestyreren Claire (Bryce Dallas Howard) har sine to nevøer, Gray og Zach (Ty Simpkins, der tilsyneladende har kronisk grydehår, og Nick Robinson) på besøg i parken, da dinohelvedet bryder løs med en menneskeskabt kimære af en kæmpeøgle, *Indominus rex*, i spidsen. Den er ikke alene intelligent, men blandt andet også i stand til at kamuflere sig i omgivelserne ved at skifte farve. Barren er hævet i en grad, hvor velociraptorerne tangerer 'good guys' til sammenligning. Machomanden Owen (Chris Pratt), som arbejder på at gøre vilddyrene håndtamme, har en uforløst gnist med Claire. Han rykker ud for at redde de to drenge, mens hæren, repræsenteret af den skumle Hoskins (Vincent D'Onofrio), rykker ind med intention om at lægge billet ind på de dresserede dinosaurer som et biologisk våben.

Hvis du allerede adskillige

Fordi kæmpeøglerne som bekendt er gammelt nyt, både på den ene og anden side af lærredet, præsenteres forlystelsesparken med en velgørende selvfulgелighed. Det er muligt at køre rundt ude mellem fortidsdyrene i sikrede fartøjer, og i børne-zoo kan ungerne frit gå rundt og klappe mindre dinoer eller få rideture på de såkaldte 'gentle giants'. Når den enorme, havlevende Mosasaurus kommer susede op gennem vandspejlet i sit bassin for at hapse en haj fra et krankabel og der står kaskader af vand ned over det jublende publikum, minder det til forveksling om virkelighedens spækhuggershows. Denne genkendelighed medvirker til at sælge illusionen om, at der selvfølgelig findes en dinosauruspark og har gjort det i årevis.

Filmens umage søskendepar, Zach og Gray, er da heller ikke bjergtagede som Alexis og Tim var det i den første film. Storebror Zach har kroppen fuld af hormoner og er mere optaget af at flirte med piger end at opleve parkens attraktioner. Han er noget genstridig og teenagetvær over at have sin lillebror på slæb. Og selv om den intelligente og videnskabeligt interesserede Gray da har interesse i parken, vejer bekymringer om forældrenes knas i ægteskabet tungere. Børneroller i denne type action-eventyr-film bliver desværre nemt utroværdige, irriterende og overstadige, ikke mindst de intelligente af slagsen. Gray er imidlertid dejligt under spillet og fremstår lidt speciel og med en ægte sårbarhed, og han får godt modspil fra sin storebror. Umiddelbart kan jeg ikke mindes, at andre af franchisens børn har været lige så vel-skrevne eller præsteret lige så godt som dette søskendepar. Til sammenligning virker filmens voksne karakterer faktisk mere karikerede og flade, om end funktionelle. De er godt hjulpet på vej af deres skuespillere og de mange spændende optrin. Og lad os være ærlige: Det har al-

drig været de dybe, nuancerede karakterer, der kendetegnede disse film.

Når alt kommer til alt, er øglerne de virkelige stjerner, og de er talrige, varierede og virkelig vellavede. Der er i sandhed ikke sparet på noget, og i originalens ånd har man endda anvendt animatronics i nogle af filmens close-ups. Det varmer mit og med garanti også mange andre halvgamle fan-hjerner. Jeg er også begejstret for, hvordan hverken vand, land eller luft længere er sikre områder. Et af mine savn i *Jurassic Park*, ikke mindst kontra bogforlægget, omhandlede flyveøgler, men jeg skal da love for, at franchisen er kommet efter dette.

Velociraptorerne er selvskrevne, men de udgør også det største potentielle problem for *Jurassic World*. For fans af de tidligere film kan dealbreakeren meget vel blive, at det i en vis udstrækning er lykkedes Owen at klikkertræne de bidske bæster. Det er denne *Sådan træner du din dino*-del af plottet, der efter min mening hænger i den tyndeste tråd. Tråden belastes yderligere i en scene, som i påfaldende grad ligner noget fra *Sådan træner du din drage 2* – uden jeg vil spoile nogen af delene yderligere.

Heldigvis skildres raptorerne dog ikke mere tamme, end de næppe kan spise fra hånden uden at spise AF hånden, og træningen foregår da også i sikker afstand på en gangbro over indhegningen. Vi ved, de er intelligente væsner, og som allerede nævnt har laboratoriet gennem årene tilpasset frembringelserne i en stadig højere grad. Der lægges også vægt på, at Owen ved at være til stede ved deres ud-

klækning og opdrætte dem fra helt små har antaget status af gruppens alfa. I scenerne, hvor han står ansigt til ansigt og interagerer med koblet eller kører på motorcykel mellem dem, vil nogle nok alligevel synes, det bliver for meget af det gode.

Jeg vil da også være helt ærlig om, at der i løbet af filmens to timer skal sluges indtil flere kameler. Til gengæld vil jeg skynde mig at tilføje, at jeg sjældent har oplevet så veltilberedte pukkeldyr, og dét er i sig selv en kunst. Underholdningsværdien er afvæbnende i en grad, hvor min indre 12-årige fuldstændig kaprede kontrollen over mig og lo sig begejstret gennem scener, jeg logisk set burde tage mig til hovedet over. Og hvor ofte er en film i stand til at gøre dét for én? Filmen refererer i ét væk Spielbergs original, om det så er i form af objekter, lokaliteter eller John Williams gamle tema. Nogen vil sikkert finde dette for påtaget og anmassende, men jeg oplevede det nu generelt som mere fedt end forstyrrende. Colin Trevorrow er tydeligvis bare for ærefrygtig ved at skulle løfte øgle-arven til at træde ud af originalens lange skygge. Han har nu ikke noget at skamme sig over. Jeg forlod ganske vist ikke biografen med en følelse af at have fået udvidet min filmiske horisont, som da jeg i sin tid så *Jurassic Park*. Helt i tråd med det seneste kapitels egen tematik, er der sket meget siden dengang, og vi er anderledes vant nu om dage. Manden har imidlertid langt overgået Spielbergs egen fortsættelse, *The Lost World: Jurassic Park* (det har Joe Johnstons *Jurassic Park III* i øvrigt også) og så afgjort skabt seriens næstbedste kapitel, der på nogle punkter endda nærmest overgår originalen.

Jurassic World er utvivlsomt den største filmiske omgang øglefryd, siden *Jurassic Park* for 22 år siden herskede på Jorden.

Karakter: 8 stjerner ud af 10.

Ruben Greis

Terminator Genisys

Film, USA 2015, 126 min.

Instr.: Alan Taylor

Medv.: Arnold Schwarzenegger, Emilia Clarke, Jason Clarke, Jai Courtney, m.fl.

Da jeg så traileren til den nyeste Terminator-film, lignede den et frygteligt uoriginalt opkog på de gamle film; en slags bastard mellem et rip-off af sig selv og en profitjagende genindspilning. Imidlertid viste den sig at være en positiv overraskelse. *Terminator Genisys* introducerer en ny tidslinje som faktisk er pænt logisk i forhold til de gamle film.

I de gamle film lykkedes det måske ikke hovedpersonerne at afværge dommedag, men det lykkedes dem dog at skubbe den nogle år ud i fremtiden, hvilket jo betyder at fremtiden også er anderledes. Bl.a. er den der stadig til at sende nye terminators tilbage i tiden, og John Connors rebeller kan også sende Kyle Reese tilbage i tiden med ny info om hvad der sker i fortiden. I den nye film lader det til at en omprogrammeret Arnold-terminator er blevet sendt helt tilbage til 1973 for at beskytte og forbedre den unge Sarah Connor på sin mission, som er identisk med rebellerens: at stoppe Skynet fra

at overtage jorden og næsten udrydde menneskene. Da Kyle Reese så ankommer i 1984, får han sig noget af en overraskelse – man kan sige at der er byttet om på mande- og kvinderollen i forhold til 1984-filmen, så det nu er Sarah Connor der er actionhelten med en forvirret Kyle Reese på slæb. Ligesom i tv-serien *Sarah Connor Chronicles* hopper Sarah Connor (og terminatoren og Kyle Reese) nogle år frem i tiden, her til 2017, hvor Skynet nu er på nippet til at overtage verden gennem et nyt super-internet der kaldes Genisys, som kan koordinere alle devices på alle platforme. Missionen er nu at stoppe dette, hvilket ikke er nemt, da John Connor, som de møder som voksen i 2017 (inden han er undfanget), ikke helt er sig selv...

Så det er bare dejligt! God action, mægtig underholdende og pænt intelligent historie, som trods tvivlsomme plotelementer fungerer fordi det er for sjov og fordi der er mange skønne hyldeste til de to gamle James Cameron-film. Cameron har også selv været ude og sige god for denne film, som han opfatter som *Terminator 3* (selv om den første *Terminator 3: Rise of the Machines* fra 2003 faktisk også passer udmærket sammen med den nye) – og sjovt nok så overgår rettighederne til Terminator-konceptet til James Cameron i 2019, så der skulle være en god chance for mere Cameron-Terminator engang når han får tid! Det kan vi så glæde os til.

I den nærværende film føles det som om der er visse plotdetaljer der mangler, og det er muligvis tilsigtet, da den måske er tænkt som den første i en ny trilogi. Arnold selv er overraskende veloplagt og seværdig, og da han jo ikke bliver yngre, må filmselskabet hellere smede mens, øh, terminator-metallet stadig er rødglødende! For vi vil gerne se mere.

Karakter: 8 stjerner ud af 10.

Tue Sørensen

Late Phases

Film, USA 2014, 92 min.

Instr.: Adrián García Bogliano

Medv.: Nick Damici, Tom Noonan, Al Sapienza, Lance Guest, m.fl.

På DVD fra Another World Entertainment

Blind mand på plejehjem mod varulve! Det er da et nyt twist. Nick Damici, kendt fra *Stake Land* (2010), spiller den 70-årige vietnam-veteran Ambrose, som netop er flyttet ind på et gated community for ældre mennesker. Den lille by, som ligger op til en skov, har været plaget af 'dyreangreb', som politiet ikke rigtig gider gøre noget ved, da det ifølge amerikansk lov klassificeres som 'guddommelig indgriben'. Ambrose kan dog, sin blindhed til trods, godt regne ud at der er noget underligt på færde – især da han finder en form for klo i tapetet på sit hus (hvor den tidligere beboer var offer for et af angrebene). Han regner hurtigt ud at der må være tale om varulve og bruger nu dagene indtil næste fuldmåne til at forberede et forsvar, samtidig med at han diskret finder ud af så meget som muligt om de andre beboere i byen. Hans hovedmistænkte er den lokale præst.

Det er en veldrejet film med aldeles udmærkede varulveeffekter (ingen CGI, alt sammen

håndlavet), godt manuskript og glimrende skuespil. Nick Damici er ikke 70 år gammel, så han måtte sminkes ældre, og det fungerer fint. Filmens eneste svaghed er at der er et væsentligt plothul til sidst. Desværre er det nødvendigt for filmens actionklimaks, men samtidig giver det ikke helt mening – medmindre selvfølgelig der er en detalje eller to som jeg ikke fangede. Men pga. skuespillet, ideerne og effekterne er det under alle omstændigheder en klart seværdig film for fans af de fantastiske genrer. Instruktøren har tidligere lavet *Here Comes the Devil* (2012), som blev anmeldt i *Himmelskibet* nr. 42.

Karakter: 7 stjerner ud af 10.
Tue Sørensen

The Flash – Sæson 1

Tv-serie, 2014-15

23 episoder à ca. 41 min.

Medv.: Grant Gustin, Jesse L. Martin, Tom Cavanagh, Candice Patton m.fl.

DC/Warner har fået en vis succes med deres nye superhelte-tv-serier, *Arrow*, *The Flash* og *Gotham*, som alle kommer med nye sæsoner til oktober (kun *Constantine* er ikke blevet fornyet, men der er rygter om at *Constantine* skal gæsteoptræde i en anden serie). Jeg har været lidt skuffet over *Arrow*, som nær-

mest forsøger at være en Batman-serie, mens jeg til gengæld er vild med *Gotham*, til trods for at den foregår før Batman bliver Batman (en typisk dum DC-beslutning, ville jeg normalt sige, men i dette tilfælde er det virkelig godt udført af topforfatteren Bruno Heller, som også lavede den storslåede tv-serie *Rome*).

The Flash er ikke mørk og 'edgy' ligesom de øvrige DC tv-serier, men lettere, lysere og yngre i tonen. Serien tager udgangspunkt i den storyline der hedder *The Flashpoint Paradox* (også lavet som tegnefilm i 2013), som handler om at Barry Allens mor blev dræbt i en mystisk begivenhed da Barry var 11 år gammel, og historien leder så frem til at *The Flash* skal blive hurtig nok til at kunne gå tilbage i tiden og finde ud af hvad der skete med hans mor og forhåbentlig redde hende. Problemet er at han i så fald måske vil ændre tidslinjen så hele verden bliver anderledes – og hvilken verden skal han så beskytte/redde? I tegneserien lever han i en dystre parallelverden som fortjener at blive udskiftet med den mere velkendte verden fra tegneserierne, men i tv-serien er der lavet et anderledes twist på historien...

Tv-serien er underholdende nok, men af flere grunde kommer den ikke helt op og ringe. Dels er det irriterende at historien er en tredje version af en historie som tidligere er fortalt i både tegneserie- og tegnefilmform (man håber virkelig at de går videre til noget nyt i 2. sæson og ikke bare fortsætter i samme køre), og dels er figurerne personligheder ikke dybe/interessante nok. Hver gang man tror at der sker noget vigtigt, som vil få langtrækkende konsekvenser (som f.eks. da Linda Park dukker op), så viser det sig bare at være en hurtigt overstået, kort episode. Serien begår også samme fejl som så mange andre serier: en lille håndfuld figurer involveres med

hinanden på kryds og tværs på stadig mere usandsynlige og utroværdige måder. Familiemedlemmer/kærester bliver hele tiden bortført af skurkene, og hver gang en figur finder ud af at en anden figur har holdt noget hemmeligt for dem for at beskytte dem, bliver de voldsomt forargede over hvordan den anden dog kunne finde på at have hemmeligheder for dem... Der er grænser for hvor meget af den slags sæbeopera, man kan holde ud. Men der er også nogle udmærkede skurke nu og da – f.eks. en velspillende Wentworth Miller som en tilbagevendende Captain Cold – men de har sjældent kostumer på, for det synes DC åbenbart ikke rigtigt kan tages seriøst i *live action*. *The Flash* har dog sit kostume, og der er nu og da nogle fede sekvenser (men ikke nær nok!) hvor man ser ham bruge sine kræfter på en visuelt flot måde. Men ligesom i *Arrow* er der lidt for mange plothuller hist og her (som f.eks. hvordan fængslet i partikelacceleratoren kan modvirke enhver skurks superkræfter – og hvorfor der overhovedet er fængselsceller i den *in the first place!*), så selvom serien er seværdig hvis man er fanatisk superhelte-forbruger, så hæver den sig ikke meget over en middelkarakter.

Karakter: 6 stjerner ud af 10.

Tue Sørensen

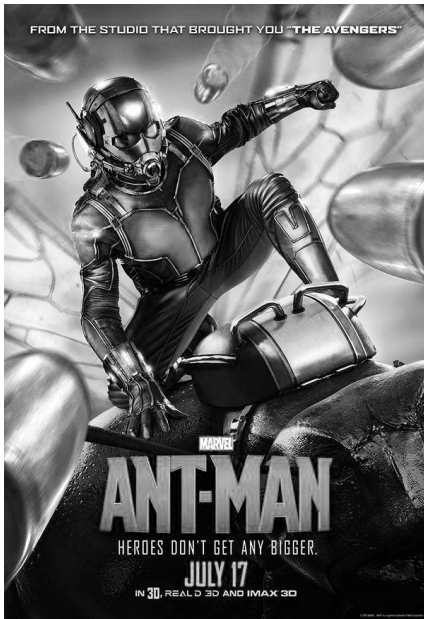

Ant-Man

Film, USA 2015, 117 min.

Instr.: Peyton Reed

Medv.: Paul Rudd, Michael Douglas, Evangeline Lilly, Corey Stoll, m.fl.

(Denne anmeldelse indeholder små spoilers!)

Så blev det (allerede) tid til endnu et skud på Marvel-stammen: *Ant-Man*!

Filmen starter i 1987, hvor en noget yngre Hank Pym (en CGI-forynget Michael Douglas, som fungerer fint, meget ligesom de gjorde med Jeff Bridges i *TRON: Legacy*) har et større skænderi med S.H.I.E.L.D., og efter en karriere som Ant-Man vælger at trække både sin stilling og sin teknologi tilbage, da han synes at S.H.I.E.L.D. misbruger den. S.H.I.E.L.D. lader ham så være i fred, men en entreprenør ved navn Darren Cross ender (i nutiden) med at være tæt på at kunne kopiere Pym's teknologi, og han planlægger at bruge den til en hær af uovervindelige soldater som kan holde verden i et jerngreb (for at beskytte den, naturligtvis).

Eneste chance for at stoppe ham er at der kommer en ny Ant-Man på banen, og Hank Pym har udset sig den godhertede, men uheldige småforbryder Scott Lang som sin efterføl-

ger. Nu skal Lang så optrænes til at bruge Ant-Man-dragten og teknologien, hvad der foregår sammen med Pym's datter, Hope van Dyne, der egentlig hellere selv vil trække i dragten og er sur på farmand over at hun ikke får lov. Dette har noget at gøre med at den oprindelige Wasp, Janet van Dyne, døde da Hope var lille, og Hank har aldrig villet fortælle Hope hvordan hendes mor døde. Hvis man kender tegneserierne, så fungerer dette næsten som en henvisning til Hanks voldelige fortid, dvs. det antydes at det måske var ham der dræbte hende – men der er heldigvis en anden forklaring.

Efter mange underholdende, kiksede tilløb bliver Scott selvfølgelig ferm til at bruge Ant-Man-dragten, med hvilken han kan skrumpes til myrestørrelse og kommandere rundt med seks forskellige myrearter der har hver deres specielle evne (nogle er giftige, nogle kan danne broer, etc.). I klimakset, hvor han skal stjæle skurkens Yellowjacket-dragt, bliver hans trio af småkriminelle venner rekrutteret til at hjælpe med missionen. Den klimatiske scene er rent sci-fi-mæssigt virkelig, virkelig fed, men kan ikke omtales uden spoilers.

Historien foregår også på baggrund af at Scott har en 7-årig datter, Cassie, som han efter et fængselsophold forsøger at få samkvemsret med igen. Dette kræver at han kan betale børnepenge og har en bopæl, hvilket i

begyndelsen er et stort problem. I tegneserierne endte de med at slå Cassie ihjel (hun var på det tidspunkt lidt ældre), men det havde været lige lovlig ondt og usympatisk at gøre i filmen, så den dårlige idé håber jeg at de også holder sig fra i eventuelt fremtidige Ant-Man-film. Filmen her har også flere referencer til *Avengers* og ender da også med et hint om at Ant-Man sikkert vil få lov til at komme med på holdet. Denne fine film er afslutningen på "fase 2" af Marvels cinematiske univers og vil fortsætte i *Captain America: Civil War* til næste år, som påbegynder "fase 3", og det er allerede bekræftet at Ant-Man også er med i den film. Hovedproducer Kevin Feige har også lige været ude og sige at den nye Wasp, spillet af Evangeline Lilly, kommer til at spille en stor rolle i en af Marvels kommende film. Så dét glæder vi os til!

Sidst vil jeg blot kommentere at det er sejt at se internetkendte geek girls i Marvel-roller; i *Ant-Man* er der en lille rolle til søde Anna Akana, som de senere år har arbejdet hårdt på at skabe sig en karriere på YouTube, og i næste års *X-Men: Apocalypse* kommer vi til at se Olivia Munn i rollen som ingen ringere end en af de vigtigste X-heltinder, Psylocke. Dejligt at disse dages superhelte-boom kan give et karriere-boost til de værdigt trængende super-fans!

Karakter: 9 stjerner ud af 10.

Tue Sørensen

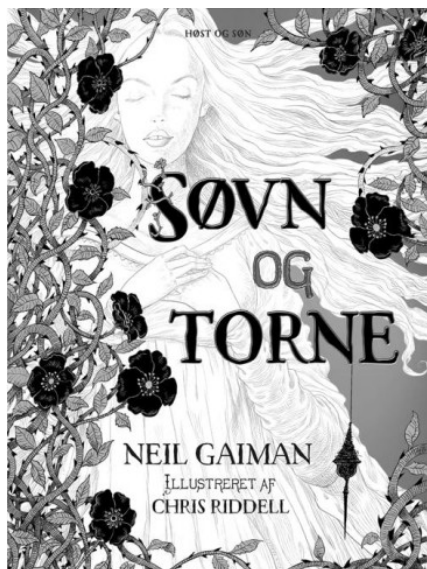
Søvn og torne

Roman Af Neil Gaiman

Illustreret af Chris Riddell

Oversat efter *The Sleeper and the Spindle*

Rosinante, 2015, 72 sider

Vi er i en verden hvor to kongedømmer er adskilt af en bjergkæde, der er så stor og svær at forcere, at der ikke er nogen kontakt imellem de to. I den ene lever en smuk dronning, som er ved at gøre sig klar til sit bryllup. Det er et pligtbryllup, for det er jo det man skal gøre når man er dronning og ikke har nogen prins.

Tre Dværge er draget under bjergkæden for at komme til det andet kongedømme hvor de vil finde en gave til deres ven dronningen. De kommer til en kro hvor de går ind for at få sig et måltid mad og noget øl. Her høre de fortællingen om hvordan der i kongedømmet spreder sig

en sovesyge hvor alle falder i søvn midt i det de har gang i, og at de kan være i den tilstand i mange år uden at ældes. Ingen kan rigtigt huske hvornår det startede, om det var 50, 70 eller 80 år siden, men de ved at det startede på slottet med en forbandelse der blev kastet på prinsessen ved hendes 18 års fødselsdag. De hører også at sovesygen på det seneste er begyndt at sprede sig med en voldsom fart. De drager hjem og fortæller dette til deres dronning. Hun har selv ligget i et koma tidligere efter hun var blevet forgiftet af hendes stedmor. Hun beslutter sig for at tage af sted for at undersøge sagen, inden sygdommen spreder sig til hendes kongerige.

Niel Gaiman er en dygtig historie fortæller, og denne alternative genfortælling af et klassisk eventyr kan vel også betegnes som "Snehvide møder Tornerose". Her er det ikke prinser på hvide heste der redder dagen, men kvinderne der selv tager handling, og da Tornerose skal vækkes, er det da også Snehvide der kysser hende.

Det er måske forkert at kalde det en genfortælling, for Snehvide er for længst kommet hjem fra sit besøg hos dværgene, og Tornerose er heller ikke helt som i det normale eventyr.

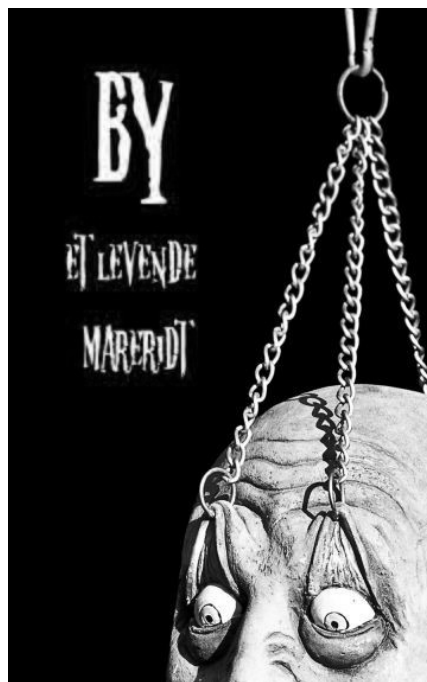
Jeg holder meget af Neil Gaimans evne til at fortælle historier, om det så er det stor historier som *American Gods* eller det er de lettere som *Søvn og Torne*. Det viser også at han både formår at skrive til børn, unge og voksne, og som i flere af hans bøger, så er der i denne også en god gang humor, og Chriss Ridders illustrationer passer perfekt til historien, og rammer stemningen og handlingen godt ind til en flot udgivelse.

Thomas Winther

By - Et levende mareridt

Prosa af Jonas Wilmann

KAOS, 2015, 182 sider

I bogen *Udkantshistorier* bevægede Wilmann sig rundt i groteske historier som lå uden for byerne. I *By* befinder vi os i en by hvor alt er mærkeligt og grotesk.

Bogen er egentligt en novellsamling hvor der er historier om masse mordere, om mad der angriber og dræber mennesker og om det sted i byen, som nærmest er indrettet til at man kan springe i vandet og begå selvmord, og ikke mindst er der historien om ham der lever i udkanten af byen og lever af de der begår selvmord. Alle disse forskellige historier er flettet sammen via en forfatter som sidder i byens undergrund og lader sin vilde fantasi spinde groteske historier, mens han kæmper med skizofreni og søvnløshed.

Jeg tror dette er det nærmeste jeg kommer på et forsøg på at beskrive hvad dette er for en bog. Den er grotesk, men ikke hele vejen igennem; den er sine steder makaber, andre morbid, men samtidig fantasifuld og underholdende. Læst som roman er den rodet, mens det ikke er fair over for bogen at læse den

som en novellesamling. Det den er, er et velskrevet indblik i den mareridtsverden som Jonas Wilmann har valgt at kalde By.

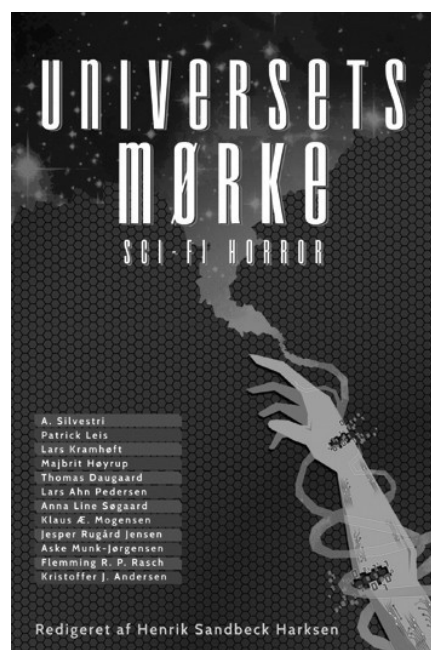
Thomas Winther

Universets mørke

– Sci-fi horror

Antologi redigeret af Henrik Sandbeck Harsken

H. Harsken Productions 2015, 308 sider

De seneste udgivelser fra Henrik Harskens forlag har omhandlet forskellige tilgange til det gotiske, men med *Universets mørke* er temaet horror i science fiction. Kombinationen er ikke ny, og er bl.a. kendt fra film som *Alien* og *Pitch Black*, men det er faktisk første gang det er temaet for en hel dansk antologi.

Forfatterne i denne samling har for de flestes vedkommende også været bidragydere til en del andre af de antologier der er udkommet igennem de seneste år. Ved at de også er med i denne samling, viser de hvor alsidige de er, og det er altid spændende at se hvad de har fået ud af nye temaer.

Når man lige tænker på horror i science fiction, så kommer

man hurtigt til at tænke på noget der finder sted i rummet, hvor mennesket kommer i kontakt med fjendtlige væsner fra andre verdner. Denne type historier er også repræsenteret i denne samling.

I "Ildskolopenderne" af Kristoffer Jacob Andersen kommer kolonister på en fremmed planet i karambolage med en halv meter lange skolopendere som hører til planetens naturlige fauna. Kolonisternes videnskabsmænd vil gerne undersøge problemet nærmere, mens militærfolket gerne vil bombe sig ud af problemet. Det kan næppe komme som en overraskelse at den aggressive tilgang viser sig at have utilsigtede konsekvenser.

En anden novelle som også er lidt forudsigelig i forhold til en samling som denne, er "Svaret" af Aske Munk-Jørgensen, hvor mandskabet på et rumskib bliver inficeret med en virus fra rummet, en virus som får folk til at holde op med at være mennesker og blive til morderiske væsner.

I Patrick Leis' "Starten på en krig" er der også et rumskib som bliver inficeret. Skibet er blevet skadet af meteoritter, og mandskabet har problemer med at få lukket hullerne så luften ikke slipper ud. Pludseligt bliver de angrebet af lysende pletter der fortærer de mennesker de kommer i kontakt med. Mandskabet er dog lidt i tvivl om det er et decideret angreb eller om det er væsnernes forsøg på at kommunikere, men da det har dødelig udgang, tør de ikke tage nogle chancer. Efterhånden som der kun er få overlevende tilbage, må de tage svære valg, valg som viser sig at kunne få store konsekvenser for menneskeheden fremtid. Novellen er godt og spændende skrevet, om end den i starten virkede til at være lidt for traditionel, med en lille flok mennesker der angribes af noget ukendt, mens de er et sted de ikke kan slippe væk fra, men novellens slutning vender tingene på hovedet og gør den til

en af mine favoritter i samlingen.

Et andet tema i flere af novellerne er hvad det er der gemmer sig i mørket i verdensrummet. I "Ud over kanten" er en ekspedition sendt af sted til Mars for at placere og starte en maskine der kan sikre hurtig kommunikation imellem de to planeter. Ekspeditionen består kun af folk med dødelige sygdomme, da det er en tur der ikke er nogen returbillet knyttet til. Maskinen har dog utilsigtede virkninger, og pludseligt åbnes der ikke kun en kommunikationsgenvej mellem Mars og Jorden, men også en portal hvor væsner der lurar i andre verdner kan få adgang igennem, og pludseligt messes Lovecraftianske termer som Yog-Sothoth op, sammen med ulidelig støj fra universets stilhed.

Samlingens titelnovelle "Universets mørke" handler også om åbning til universets mørke områder og de væsner der lever der. Her er det dog på jorden at åbningen sker, og det sker igen en særegen kvindes mørke sind. Hvor flere af novellerne har mest fokus på science fiction-settingen, så har denne godt fokus på horrorstemningen og er derved også en af mine favoritter i samlingen.

I "Chalmers verden" sendes en ekspedition til paralleluniverserne i rummet, en ekspedition der er baseret på kvantemekanikkens teorier, og specielt en del der omhandler Kvanteselevmordet. Dette er nok den af samlingens noveller der gør mest ud af at forklare sine videnskabelige aspekter.

I Lars Ahn Pedersens "Slagtehal 13" er det muligt at tage på oplevelsesferier hvor man kan være enten offer eller masse-morder. Novellen er opbygget så vi følger korte uddrag fra en række af deltagerne på disse oplevelsesture. En sjov detalje er at der i en af dem er en reference til Lars' novelle "Månebase Rødhætte".

Dette var blot nogle af samlingens 12 noveller, der ellers by-

der på historier om genmanipulation, en videnskabsmand der inficerer forsøgspersoner med parasitter fra rummet, og så er der tidsrejsende som ikke kommer ordentligt igennem tidsbarrieren, men kommer igennem som muterede skabninger, og hvor mutationerne smitter.

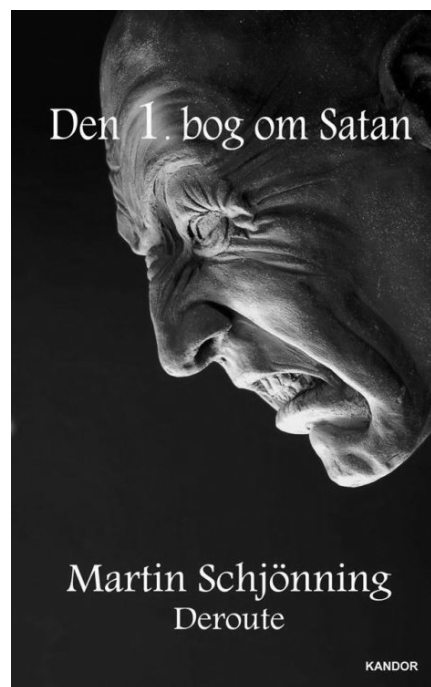
Selvom der er en række sammenfald i tilgange til temaet i nogle af novellerne, så er der også store forskelligheder i novellerne, hvilket gør samlingen spændende, og det er interessant når forfatterne får muligheder for at vise andre sider af deres forfatterskaber. Samlingen vil både kunne anbefales til science fiction- og horror-fans og bestemt til de der lige som jeg holder af begge gener.

Thomas Winther

Deroute

– Den 1. bog om Satan

Roman af Martin Schjønning
Kandor 2015, 70 sider

Ondskab og menneskets mørke side har altid inspireret forfattere, og det har givet inspiration til mange bøger. Redaktøren og

forlæggeren Nikolaj Højbergs fascination og nysgerrighed om emnet har nu resulteret i at han gerne ville undersøge hvordan forskellige forfattere ville behandle emnet. Oftest resulterer noget sådant i at forfatterne indbydes til at deltage i en antologi, hvilket kun giver dem novelleformatet til at dække emnet. Det begrænser pladsen som kan bruges, en begrænsning som denne gang ikke er helt den samme, for her er tale om en bogserie af kortromaner under titlen *Den X. bog om Satan*, startende med Martin Schjønning's bidrag *Deroute*.

Azrator er navnet på en af de mindre og underordnede dæmoner, men noget i beskrivelsen af dæmonen gør at den fascinerer en ung skoleelev som tager sig dette dæmonnavn. Ikke at han fortæller det til andre, men han identificerer sig hurtigt med dæmonen, og snart hører han kun dæmonnavnet når andre tiltaler ham, også selvom de måtte kalde ham ved hans rigtige navn.

Han bliver mobbet og overfaldet af de andre, men lige så stille vender han nederlagene til en styrke, og da han begynder at se dæmonerne i andre, begynder han selv langsomt at udvikle sig dæmonisk.

Han overværer at en elev fra en anden skole bliver overfaldet, men snart derefter bliver han selv hvervet til at begå kriminalitet og overfald, og snart efter begynder den unge mand selv at ville have magten, og ved at sprede frygt bliver han hurtigt en leder for en lille gruppe som terroriserer andre.

Kortromanen er intensivt skrevet, og udviklingen fra underkuet dreng til dæmonisk psykopat finder hurtigt sted. Selvom om Azrator ser det onde i mennesker i fysiske manifestationer ved at de bl.a. har horn, så er der ikke direkte nogle dæmoner med i denne bog, men det er ondskaben inde i mennesker som bogen behandler, og specielt hvordan de valg vi træffer har

konsekvenser både for andre men også for personen selv.

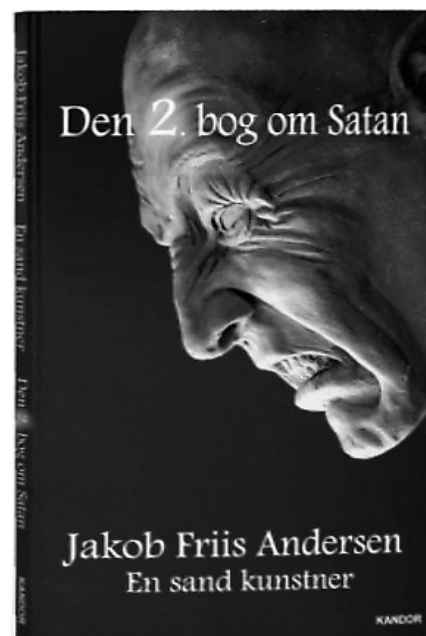
Schønning viser med *Deroute* endnu en gang hvor god han er til at skrive om det groteske og om menneskers nedbrud, og det bliver spændende at se hvordan andre forfattere har valgt at tilgå det sataniske.

Thomas Winther

En sand kunstner

– Den 2. bog om satan

Roman af Jakob Friis Andersen
Kandor, 2015, 62 sider

Historien er fortalt i dagbogsform med en jeg-fortæller som ikke lægger skjul på at han er den som folk kalder bl.a. for Satan, Djævelen eller fristeren. De sider fra hans dagbog som han deler her, er blot for at illustrere hans virke; ikke for at retfærdiggøre, blot for at vise.

Handlingen finder sted i Firenze i starten af reformationen. Vi er nu ude af middelalderens mørke tid, hvor Satan var en dæmon der herskede i helvede og pinte folk. Her er han i en oplysningstid, hvor der er plads til at kunstnere kan udfolde sig, og det er da også via kunsten at han her vil gøre sin indflydelse.

Han sætter sig for at hjælpe to unge kunstnere med at blive bedre, men han sætter også sit præg på deres stil, så der kommer noget blasfemisk over deres optræden. Den ene er den unge Adalberto som er gadekunster, og den anden er Fortunato som er fra en af byens mest indflydelsesrige familier. Fortunato er egentligt udset til at skulle læse teologi, men har en forkærlighed for musikken.

De to kunstnere er ikke tilfældigt udvalgte. De er udvalgt da de begge bejler til den under-skønne Isabella, som de håber på at komme nærmere via deres kunst.

Satan har dog også fået et godt øje til hende, så han kaster sig ind i dette trekantdrama, men med hans evner er det ikke en lige kamp, og Isabella får hurtigt et godt øje til ham.

Flere af de korte dagbogs-afsnit afsluttes af udsagn der viser hvem Satan er i denne historie:

“Hvem er jeg? Jeg er bare gæsten i selskabet, som keder sig og råber ‘ryst posen’.”

“Jeg er den styrke og stolthed i dig, som svage mennesker kalder ‘synd’ og ‘ondskab’.”

Disse to udvalgte udsagn viser godt hvilken karakter vi har med at gøre i denne bog og at her ikke er tale om en decideret rendyrket ondskab, blot en legemliggørelse af menneskelige egenskaber, samlet i en person der ikke er styret af moral, men mere gerne vil lave lidt ravage, også i den helt lille skala hvor han går efter enkelte mennesker og ikke nødvendigvis efter det store opgør med gud.

Jeg skal ærligt indrømme at jeg kun ved meget lidt om reformationens Firenze, men så velskrevet som bogen er, kan man sagtens sætte sig ind i den tid og det sted som beskrives heri. Den Satan-karakter der beskrives heri, er den klassiske fristerskikkelse, som ikke dikterer eller beordrer folk til at gøre ting, men kun frister og påvirker dem til at gøre andet end de op-

rindeligt ville have gjort, simpelthen ved at tale til deres undertrykte lyster og instinkter.

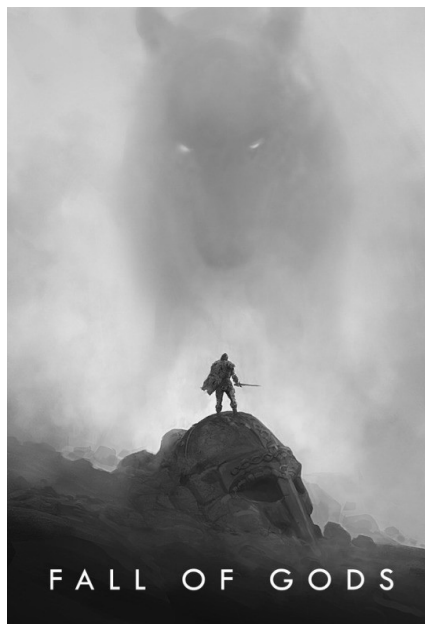
Dette er bog 2 i Kandors serie om Satan, og den er på alle måder anderledes end seriens første bog, hvilket viser at forfatterne har fået frit spil til at fortælle den historie som de ville fortælle. Så nu er det blot spændende at vente på næste bind og næste vinkel på Satan.

Thomas Winther

Fall of Gods

– She is gone

Illustreret historie af Rasmus Berggreen og Michael Vogt
MOOD, 2015

Jeg har i et par år fulgt med i hvad der var af spændende projekter på crowdfunding-sider som Kickstarter, Indigogo og Boomerang.dk og har været med til at støtte forskellige bog-, tegneserie- og spilprojekter. Siden crowdfunding-tjenesten Kickstarter gjorde det muligt for danskere at oprette projekter, har jeg specielt holdt øje med hvilke projekter som har deres udspring herhjemme.

Et af de projekter som virkelig fangende min opmærksom-

hed, var Fall of Gods, et bogprojekt om en verden i vikingetiden hvor der er trolde og jætter, men hvor guderne ikke gør meget væsen af sig. Udover at dette selvfølgelig er en interessant scene for en bog, så var det det grafiske udtryk der virkelig fangede mig. Folkene bag bogen laver normalt illustrationer og grafik til computerspil og film, og det grafiske spiller en stor rolle i denne bog.

Historien er ret simpel. En tidligere kriger er faldet til ro og har slået sig ned i ødemarken med sin hustru. En dag han kommer hjem, er hun blevet bortført, og han drager ud for at finde hende og hendes bortførere. Hans jagt er fortalt ved en masse virkelig fede illustrationer, som hver følges af en kort tekst. Man følger således hvordan han kæmper mod skovfolk, jætter, trolde og ikke mindst hans møde med Fenrisulven.

Historien er som sådan ikke den store, men illustrationerne er hele bogen værd. De er detaljerede og fortæller bedre end teksten en historie om en dyster nordisk mytologiverden hvor der er mange andre væsner end mennesker der bebor Midgård. Det er således også en bog jeg har bladret igennem flere gange for at se på illustrationerne.

Bogen afsluttes med et afsnit hvori forfatterne beretter lidt om tilrettelæggelsen og arbejdet med det grafiske udtryk, samt en række skitser og billeder der blev lavet for at sætte en ramme om universet.

Historien afsluttes ikke, så jeg kommer helt sikkert til at holde øje med hvornår næste bind kommer på Kickstarter.

Thomas Winther

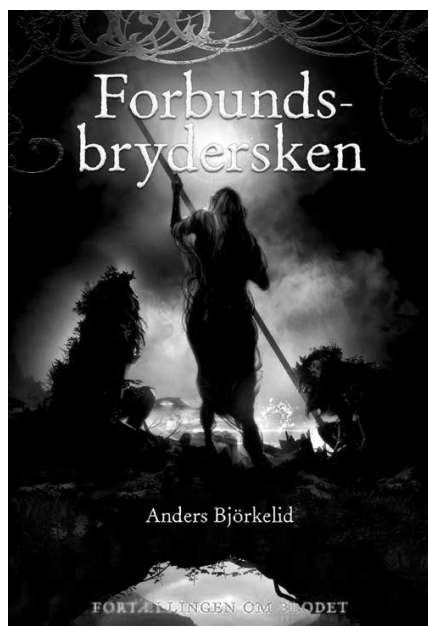
Fortællingen om blodet Forbundsbyrersken

Anders Björkelid

Oversat af Kamilla Jørgensen

Ulven og Uglen, 2014

(Udgivet på svensk 2010)

Fortællingen om blodet er en svensk fantasy-serie for unge og voksne af Anders Björkelid. Bogen med det ikke særligt mundrette navn *Forbundsbyrersken* er det tredje bind i serien, der bliver afsluttet i det fjerde bind, SOM allerede er udkommet på svensk med titlen *Frostskymring*. Det er en serie for alle aldre, og den griber dybt ned i posen med skandinaviske motiver og ryster den godt og grundigt.

Politiken udgav de første to bind, som jeg læste for lang tid siden og var meget begejstret over, men der kom så aldrig flere, måske fordi de ikke solgte godt nok. Men det forholdsvis nye forlag Ulven og Uglen tog over, hvor Politiken gav op, og udgav bind Tre. En ret stor satsning for så lille og nyt et forlag, men serien fortjener det.

Det er på en gang meget tilgængelig og meget kompliceret historie, der er fyldt med symbolik og metalag, men som også er et gedigent eventyr. Björkelid spiller på mange strenge, men han formår at opbygge et helt

specielt univers, der på én gang virker meget fremmedartet og meget genkendeligt nordisk. Specielt spiller årets gang en central rolle i bøgerne, lige fra den dybeste kulde og vinter til forår og sommer, hver sæson med deres tilknyttede myter og ritualer, der har afgørende betydning for handlingen.

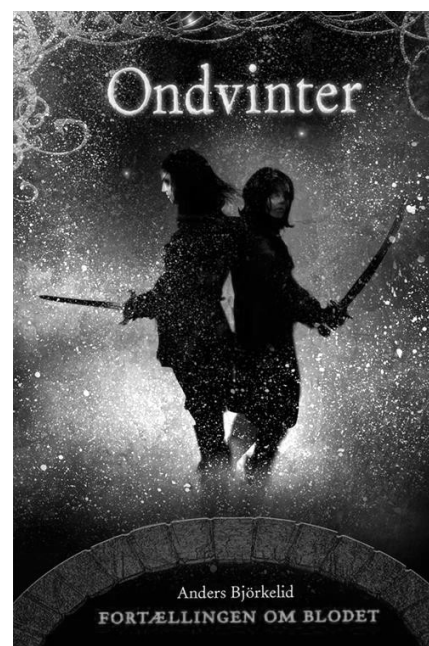
Historien foregår i en verden efter at en stor civilisation, Imperiet, er gået under. Imperiet bestod af folk af Blodet, der alle havde særlige kræfter. For lang tid siden regerede dem af Blodet over (næsten) hele verden. Nu er deres magt forsvundet, deres rige gået under, og der er kun spredte, usammenhængende samfund tilbage. En slags forfalds-fantasy, men ikke mere postapokalyptisk end, at der stadig er byer og stater; kun bliver tanken om forgangne tiders storhed ved med at florere. Engang havde man magiske veje, hvor det kun tog timer at rejse over afstande, der nu tager dage eller uger. En gang kunne man sende beskeder fra landsdel til landsdel uden besvær. Nogen drømmer om at samle Imperiet igen, men den største trussel er Kulden, der truer med at overtage verden. Kulden er ikke bare en ny istid, den er også psykisk. Den trænger ind over alt og ødelægger menneskene.

Seriens to hovedpersoner, Sunia og Wulff er søskende – tvillinger – der er vokset op sammen med deres far på en gård noget uden for en lille landsby. De to har et særligt bånd. De kan høre hinandens tanker, næsten som deler de sind, og de har særlige evner, evner som de undervejs i historien må lære at kende og som de har brug for for at redde verden. Selv om de har været tætte, så er de er alligevel realiseret som to distinkte personer, og Björkelid får dem til at fremstå levende og bevægende. Sunia er krigerisk og handlekraftig, hvorimod Wulff er mere tænksom og mindre modig.

Første bog, *Ondvinter*, er hi-

storien om, hvordan Wulff og Sunia mister deres fader og hvordan de må opgive deres hidtidige liv og flygte, skarpt forfulgt af galgemændene, der vil ombringe dem, som de ombragte børnenes fader. Langsomt går det op for de to søskende, at intet er som de forestillede sig, og at deres far både var en anden end de troede og langt mere end de troede. De er begge af Blodet, og det er dette der giver dem deres særlige evner. Deres fader har aldrig fortalt dem noget om deres oprindelse eller deres moder, men han har åbenbart gemt noget inden i dem, noget som de har brug for at overleve. På deres flugt får de hjælp af andre af Blodet, og de lærer mere og mere om dem selv. De møder Bjergfruen, en mytisk skikkelse, der hjælper dem videre. Kulden kommer, og den må stoppes, også selvom de ikke hvad den er.

Anden bog, *Ildbærerne*, handler om deres rejse til en af Imperiets gamle byer for at stoppe kulden. De når til byen Funisburg, hvor de bliver og forsøger at få hjælp til kampen. Men byen er ikke som de forventede, og de andre af Blodet, som de møder der, og som de forventer vil kunne hjælpe dem, har deres eget at slås med og deres egne mål og intriger at gå op i.

Tredje bog er historien om hvordan de forsøger at bryde Forbundet, den særlige aftale, der giver folk af Blodet deres magt over landet. De er rejst nord på, helt op til de nomadestammer, der bor, hvor Forbundet og dermed Blodet ikke har nogen kraft. Det er her de må op for at bryde og genskabe Forbundet.

En væsentlig del af bogen foregår blandt et stammefolk, der minder noget om samekulturen og som hjælper Sunia og Wulff mod underverdenen, da det viser sig at de har behov for at komme derhen. Rejsen i underverdenen, som beskrives som amorf og som en verden, der ikke følger vores almindelige logik, er håndteret særdeles kompetent af forfatteren. Selvom vi er ude et sted, hvor der intet håndfast er og alt er spejlinger af tvillingernes tanker og handlinger andre steder, så virker det fantastisk godt. Specielt slutningen er så udsyret, at den mindede mig om Robert Holdstocks *Mythago Wood*-serie og dennes jonglering med myter og væsener af alskens slags. Den eneste anke jeg har, er at den gollumlignende Gytak er alt for lidt med, men jeg trøster mig med at det kommer han måske i bind fire.

Jeg er, som det nok fremgår, ret glad for bøgerne og har læst dem med glæde. De har ikke væ-

ret letlæste, sådan forstået at der er meget indhold i dem, der skal fordøjes, men som historier har de gledet let ned. Det er en serie, der vinder ved at blive læst i ét stræk og som har lidt lidt under, at jeg har læst den over relativ lang tid og med mange afbrydelser, mellem både bøger og kapitler. Der er mange referencer og spejlinger mellem de forskellige dele; som Wulff siger på et tidspunkt, så er deres oplevelser gentagelser, og de genbesøger dele af deres forgange eventyr, og valg de har gjort i fortiden, har konstant indvirkning på deres historie.

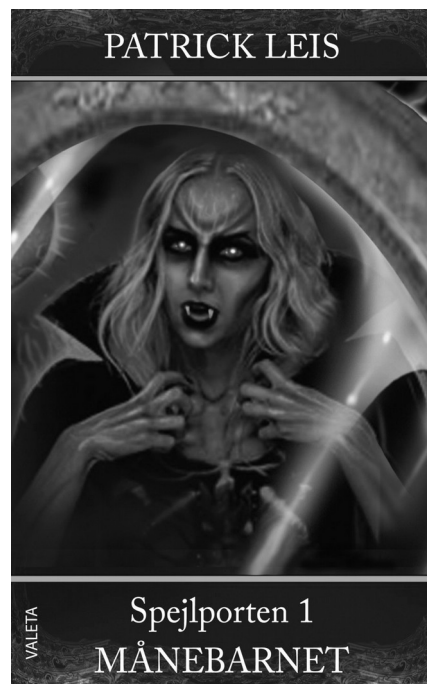
En af de tråde, der især i tredje bog (og i slutningen af anden) træder frem, er figurernes modvilje mod blot at være statister i en myte. Specielt Sunia gør oprør mod dette, og mange af hendes overvejelser bærer *Forbundsbrydersken*, der på mange måder er den mest metaagtige af bøgerne, hvad der nok er uundgåeligt når så stor en del af bogen foregår i en underverden, hvor alt er flygtigt og tåget og underlagt andre regler end den almindelige verden, som Sunia og Wulff kommer fra, og som handler om årstidernes gang og om død og genskabelsen.

Et andet punkt, jeg finder særdeles vellykket, er de mange mytiske figurer der optræder, både i forbindelse med fortællingerne om Blodets folk, men også de figurer Sunia og Wulff møder undervejs i tredje bog, i særdeleshed Bösen, der virker som en *trickster*-gud af rang; på én gang farlig og hjælpsom og hele tiden med et eller andet i baghånden. Og derudover er bogen fyldt med tidsløkker og knækkede sværd, metafortællingselementer og løfter til de underjordiske, ugleshamaner og dunkelgrise og meget meget mere.

Oversættelsen af Kamilla Jørgensen virker i øvrigt yderst kompetent, og sproget flyder fint i bogen.

Jesper Rugård Jensen

Månebarnet – Spejlporten 1 Roman af Patrick Leis Valeta, 2015, 190 sider

En krig der hører til på et fremmet plan, er ved at finde sin vej igennem til vores verden. Først skal der dog åbnes en adgang igennem en drømmepassage, som kan opstå igennem et spejl; en passage som man skal bruge det specielle månebarn til at oprette. For at finde dette barn er der sendt vogtere til vores verden. Der er dog også nogle der er draget af sted for at forpurre vogternes opgave.

Mark er en fjorten år gammel dreng, der egentligt ikke er noget specielt. Til gengæld så er hans tre år gamle lillebror Lucas speciel. Lucas virker intelligent nok, men han siger aldrig en lyd. Dette undrede selvfølgelig forældrene, men da den ældre kvinde Fru Berger en dag dukker op og tilbyder at passe Lucas, ender de lidt med at glemme det specielle ved deres barn.

På Lucas tre år fødselsdag begynder han dog at synge eller messe. Mark kan høre dette, men det virker ikke til at det er alle der kan høre lillebroderens sang. Fuglene kan dog, og de flokkes om ham.

Mark er ikke den eneste der oplever specielle ting. Hans veninde Silke lægger en dag mærke til en pige som sniger sig rundt i nærheden af Marks hus. Det er dog kun Silke der ser pigen, alle andre ser en kat der sniger sig rundt.

Silke og Mark sætter sig for at undersøge disse hændelser sammen med et par venner, og hurtigt går det op for dem at de er fanget midt i en større konflikt som vil kunne medføre at jorden vil blive lagt øde af en invaderende styrke som kun har til formål at bruge jorden og dens indbyggere som føde.

De fleste af Patrick Leis ungdoms bøger har været forholdvist korte og har holdt et meget højt tempo. Denne gang har han kastet sig ud i et fire binds dystert fantasy-værk, hvad der betyder at han også har givet sig selv muligheden for at vise os læsere at han også formår at bygge karakterer op og gøre dem interessante, uden at det går ud over spændingen.

Bind ét er for så vidt afsluttet, på sammen måde som man kan sige at det indledende slag i en krig er afsluttet, for selvom den ene part kan trække sig tilbage med en sejr, så er det også tydeligt er krigen stadig ligger forude. På samme måde stifter man her i bind ét bekendtskab med et fortælleunivers, som man kun kan tro bliver endnu mere spændende og actionfyldt, og jeg vil da også bestemt glæde mig til at få læst de efterfølgende tre bind. Patrick Leis har til forskel fra mange andre forfattere valgt at udgive alle fire bind samtidig, og det betyder at man ikke skal sidde og vente fra man har læst et bind til det næste udkommer; man kan blot straks gå videre. Jeg havde dog en deadline jeg skulle overholde, så derfor dækker denne anmeldelse kun bind ét, men jeg vil straks herefter kaste mig over de efterfølgende bind *Drømmepassagen*, *Tågefolket* og *Blodherskeren*.

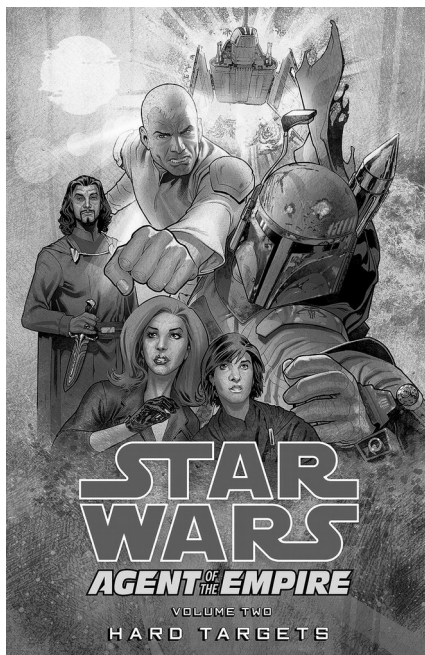
Thomas Winther

Star Wars

– Agent of the Empire

Vol. 2: Hard Targets

Tegneserie (trade paperback),
Dark Horse 2013, 120 sider

Nu hvor der kommer en ny Star Wars-film til december er min interesse for Star Wars-tegneserier blomstret lidt op igen, og når man kigger nærmere på hvad der er kommet inden for de sidste par år, så får man sig faktisk nogle særdeles positive overraskelser. Fra januar 2015 har Marvel jo overtaget licensen til at lave Star Wars-serier fra Dark Horse, som ellers har haft tegneserie-licensen siden 1991 (!). Serierne fra Dark Horse har været svingende, og i tiden omkring og efter prequel-trilogien var der ikke super-meget godt at komme efter. Men i de senere år havde de oppet sig og fået bedre tegninger og farvelægning på serierne, så hovedforfatter John Ostrander – en stabil arbejdshest der kan sit håndværk, men som desværre blev hægtet af da Marvel overtog licensen i år – fik bedre vilkår til at excellere. De to *Agent of the Empire*-miniserier, der udkom mellem 2011 og 2013 (og som sagtens kan læses hver for sig), er rigtig gode eksempler. De er samlet i Vol. 1: *Iron Eclipse* og Vol. 2: *Hard Tar-*

gets (fem numre i hver TPB). Hovedpersonen er Jahan Cross, som arbejder for Imperiet, men ikke er helt ligeså moralsk korrupt. Perioden er fem år inden *A New Hope*, dvs. mens en person som Princess Leia er ganske ung og Imperiet er i sine velmagtsdage.

Tegningerne, begået af David Fabbri, med fabelagtig farvelægning af Wes Dzioba, samt skønne forsider af Stéphane Roux, er ganske enkelt en fryd for sjælen. Og historien halter bestemt ikke bagud. I *Hard Targets* bliver Jahan Cross sendt til planeten Serenno, hvor Imperiet har en favorit de gerne vil have indsat som lokal hersker. Da Cross jo som imperie-agent er en af the bad guys, ender han med at komme i væsentlige etiske og andre personlige såvel som farlige forviklinger, i et virvar af snigmord, magtkampe, lejesoldat-angreb, snedige planer og hyppigt forræderi. Planetens herskende familie er efterkommer af Count Dookus familie, og efter et snigmord på den regerende Count Dooku skal vores imperie-agent bl.a. beskytte dennes unge søn, som er arving til at regere planeten. Og derefter udspiller historien sig ellers med planer inde i planer, sølet ind i hæsblæsende action, næsten

uden et roligt øjeblik. Historien fanger læseren fra første side, ikke mindst fordi handlingen og tegningerne fremstår i fremragende forening.

Der er masser af referencer til kendte ting og plotlinjer fra filmene, men aldrig på en måde så det føles forceret. Tegneren er eminent til at tegne rumskibe og andre fartøjer, som på det nærmeste flyver ud af siderne. Skal man kritisere nogle småting, så er det f.eks. at en tronraner på Serenno ikke tror på at hans søn virkelig er hans søn, hvilket man jo kan undre sig over i et sci-fi univers: kender de ikke til DNA-tests i et samfund med interstellær hyperrums-transport?! Men det er måske et forsøg på at vedligeholde en lidt middelalderlig stemning. Derudover henvises der også til at det er usædvanligt at en kvinde er sikkerhedschef; en sådan tydeligt patriarkalsk samfundsorden virker ret underlig i et fremmedartet univers bestående af helt fremmede kulturer fyldt med forskellige aliens og cyber-enhancements. Men det kan jo igen være at det blot refererer til lokale forhold på netop denne planet. Det kan også bare være en tanketorsk. Hvorom alting er; dette er en smuk tegneserie som varmt kan anbefales til alle Star Wars-fans eller bare fans af sci-fi-tegneserier.

Karakter: 9 stjerner ud af 10.

Tue Sørensen

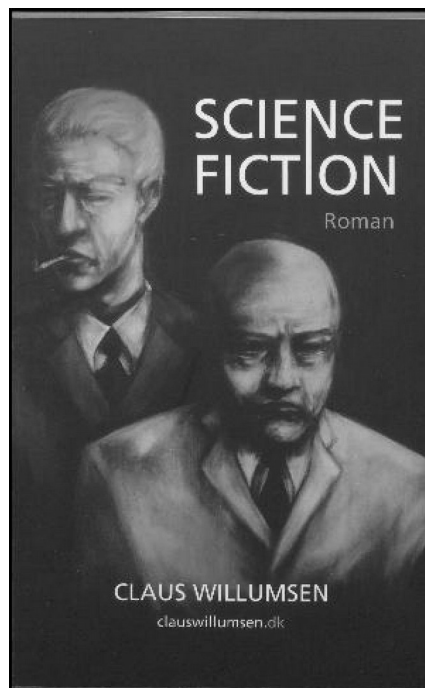

Science Fiction

Roman af Claus Villumsen

Selvudgivet, 2015

clauswillumsen.dk

Gecko og Munch er en slags kombinerede lejemordere og privatdetektiver i et science fiction-univers. De løser, eller prøver at løse, et antal opgaver i løbet af Claus Villumsens (kort-)roman, der er godt krydret med velkendte science fiction-troper, såsom store brutale aliens, mystiske, gigantiske rumskibe og udhulede asteroider, men også enkelte ting fra den hårdkogte detektiv-genre, såsom den kæderygende Munch.

Vi starter med noget der ligger nær slutningen og arbejder os så fremad igen. Det bliver efterhånden mere og mere klart, hvad der sker. På en måde er alt sammensat af klicheer. Det er måske også sådan at romanens titel skal forstås: Dette her er et sammenkog af hvad forfatteren mener science fiction er. Der er ingen specielt sympatiske personer og ingen detaljerede beskrivelser af universet. Men vi kender både personer og stederne fra mange andre science fiction-historier.

I form minder *Science Fiction* om nogle af de eksperimenter

med genren der blev lavet i *New Wave*-bølgen i 1960'erne og 1970'erne. Jeg kom til at tænke på de senere romaner i Michael Moorcocks *Jerry Cornelius*-serie, der også handler mere om at vise en række scener end at fortælle en fortløbende, sammenhængende historie med personer der udvikler sig i løbet af romanen. Man kan måske sige at *Science Fiction* er sat sammen af brudstykker af andre science fiction- (og krimi-) historier, men ud fra helt andre kriterier for hvordan en sådan historie skal se ud.

Som eksperiment er romanen forholdsvis vellykket. Forfatteren har styr på sit sprog, kan skrive spændende scener som det hører sig til i genrerne, og har også en form for plot, der hænger sammen. Men som science fiction-fan føler man sig nok lidt snydt. *New Wave* var en reaktion på den science fiction man skrev i 1950'erne og før. Det opgør blev taget for meget længe siden, og den bedre del af genren er noget helt andet nu, end den var i 1950'erne. Det gør at *Science Fiction* virker som noget fra en anden tid på mig. Men velskrevet og læseværdig er den så også.

Flemming R.P. Rasch

Note: I *Himmelskibet* nr. 38 kan du læse Claus Willumsens novelle "Lufthavn", som introducerer figurerne Gecko og Munch.
- red.

PORTRÆT AF EN SUCCES

Fantasyfestival i Esbjerg 2015

Af Rasmus Wichmann

Figurkrigsspil ved Lords Assembly og brandvagnen. Foto: Rasmus Wichmann

Ét af årets største arrangementer dedikeret til de fantastiske genrer, var Fantasyfestival i Esbjerg, arrangeret af Esbjerg Bibliotekerne, og afholdt på byens Conference Hotel (den gamle højskole). Deltagerantallet var højt og omgivelserne top-lækre. Jeg vil analysere hvorfor arrangementet var den succes det var, og samtidig påpege hvordan det kan blive endnu bedre.

En lille disclaimer

Jeg er nødt til at advare læseren: Jeg blev faktisk hyret af dette arrangement til at stille op som hyggeonkel for børnene og som reklamesøjle for efterskolen Epos. Du kommer altså ikke til at læse nogen objektiv anmeldelse. Da slet ikke når jeg tidligere har været med til at planlægge lignende arrangementer såsom Fantasticon og Forum (for rollespillere).

Snarere end at skrive en conrep, har jeg stillet mig selv følgende spørgsmål:

Hvad kan vi lære af en institution som Esbjerg Bibliotekerne?

Hvad kan et bibliotek lære af landets øvrige arrangementer?

Et arrangement som få andre!

Fantasyfestival er nok det bedste arrangement jeg længe har været til. At det så endda er lavet af førstegangs-arrangører, er så meget desto mere imponerende.

Arrangementet var nu ikke noget feberslag. Så vidt jeg er orienteret, opstod ideen hos Ribes bibliotekar, i forbindelse med et projektlederkursus. Bibliotekaren fik muligheden for at vælge et konkret projekt at arbejde videre med, og til alt held var resten af staben, samt borg-

mesteren (!) virkelig onboard med idéen.

Når et stramt fokus virker

Som arrangør har jeg selv arbejdet med den hypotese, at et godt arrangement behøver et stramt koncept, egnede omgivelser og en specifik målgruppe. Det er en formel som har været brugt af tilbagevendende arrangementer: Jpop-con, SvS-con og Genki har fokuseret på cosplay, Blodig Weekend har fokuseret på horrorfilm, Viking-con er for brætspil, Fastaval er for arthouse rollespil, Copenhagen Comics har fokuseret på europæiske tegneserier. Eller, tag blot den uventede succes som CPH Zine Fest har haft – det er en convention kun for amatørudgivelser på dødt træ! Men publikum vidste præcis hvad de fik, og det gav pote.

Når bredden er afgørende

Til sammenligning kan arrangementer som Fantasticon, Forum, Geekcore virke enormt brogede og svære at gennemskue. Men hvor Fantasticon og Forum (frivilligt eller ufrivilligt) mest har appelleret til inderkredsen i deres respektive miljøer, har Geekcore haft et enormt mass appeal. Det er provokerende at

Live-rollespil ved Bunkern og Lords Assembly. Foto: Rasmus Wichmann

dergrundsforfattere og selvudgi-vere som Boris Hansen og Martin Willer, og dertil lokale spilforretninger, foreninger for figurkrigsspil og live rollespil. Endelig var der flere grupper af musikere. Intet var udeladt, for definitionen på 'fantasy' var strakt temmelig vidt. Det er overraskende at en institution har været i stand til at trænge så dybt ned i undergrunden, og prioriteret udvalget så meget, men det lykkedes overmåde.

Fantasyfestival har derfor både kunnet drage fordel af et stramt koncept, samt af et kæmpe netværk. Hvor Geekcore har fået alt og alle med pga. en 'lavine-effekt', har Fantasyfestival fået succes via en højest effektiv uddelegering.

Hvordan får du alle med?

Fantasyfestival markedsførte sig til læsere af ungdomslitteratur. Man skulle tro at det ville give fleste gæster i teenage-årene, men den prototypiske deltager var nok nærmere unge kvinder med familie. Det var dog stadig tydeligt at det var de unge gæster der stod i kø for at få deres bøger signeret.

Det er usædvanlig godt skuldret – Fastaval aser og maser med at få en ungdomslounge til at fungere, og selv om Vikingcon længe har haft en fløj dedikeret til børne-aktiviteter, så bæ-

tale med en arrangør som Geekcores mastermind, Allan Petersen (Eutaku), der nærmest konsekvent har nægtet at definere hvem arrangementet henvender sig til, andet end 'nørder'.

Det lyder jo som en 'recipe for disaster', men de meget unge arrangører har været dygtige til at trække i alle mulige tråde, således at alt fra traditionel fandom til cosplayers til brætspilsdesignere, rollespillere, gamers og forfattere er blevet involveret, og har genereret et kæmpe fremmøde. Når de har påstået at der var noget for enhver smag, så har de vitterligt ikke overdrevet. Dette har kun været muligt, fordi en masse nøglepersoner har stået for enkelte program-punkter og programspor, således at hovedarrangørerne ikke har været belastet med detailplanlægning. Det vage koncept var altså modsvaret af en kæmpe indsats for at skabe personlige kontakter, fordelt ud på mange mennesker. Det er ægte fanarkisme, ja, men kombineret med en networking-kultur, som vi ældre fans desværre ikke har været så gode til at tage til os.

Fantasyfestival som "best of both worlds"

Umiddelbart virker Fantasyfestival stik modsat Geekcore. Der er tale om en topstyret organisation bestående af forholdsvis modne

medarbejdere. Derudover har arrangementet været tilegnet én genre (fantasy), og i det store hele var tilegnet forfattere og bogsalg (i modsætning til Fantasticon, der i år endelige formåede at dække både litteratur- og medie-fandom). I virkeligheden involverede arrangørerne dog alt og alle associeret med fantasy, og formåede også i nogen grad at nå rundt om fantasy-genrens mange medier (uden at det dog tog fokus fra bøgerne).

Først og fremmest var der mainstream-forfattere som Tamora Pierce og Josefine Ottesen til at trække publikum til. Dertil kom mindre forlag og mikroforlag (Mellemgaard, Ulven & Uglen, Rollespilsforlaget med flere). Der var et hjørne til un-

Messen i den store sal. Foto: Tommy Rasmussen

Koncert ved Tania Orchestra. Foto: Tommy Rasmussen

rer den stadig præg af at være noget der løber parallelt med resten af con'en, snarere end at være en del af con'en.

Allerede tilbage i 2010, hvor jeg deltog i Snorfcon i Oslo – et arrangement af arrangører for arrangører – blev vi opfordring til at tænke på pasningsordninger (se reportage i SFC's medlemsblad Novum #100!). Men hvorfor er den slags så pokkers vigtigt?

Jo, lad os sige at du er den prototypiske deltager til Fantasyfestivalen, en kvinde med familien på slæb. For det er weekend, så hvorfor i al verden ville du vælge ikke at være sammen med din familie, som du ser alt for lidt i hverdagene?

Du er mest interesseret i at få Lene Dybdahls fantasy-trilogi på tilbud. Din teenage-datter har af uransagelige årsager tålmodighed til at stå i kø i timevis for at få en autograf. Så langt så godt. Men den analfabet du giftede dig med har ligesom nogle andre prioriteter, og lillebror på nogen og 8 kan ikke engang sidde stille på en god dag. De to tilsammen kunne nemt nedlægge veto mod hele arrangementet. Til alt held taber du ægtemanden i et lokale, hvor han får øje på nogle figurer han spillede med som barn. Lillebror er der heldigvis ingen problemer med: Spørgsmålet er faktisk om han overhovedet kan bestemme sig for hvorvidt han vil lave trylledrikke, sy et kostume, lave sit eget spil, eller slås med sværd. Summa summarum: Ikke

alene er der en pasningsordning. Der er også en pasningsordning for både børn og voksne. Hvad vigtigere er, så er den 100 % integreret i fantasy-temaet.

Lad os sammenligne med både Fantasticon og med de fleste rollespilsarrangementer (undtagen Viking-con), der ikke tilbyder nogen form for pasningsordning. Én ting er at disse con'er fraskriver sig det helt unge publikum. Noget helt andet er, at man faktisk ikke imødekommer voksne med familie. For med dem er det ikke sjældent 'alt eller intet'.

En proppet tidsplan er rent spild

Desværre begik arrangørerne nogle fodfejl, som kunne være undgået ved at tale med mere erfarne arrangører. Som arrangør på Forum – som igennem et årti har været en art uformelt års-

møde for rollespillere i Danmark – blev vi sidste år så ivrige efter at give taletid til alle de lokale foreninger, at vi fik en meget proppet tidsplan. Resultatet var at nogle oplægsholdere blev placeret i 'tømmermandsblokken' før kl. 11, andre oplægsholdere oven i den fælles frokost og nogle i en blok efter kl. 16, hvor publikum for en stor dels vedkommende var gået kolde. Fantasyfestival havde – ligesom os – for lidt tid til alt for mange oplægsholdere. Hvad der gjorde problemet endnu værre, var at nogle oplægsholdere blev placeret oven i festivalens hovednavn, Tamora Pierce. Resultatet var at der kom aflysninger pga. for få fremmødte til visse programpunkter.

Den væsentligste hindring for at løse dette problem, er selvfølgelig at man ikke bare kan skære ned på antallet af bidragydere. De deltagende sælgere og oplægsholdere bidrager jo med en væsentlig del af besøgstallet, ikke mindst fordi de hver især trækker flere med sig.

Hvad kan man så gøre ved det? For det første tror jeg at man er nødt til at bide i det sure æble, og afskrive formiddagsblokken. Jeg har aldrig oplevet at den er blevet brugt til andet end lidt stiltfærdig købslåen ved boderne. For det andet bør man undgå en stor, fælles frokost, der lukker ned for aktiviteterne. Fantasyfestival havde løst dette

Spilworkshop ved Rasmus Wichmann. Foto: Tommy Rasmussen

problem med en kombination af madboder, samt lidt tag-selv-sanwiches i VIP-rummet.

Aftenblokken efter 16 bør nok også afskrives – men hvor skal man så gøre af de oplægs-holdere der skulle have været på? Fantasyfestival var faktisk snublende nær ved at have løst dette problem, eftersom der var VIP-aktiviteter efter aftens-maden, inklusiv en koncert med trioen Story of Mind.

Med andre ord, så giver det god mening at lukke ned efter kl. 16, hvis man til gengæld kan åbne op for de voksen-oriente-rede aktiviteter og filmspor sent på aftenen.

Kun for piger?

Som nævnt var hovednavnene Tamora Pierce og Josefine Ottesen. Dertil kom Kenneth Bøgh Andersen. Sidstnævnte blev særligt vigtig, fordi der ellers ikke var tænkt på bøger for drenge. Det var næsten udelukkende piger der deltog i bog-aktiviteterne, mens de forsvindende få drenge kastede sig over spilaktiviteterne i stedet.

Festivalens problem med at nå ud til det mandlige publikum også, afspejler et større problem med overhovedet at få drenge til at læse.

Jeg tror at problemet opstår, når vi gerne vil være enormt progressive på deres vegne, og have dem til at interessere sig ligeligt for både mandlige og kvindelige hovedpersoner og forfattere, inden de overhovedet er ude af puberteten. Men hvad hjælper det at have en obligatorisk "stærk kvinde" eller "sej pige" med i ethvert fantasy-værk, hvis nu ikke drengene kan identificere sig med dem?

Hvad hjælper det at Japan har gjort den følsomme, angst-plagede dreng til et kliché, når det mest er piger der læser om dem?

Arv og miljø be damned – hvis ikke drengebørn føler at bøger har noget spændende indhold (vold og sex, som de kun

lige er ved at lære at forstå...), så foretager de en masseflugt over til computer- og figurkrigsspil hvor traditionelle manderoller og labre duller stadig er tilladt.

Når hovednavnene på Fantasyfestival så endda er Pierce og Ottesen – der netop skriver om kønsroller – så kan det næppe andet end at bekræfte drengene i at bøger er noget for piger.

Men som sagt: Det var fremragende at have Kenneth Bøgh Andersen med. Men uden Dennis Jürgensen eller Patrick Leis eller Merlin Mann eller Benni Bødker, så vedbliver arrangementet at være mere ensidigt end godt er.

The random button

Øvrige småting, der gør festivalen til et positivt eksempel til efterfølgelse, er tid, sted og VIP-privilegier. At afholde et arrangement i marts er altid risikabelt (af hensyn til vejret), men det er rart at kunne tage til et større arrangement udenfor det ellers con-fyldte efterår. Esbjerg er et fremragende sted til at afholde et arrangement af den størrelsesorden, for byen er stor og tilgængelig nok til at have et opland, men ikke så stor at arrangementet drukner i andre tilbud. At afholde arrangementet på Esbjerg Conference Hotel var endnu en genial idé, det er et yderst stemningsfuldt sted med mange små sale og rigeligt med plads, hvilket opfordrer den besøgende til at gå på opdagelse. Deres eneste lille fodfejl, var at placere ét af rummene alt for langt fra de øvrige, så at det ikke var alle gæsterne der opdagede at det overhovedet eksisterede.

Alle VIP'er, dvs. alle bidragydere (store som små) kunne gå

ind i et VIP-rum og hente kaffe og mad, ud over at entréen jo så var betalt for dem. Det eneste der ikke var dækket, var aftensmad og koncert.

Dette var et godt træk, for det kan være utrolig svært at tiltrække 'gophers', hvis de basalt set skal betale for at lave frivilligt arbejde. Når der følger bare en smale frynsegoder med, så findes der til gengæld dedikerede teams derude, der gerne turnerer for at arbejde. Fantasyfestival nød bl.a. godt af "Brandvagten", et alt-andet-lige professionelt team, som også får både Fastaval (for rollespillere) og Horisont (for figurkrigsspillere) til at køre rundt.

Er efterfølgelse eller gentagelse mulig?

Det er nu officielt at festivalen vender tilbage endnu en gang. Det spændende er selvfølgelig at se, om de kan få de sidste, men vigtige, detaljer på plads. Selvsagt ville det være en stor fordel at erfaringsudveksle med landets øvrige arrangører. Jeg ville gerne kunne sige at de kunne lære en masse af fanarkismen og undergrundsmiljøet, men de har tydeligvis været i stand til at skaffe et bredt udvalg af kulte forfattere, uden at være en del af det. Så selv om jeg har bestræbt mig på at give Fantasyfestival nogle pointers og anbefalinger, så er min vigtigste anbefaling nu til alle jer andre: Skynd jer at involvere jer, så I kan se med jeres egne øjne, hvad det er der fungerer så godt.

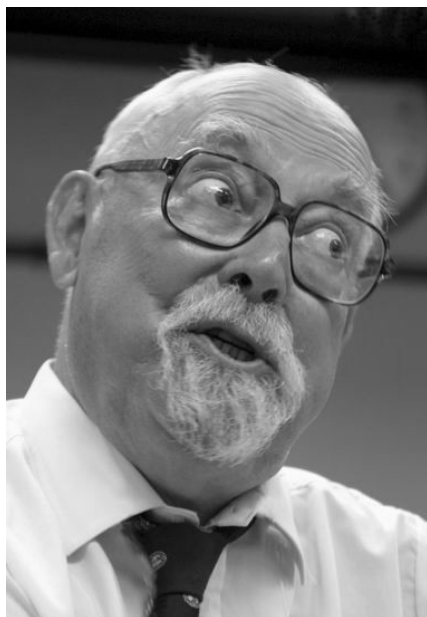
Tamora Pierce signerer. Foto: Tommy Rasmussen

HARRY HARRISON

af Klaus Æ. Mogensen

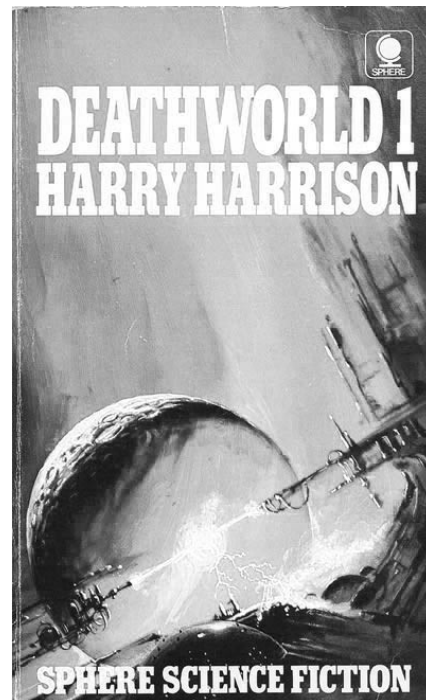
Science fiction-forfatteren Harry Harrison ville være fyldt 90 år i år. I den anledning bringer vi et portræt af forfatteren, som havde en særlig tilknytning til Danmark.

En lidt kortere udgave af denne artikel har tidligere været bragt på bloggen Fra Sortsand, frasortsand.wordpress.com

Harry Harrison (1925-2012) voksede op i New York under Depressionen med en ofte fraværende far, som var trykker og måtte rejse hen hvor arbejdet var. En af hans få fornøjelser var at købe brugte science fiction-magasiner, som han læste igen og igen. Da den allerførste science fiction-verdenskongres Worldcon (som i de første mange årtier trods navnet de facto var et rent nordamerikansk fortagende) blev afholdt i New York i 1939, da Harrison var 14 år, sneg han ind uden at betale, da han ikke havde råd til at betale for billetten. Måske var det mødet med den gryende amerikanske fandom og tidens store science fiction-forfattere, der blev den afgørende faktor, der formede resten af hans liv, som i det store og hele kun har handlet om science fiction.

Som ung mand fik Harrison foden indenfor i det lokale science fiction-miljø, hvor han blandt andet blev fast gæst hos forfatterparret Frederik Pohl og Judith Merrill. Det lå dog ikke fra starten i kortene at Harrison selv skulle blive science fiction-forfatter, og han startede faktisk sin professionelle karriere som illustratør og tegneserietegner; det sidste ofte i samarbejde med den senere legendariske tegner Wally Wood, som rentegnede Harrys historier. Kun lidt af deres samarbejde var inden for

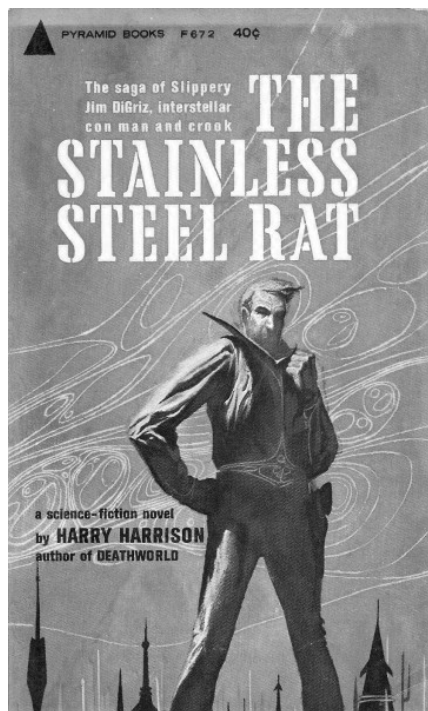

de fantastiske genrer; størstedelen af deres produktion lå i westerns og romancer.

Efter en samtale med Frederik Pohl, der havde redigeret flere af tidens store sf-magasiner, gik det op for Harrison at der var flere penge i at skrive end i at tegne, og i 1951 debuterede han med novellen "Rock Diver" i magasinet *Worlds Beyond*. Han slap dog ikke helt tegneserien, og i perioden 1958-1964 skrev han avistegneserien *Flash Gordon* med Dan Barry som tegner. Serien blev bragt i danske aviser i denne periode som Jens Lyn, og det blev således det første som Harrison fik oversat til dansk.

Harrissons far var irer og hans mor litauer, så allerede fra fødslen var han lidt af en verdensborger, og dette var også noget der kom til at kendetegne hans liv. Sidst i 1950'erne flyttede han med konen til Mexico og kort efter til England og derfra videre til Danmark, hvor han boede i syv år fra ca. 1960. Harrison havde hørt godt om Danmark som et sted man kunne have børn vokse op, og han flyttede først herfra da det gik op for ham at hans børn ville blive danske hvis familien blev boende. Han flyttede så tilbage til USA, men kort efter til Irland, hvor

han boede til få år før sin død. Han kunne få irsk statsborgerskab fordi hans bedstemor var født i Irland, og dermed kunne han benytte sig af Irlands gunstige skatteregler, hvor statsborgere ikke betaler skat af kunstnerisk virksomhed.

I januar 1960 bragte magasinet *Astounding* (som på dette tidspunkt var ved at skifte navn til det mere moderne *Analog*) første afsnit af Harrisons debutroman, *Deathworld* (senere kendt som *Deathworld 1*), som blev en pæn succes og affødte to fortsættelser. Bogen besad tre elementer, som kom til at kendetegne det meste af hans senere forfatterskab: action, humor og antimilitarisme; det sidste en egenskab han samlede op mens han arbejdede som våbeninstruktør efter at være blevet indkaldt til det amerikanske militær.

Året efter fulgte den første roman med hans mest kendte figur, *The Stainless Steel Rat*; øgenavnet på den futuristiske mestertyv "Slippery" Jim DiGriz, der bliver rekrutteret som agent for det mystiske Special Corps, som benytter sig af tidligere kriminelle til at bekæmpe interstellare forbrydelser. Harrison vendte jævnligt tilbage til *The Stainless Steel Rat* og skrev i alt 11

romaner med sin antihelt, senest *The Stainless Steel Rat Returns* i 2010, to år før han døde.

Harrisons hovedværk, romanen *Make Room! Make Room!* kom i 1966. Romanen anses som den første der seriøst beskæftigede sig med overbefolkning, og den blev filmatiseret i 1973 som *Soylent Green* med Charlton Heston i hovedrollen. Harrison har udtalt at filmen "af og til har en flygtig lighed med romanen", og selvom filmen blev en pæn succes, tjente han ikke en øre på den på grund af en ugunstig kontrakt, der lovede ham procenter af nettoindtægten – og den slags har selv de mest suc-

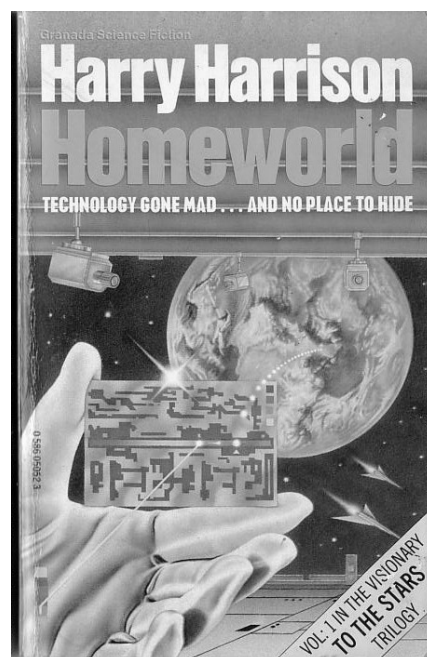
cesrige film ikke på grund af særlige regnskabsfif.

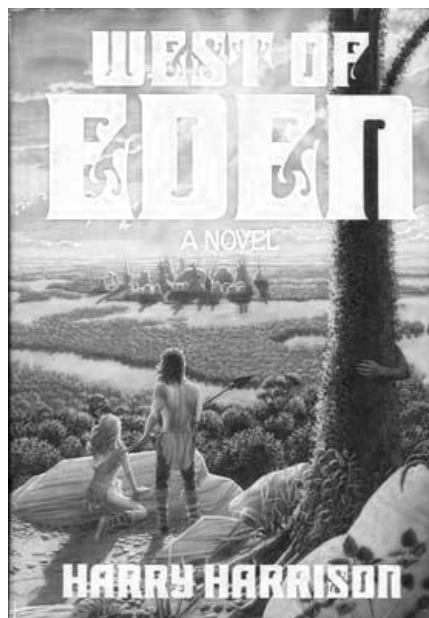
Harrisons forfatterskab må siges at være temmelig blandet, især i de tidlige år, selvom han kun skrev inden for science fiction-genren. Nogle af hans bøger er ret straight action-space opera, andre er parodier (bl.a. *Bill, the Galactic Hero* fra 1965, som parodierer blandt andet Heinleins *Starship Troopers* og Asimovs *Foundation*), og atter andre er alternate history (begyndende med *A Transatlantic Tunnel, Hurrah!* fra 1972).

Harrison vendte stærkt tilbage til politisk science fiction i 1980 med *Homeworld*, første

bind i trilogien *To The Stars*. *Homeworld* er skrevet som en reaktion på Orwells 1984, som Harrison fandt urealistisk fordi halvdelen af befolkningen skulle holde øje med den anden halvdel. I *Homeworld* – skrevet da hjemmecomputere stadig var noget helt nyt – er det ikke mennesker, der holder øje med mennesker, men i stedet computere, som aflytter alle telefonsamtaler og tjekker alle forespørgsler på computere. Mon NSA har læst denne roman? De sidste to bind i serien er mere ordinær, actionpræget science fiction, men *Homeworld* selv er et must for alle fans af dystopisk science fiction.

Fra 1984 og frem blev Harrisons forfatterskab domineret af tre store alternate history-trilogier. I den første trilogi, bestående af romanerne *West of Eden*, *Winter in Eden* og *Return to Eden*, divergerer tidslinjen fra den velkendte verdenshistorie allerede for 65 millioner år siden. Dinosaurerne uddør ikke, og med tiden opstår der i Sydeuropa er intelligent art, som udvikler en avanceret civilisation baseret på bioteknologi. Samtidig udvikler der sig stenaldermennesker i Amerika, og det fører til et kultursammenstød da de intelligente dinosaurer begynder at kolonisere Amerika. Man fornemmer en pendant til euro-

pæernes kolonisering af Amerika, men parallellen bliver ikke hamret fast, og vi bliver præsenteret for flere fascinerende samfund og en hovedperson der er splittet mellem to af dem (et tema, der i øvrigt går igen i flere af Harrys bøger, måske fordi han har levet det meste af sit voksne liv som *expatriate*).

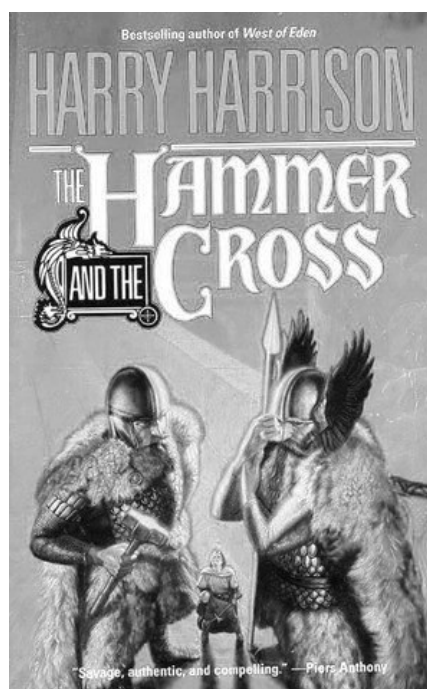
Den næste store alternate history-trilogi er *The Hammer and the Cross* (1993-97), der beskriver konflikten mellem et kristent Europa og et Norden, som nægter at lade sig kristne, men i stedet bliver centrum for en gryende teknologisk renæssance. Trilogien er skrevet i samarbejde med historikeren og litteraturforskeren Tom Shippey, der har ansvaret for trilogiens overvejende historiske korrekthed.

Harrys sidste større værk blev alternate history-trilogien *Stars and Stripes* om den Amerikanske Borgerkrig i en version hvor englænderne kæmper på Sydstaternes side. Jeg har ikke læst denne trilogi, der generelt afvises af fans af alternate history som værende ret ringe. Jeg kan dog ikke lade være med at overveje om det mon skyldes at Harrison er pacifist, men de fleste alternate history-fans elsker krig.

Harry Harrison var meget mere end bare romanforfatter. Han skrev en række glimrende

noveller, hvoraf en del kan findes i den retrospektive samling *50 in 50* fra 2001, og han redigerede omkring 40 antologier, en del i samarbejde med hans gode ven Brian Aldiss. Ikke mindst var han meget involveret i international fandom, og han tog initiativ til den første vestlige science fiction-festival med deltagelse af sovjetiske forfattere og til stiftelsen af organisationen World SF, som skulle sikre kontakt mellem internationale science fiction-professionelle.

Harrison var gæst på adskillige danske science fiction-festivaler, senest Eurocon i København 2007. Under to tidligere

danske festivaler – Fabula 96 og Fantasticon 2005 – havde jeg den fornøjelse at interviewe ham, og jeg kan skrive under på at han var mindst lige så spændende, fornøjelig og fordomsfri som menneske, som han var som forfatter.

Op til sin død arbejdede Harrison på sin selvbiografi, *Harry Harrison! Harry Harrison!: A Memoir*, som blev udgivet sidste år på forlaget Tor. Jeg har ikke fået læst den endnu, bortset fra et udgrad der kan læses på forlagets hjemmeside, men jeg er sikker på at den fyldt med en masse sjove anekdoter fra et liv med science fiction.

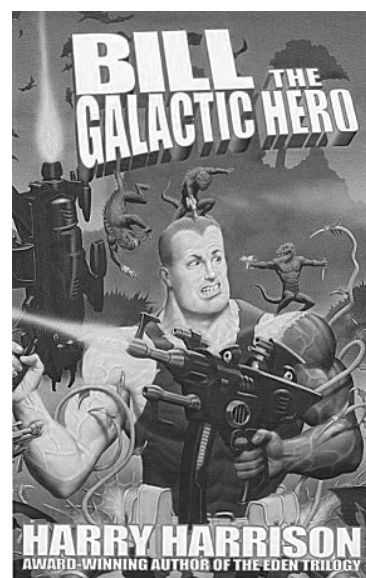
To af Harrys tidlige værker er lavet til tegenserier. Først udgav det britiske magasin *2000 AD* 1979-84 føljetoner over tre romaner om *The Stainless Steel Rat*, tegnet af Carlos Esquerra, som også var medskaber af *Judge Dredd* i samme blad. En farvelagt udgave af disse historier blev udgivet af Eagle Comics i seks hæfter 1985-86. I 1990-91 udgav det amerikanske forlag Adventure Comics tre miniserier på hver fire hæfter baseret på Harrys *Deathworld*-romaner, tegnet af Marcelo Campos.

Bøger på dansk

- *Dødens verden (Deathworld)*, Stig Vendelkærs Forlag 1967
- *Gør plads! Gør plads! (Make Room! Make Room!)*, Notabene 1973
- *Slavernes verden (Deathworld 2)*, Science Fiction Magasinets Klassiker Serie 1978
- *Et skridt fra Jorden* (noveller), Science Fiction Cirklen 1996
- *Efter stormen* (noveller), Science Fiction Cirklen 2014

Udvalgte links

- Harry Harrison på Wikipedia: bit.ly/1fhAu50
- Harrys officielle hjemmeside: bit.ly/1CLbtuc
- Uddrag af Harrys selvbiografi *Harry Harrison! Harry Harrison!: A Memoir* (Tor Books 2014): bit.ly/1JbuGX0

Sf-tegneserier: OPERATION: GALACTIC STORM

Af Tue Sørensen

Klummen om sci-fi tegneserier kommer denne gang igen til at handle om superhelte. 1990erne var nok det dårligste årti for superhelte-tegneserier nogensinde. Alt begyndte at gå galt, dels pga. nogle uheldige kreative beslutninger, men mest fordi Marvel var blevet så succesfuld at aktionærerne krævede stadig større profitter hvert år, så redaktørerne blev tvunget til at lave stadig større, stadig mere sensationalistiske sagaer, hvilket jo var skæbnebestemt til at ende galt på et eller andet tidspunkt. Marvel gik i betalingsstandsning i 1997 og klarede kun lige skærrerne ved at omlægge hele den kommercielle tankegang, og vende tilbage til mere samvittighedsfuld kvalitet.

Men inden det gik så galt, var der faktisk nogle udmærkede historier histen og pisten, tidligere i årtiet. En af de bedste historier, efter denne fans mening, var *Operation: Galactic Storm* fra 1992, som var en Avengers-historie spredt over 19 hæfter, inkl. crossovers i adskillige andre serier – en historie som jeg i dag ikke vil tøve med at kalde en klassiker.

Historien startede som en idé i hovedet på en af Marvels bedste og mest vidende og entusiastiske forfattere og redaktører, Mark Gruenwald (som tragisk døde af hjerteslag i 1996, kun 43 år gammel). Gruenwald var en af superheltegenrens største eksperter; det var f.eks. ham der var drivkraften bag de forskellige *Official Handbooks of the Marvel Universe*, fyldt med enorme mængder data om Marvels forskellige helte, skurke og kosmiske entiteter. Udover *Captain America* og andre, skrev han på det tidspunkt serien *Quasar* om en kosmisk helt der beskytter Jorden. En af hans ideer til den serie blev ekspanderet til *Operation: Galactic Storm*, sammen med redaktør/forfatter Bob Harras og forfatter Fabian Nicieza. Bob Harras redigerede X-serierne, som historien også skulle krydse over i, og selv om

Harras' redaktionelle beslutninger har en stor del af skylden for nogle af 90ernes værste historier, så var han på dette tidspunkt samtidig (!) forfatter på *Avengers* og producerede faktisk et yderst velskrevet forløb på serien.

Som det ses af titlen, var *Operation: Galactic Storm* et riff på USAs Irak-kampagne *Operation: Desert Storm* i 1990-91. Krigen handlede om olie, og USA gik basalt set ind i Irak for at sikre sine egne olie-interesser. Så hvad handler *Operation: Galactic Storm* om? Jo, den er selvfølgelig en behandling af samme

tema: Kan det retfærdiggøres at en fremmed magt blander sig i en anden kulturs anliggender fordi det passer ind i dens eget kram?

Historien i tegneserien er en slags fortsættelse til den klassiske Kree-Skrull War fra 70ernes *Avengers*-hæfter; denne gang er der udbrudt krig mellem hhv. Kree-imperiet og Shi'ar-imperiet, to af de største rum-impe-

rier i Marvel-universet. Og *Avengers* vælger en side og beslutter at blande sig i konflikten. Historien tematiserer at de herved er ude på tynd etisk is og har blandet sig i noget som er for stort til at de kan kontrollere det, eller overskue konsekvenserne. Kaptajn Amerika kommer på et tidspunkt til den konklusion at de ikke har nogen ret til at blande sig, og *Avengers* deler sig derefter op i to hold: et som mener at Kaptajn Amerika har ret, og et som mener at Iron Man, som er tovholder for det modsatte synspunkt, har ret. Henholdsvis de moderate og militaristerne. Og så har vi den interne konflikt,

som er mindst ligeså vigtig som den eksterne. De samfundskritiske paralleller til den virkelige verden er tydelige, og virkelig godt skildret.

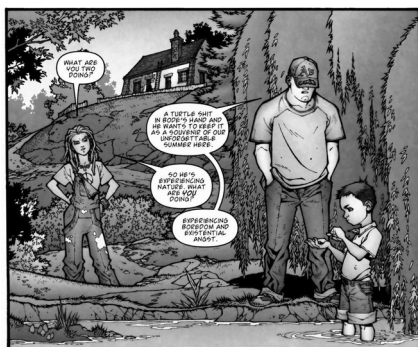
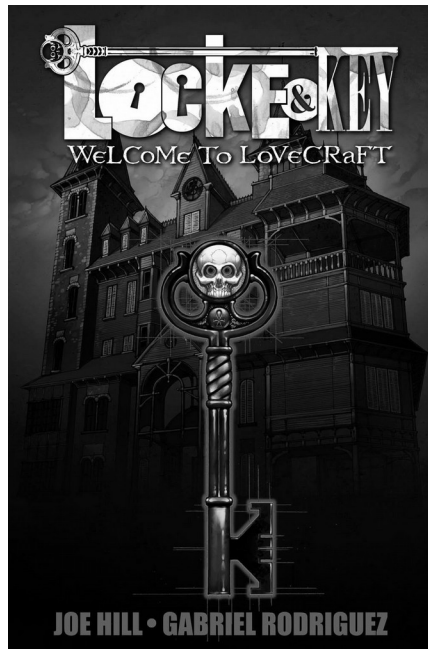
Operation: Galactic Storm er en historie som varmt kan anbefales, hvis man ellers er til superhelte-serier. Udover de oprindelige 19 numre i forskellige serier, er historien samlet i to trade paperbacks (med titlen *Avengers: Galactic Storm* vol. 1 og 2) fra 2006, men de er efterhånden pænt dyre at skaffe, så det er muligt det vil være nemmere at få fat i de enkelte numre – især digitalt, som efterhånden er den mest bekvemme måde at læse tegneserier på i dag.

På falderebet vil jeg også lige nævne historien *Age of Apocalypse* fra 1995, som var en *X-Men*-saga, orkestreret af Bob Harras, som tematiserede nazisternes jødeforfølgelse i KZ-lejrene under 2. verdenskrig i form af en dystopisk alternativ *X-virkelighed* som overtog alle *X-serierne* i fire numre. Det var en kritisk (og salgsmæssig) succes, som måske er det eneste andet pragteksempel på velfungerende superhelte-sagaer i 90erne udover *Operation: Galactic Storm*, og det er jo også netop *Age of Apocalypse* som den næste *X-Men*-film i 2016 bliver baseret på.

Fantasy-tegneserier: LOCKE & KEY

Af Klaus Æ. Mogensen

Den amerikanske tegneserie *Locke & Key* udkom oprindeligt som 36 hæfter 2008-13 og er siden blevet samlet i 6 bind, og det er disse jeg har læst. Der findes også flere luksusudgaver.

Genremæssigt ligger *Locke & Key* et sted mellem urban fantasy og horror. Der sker mange mørke, voldsomme og direkte grufulde ting i historien, men der er også elementer af *sense of wonder* og magi som en positiv kraft. Serien kan altså anbefales til både horrorfans og fantasyfans af den slags der normalt ikke læser horror, men ikke har noget mod horrorelementer i deres fantasy.

Når historien begynder, finder vi tre søskende; den mutte storebror Tyler på ca. 17 år, den punkede søster Kinsey på ca. 14 år og den livsglade lillebror Bode på ca. 6 år; på ferie med deres forældre i en bjerghytte et sted nær den amerikanske vestkyst. To vanvittige unge mænd opsøger familien, myrder faderen og voldtager moderen (så er stilen lagt!). Det lykkedes at Tyler og moderen at overmande forbryderne, men traumatiseret af hændelserne vælger moderen at flytte familien til New England, hvor børnenes onkel bor i et gammelt, gotisk hus kaldet Keyhouse på en klippe

ved kysten. Huset ligger lidt uden for en mindre by ved navn Lovecraft. Så er man ikke længere i tvivl om genren...

Børnene begynder hurtigt af finde nogle mærkelige nøgler gemt rundt omkring i og uden for Keyhouse. Nøglerne har diverse magiske egenskaber; en kan gøre folk til spøgelser, en anden kan forvandle dem til dyr, en tredje kan helt bogstaveligt åbne folks hoveder, og så videre.

I en brønd uden for Keyhouse er der et spøgelse af en mørkhåret, sortklædt skikkelse, som hurtigt får besnæret den lille Bode. Spøgelset er særlig interesseret i at få fat i den sorte Omega-nøgle, selvom det ikke fra starten er klart hvad den kan bruges til. Måske har det noget at gøre ved grotten neden for klippen, hvor en håndfuld unge mennesker druknede en generation tidligere?

Børnene får alle nye venner i skolen i Lovecraft, men er stadig traumatiseret over faderens død. Begivenhederne har drevet moderen til druk, og onklen er ofte væk på arbejde eller hos sin (mandlige) kæreste i en by nogle timers kørsel væk, så børnene er langt hen ad vejen overladt til sig selv når de udforsker huset og nøglernes muligheder.

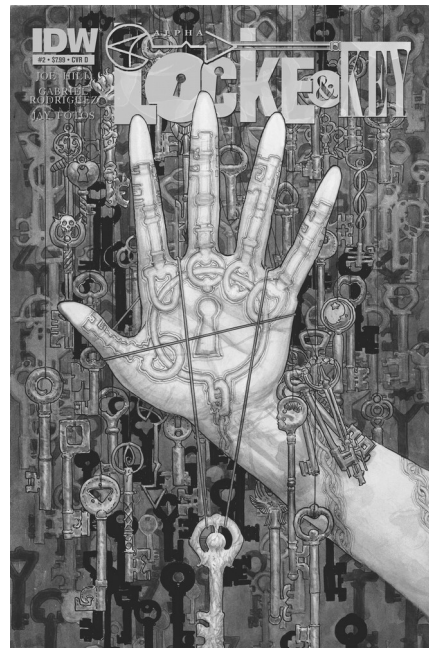
De unge hovedpersoner er

og fjerde samlebind toppede *New York Times'* bestsellerliste.

Der blev i 2011 lavet en pilot episode til en tv-serie, som dog ikke blev til noget. I 2014 meddelte Universal Pictures at selskabet vil lave en filmtrilogi baseret på *Locke & Key*. Et 13-timers radiodrama får premiere til oktober med stemmer af bl.a. Haley Joel Osment og Kate Mulgrew med gæsteoptræden af bl.a. Joe Hill, Gabriel Rodriguez og Stephen King.

naive og impulsive, og nogle af de ting, som de bruger nøglerne til, ved man godt som læser vil ende galt. Man er også vidne til hvordan hovedpersonerne bliver manipuleret til at gøre ting, som ikke er til deres egen fordel – og som måske kan komme til at gå ud over mange flere.

Serien slutter tilpas dramatisk med at ikke bare børnenes skæbne er på spil, men hele verdens. En del liv går tabt undervejs, og hovedpersonerne og deres venner går ikke fri. Der er

noget i retning af en lykkelig slutning, men der bliver betalt en meget høj pris for den.

Locke & Key er skrevet af horrorforfatteren Joe Hill, som er søn af ingen ringere end Stephen King – men sønnike kan nu godt selv. Tegningerne står Gabriel Rodriguez for med en meget sikker og let karikeret streg (der dog ikke står i vejen for uhyggen).

Serien har vundet flere priser, blandt andet British Fantasy Award for bedste graphic novel,

ULVENS TIME

Af Klaus Æ. Mogensen

*Illustration: Billedmanipulation
ved Klaus Æ. Mogensen*

Der var engang en ulv som ledte efter noget at spise. Lidt op ad eftermiddagen fik han øje på et lille gedekid der kom gående hen ad stien gennem skoven.

“Uhm,” tænkte ulven og slikkede sig om munden. “Den ser ud til at kunne blive en lækker appetitvækker.”

Så kom der et lidt større gedekid gående om hjørnet lidt bag det første. “Og dér kommer hovedretten også! Det er vist min lykkedag.”

Men så dukkede en stor gedebuk frem bag de to andre. “Hmm,” tænkte ulven. “Ham dér er vist en lige lovlig stor mundfuld at sluge. Og han vil sikkert ikke finde sig i at jeg spiser hans to små brødre. Jeg må hellere bruge list.”

Ulven gik så stille og roligt frem ad stien mod de tre geder. “Goddag,” sagde han venligt. “Hvad bringer jer her til skoven?”

“Vi er på vej op til sæteren for at gå på sommergræs,” svarede

den mindste ged.

“Nå, det er en lang vej,” sagde ulven. “Så må I da være godt sultne nu?”

“Ja,” svarede den mellemste ged. “Og vi bliver endnu mere sultne før vi kommer frem.”

“Hør engang,” sagde ulven, der pludselig fik en idé. “I behøver ikke sulte ret meget længere. Min bedstemor har inviteret mig og mine to brødre på grød her til aften, men vi er blevet forhindret, så jeg var netop på vej for at melde afbud. Men tag I nu derhen i stedet for os, så får hun da noget selskab i aften, og I får noget at spise.”

“Vi siger mange tak for tilbuddet,” sagde den store ged. “Hvor bor din bedstemor?”

“I skal blot gå nogle hundrede meter tilbage ad stien og dreje til venstre ved den store eg, så vil I snart være ved bedstemors hus,” sagde ulven. Og så snart gederne havde sagt farvel og havde vendt ryggen til ham, pilede han direkte gennem skoven for at

komme først til huset.

Det var selvfølgelig ikke ulvens bedstemors hus. I huset boede en bjørnefamilie, og ulven vidste at de altid lavede grød på det her tidspunkt og så gik sig en tur mens de ventede på at grøden kølede af. Han skyndte sig ind og fandt en af bjørnemors gamle kyser som han tog på hovedet. Han fandt bjørnebarnets skifertavle og griflede et par ord ned på den, og gemte den så bag ryggen da han hørte gederne komme.

“Nå, der kommer gæster,” sagde han med rystende gammelkonestemme. “Hvad siger I, kan mine børnebørn ikke komme? Så må I blive og spise grøden, det ville være synd hvis den gik til spilde.” Ulven viste gederne ind, hængte skifertavlen på en krog uden på døren og lukkede den. Gederne stillede sig hen til bordet hvor der var dækket op med tre skåle dampende grød: en stor, en mellem og en lille.

“Skal De slet ikke have noget at spise, Bedstemor Ulv,” spurgte den store ged høfligt.

“Åh, tænk ikke på mig,” svarede ulven. “Jeg får noget at spise senere.”

I mellemtiden var bjørnefamilien ved at vende hjem. De glædede sig rigtig meget til at spise deres grød, som sikkert nu havde fået den helt rigtige temperatur. Men da de kom til deres hus, hang der en skifertavle på døren. KARANTÆNE, MÆSLINGER, stod der med store, firkantede bogstaver.

“Det var da mærkeligt,” sagde bjørnefar og kløede sig i nakken. “Nå, men vi vil ikke have mæslinger, så vi må hellere finde et andet sted at få noget at spise. Jeg så nogle bier nede ved den store eg, måske er der en bikube med noget honning.”

Og så traskede bjørnene væk fra huset igen.

Indenfor var gederne blevet færdige med at spise. “Det var lækkert,” sagde den store ged.

“Mange tak skal du have. Men nu må vi hellere se at komme videre.”

“Åh,” sagde ulven. “I må da ikke gå allerede nu, I er jo lige kommet. Det er heller ikke sundt med for meget motion lige efter at man har spist. I skulle hellere tage og hvile jer lidt. Jeg har redt tre senge op inde i soveværelset, læg jer nu derind og få jer en lille lur.”

Og det gjorde gederne så. Da de havde lagt sig, fandt ulven bjørnefars brændeøkse frem og begyndte at hvæsse den. Han var stadig lidt bange for den store ged og ville gerne være sikker på at han kunne fælde ham med ét hug.

Bjørnene var i mellemtiden kommet ned til den store eg, men havde ikke kunne finde nogen bikuber. Pludselig rykkede bjørnebarnet sin far i armen. “Hør, far, kan bjørne i det hele taget få mæslinger?”

“Det er sør’me et godt spørgsmål, min søn,” svarede bjørnefar. “Det ved jeg s’gutte rigtig. Hva. siger du, Bamsemor?”

“Ve’ du hvad,” sagde bjørnemor. “Jeg tror minsandten sønnike har ret, det kan vi ikke. Så er der jo ingen grund til ikke at komme hjem.”

Og så gik hele familien op til huset igen.

Ulven hørte først bjørnene da de var lige uden for døren, og han nåede lige at gemme sig i ovnen inden døren gik op. Der lå han så krøbet sammen og bævede mens bjørnene trådte ind og så sig omkring.

“Der er nogen der har spist min grød,” peb bjørnebarnet.

“Der er også nogen der har spist min grød,” sagde bjørnemor.

“Og der er fan’me også nogen der har spist min grød,” brummede bjørnefar.

Bjørnene gik så hen til soveværelset. Gederne var væk, for de var sprunget ud af vinduet med det samme de havde hørt bjørnene.

“Der er nogen der har sovet i min seng,” peb bjørnebarnet.

“Der er også nogen der har sovet i min seng,” sagde bjørnemor.

“Og der er fan’me også nogen der har sovet i min seng,” brummede bjørnefar.

“Nå,” sagde bjørnemor. “Vi må hellere få noget at spise. Jeg bager nogle boller. Bamsefar, vil du tænde op under ovnen?”

Bjørnefar lagde noget brænde til rette under ovnen og tændte op for det. Snart flakkede flammerne lystigt op omkring brændeknuderne og på undersiden af ovnen.

Der blev varmere og varmere inde i oven, men ulven turde ikke komme ud. Til sidst blev varmen dog for meget, og med et hyl væltede han ud af ovnen på gulvet lige foran den overraskede bjørnefamilie.

Bjørnefar greb fat i nakken på ulven og rystede ham. “Nå, det er dig der har spist al vores grød!”

“Og sovet i alle vores senge!” peb bjørnebarnet.

“Og svinet vores ovn til!” sagde bjørnemor.

“Nej, nej, det var ikke mig, det var de her tre geder!” råbte ulven febrilsk.

“Ja, sikkert,” brummede bjørnefar. “Og hvor er disse geder så nu, hmm?”

Ulven jamrede og forklarede, men lige meget nyttede det. Til sidst blev bjørnefar så træt af hans jeremiader at han pandede ham en med sin lab så han blev helt stille.

“Hør, Bamsemor, vi har stadig ikke fået noget at spise. Har du ikke en opskrift på ulv i kirsebærsovs?”

Og således oprandt ulvens sidste time. Men hvor han end havnede efter døden, kunne han trøste sig med at han på sin sidste dag havde mættet ikke én, men to familier af sine medskabninger.

CHRISTOPHER LEE 1922-2015

Af Thomas Winther

Sir Christopher Lee blev født i 1922, og er man interesseret i film inden for de fantastiske genrer, så er han meget svær ikke at have stødt på med hans medvirken i over 200 film.

Han startede filmkarrieren i efterkrigstiden da han var vendt hjem fra krigen, hvor han havde været en del af The Royal Air Force. Det startede med mindre roller, og det var først da han kom ind på Hammer Studios at det tog fart. Her spillede han med i en lang række film og havde rollen som flere af de klassiske monstre, såsom Fran-

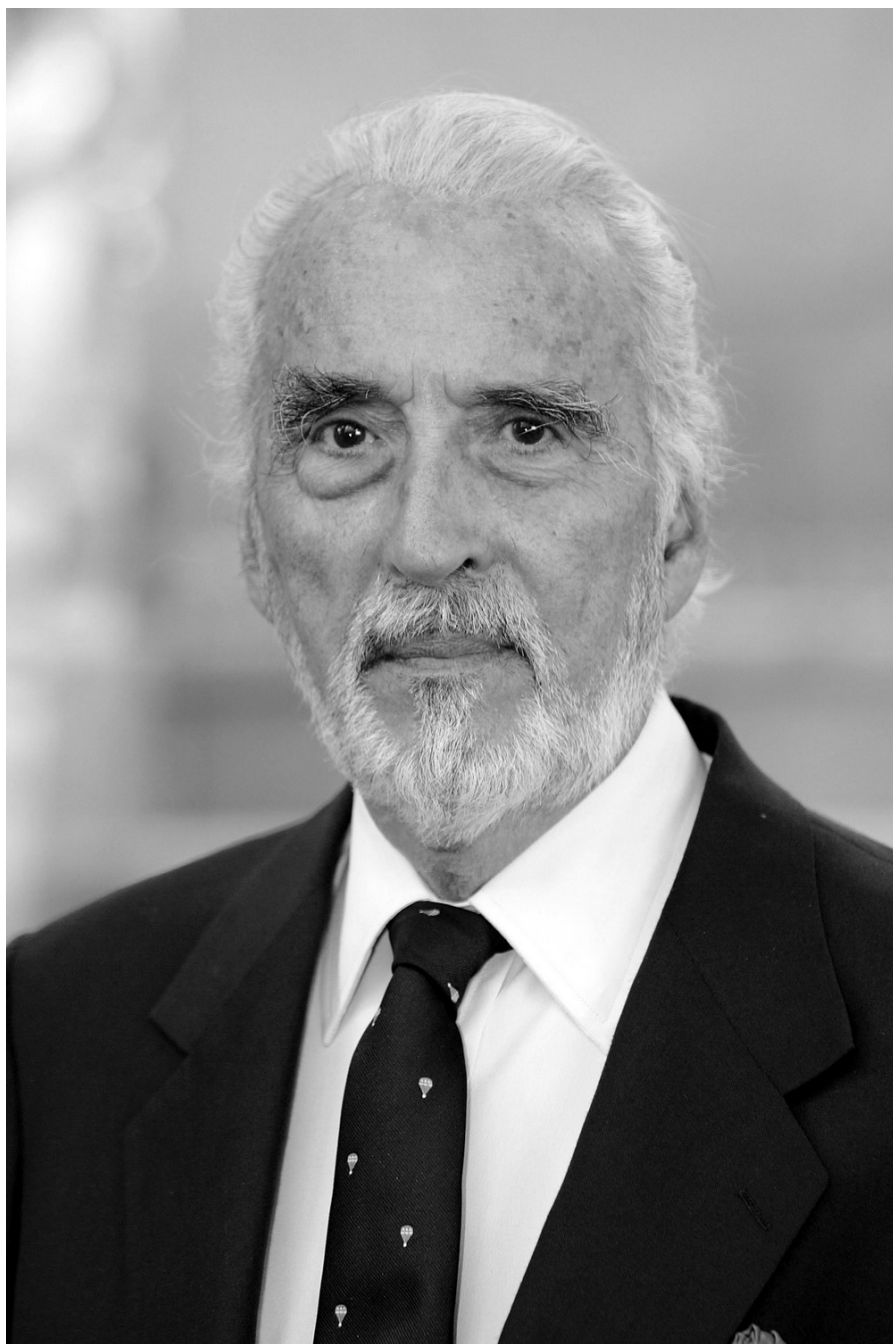

Sherlock Holmes

kensteins monster og ikke mindst Dracula. Det er også i rollen som Dracula at mange vil huske ham, og er også ofte billeder derfra der bruges i sammenhæng med ham.

Ud over disse klassiske monster roller har han også spillet en af de helt klassiske helteroller, nemlig rollen som Sherlock Holmes. Det er dog oftest ikke i helterollen at man ser Christopher Lee, så hans bidrag til James Bond filmene var da også som skurken Scaramanga i *The Man With The Golden Gun* (1974). Selv hans medvirken i *Gremlins 2* (1990) er i rollen som den gale videnskabsmand der er skyld i at det hele (endnu en gang) går galt og der pludseligt er små grønne monstre over det hele.

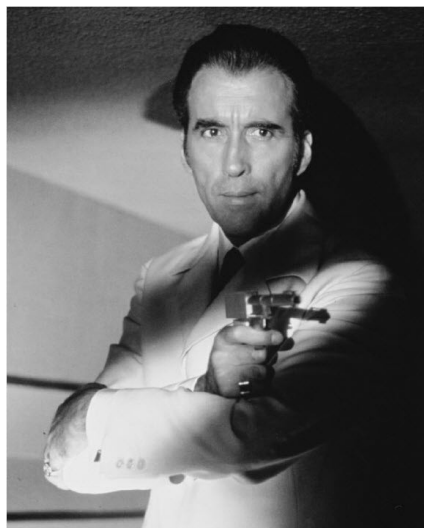
Mange yngre biografængere vil primært huske ham for hans rolle som Saruman i *Ringens Herre*-trilogien. Personligt mener jeg at det var en skam at den karakters endeligt ikke var med i biografudgaven, men at man skulle til den forlængede DVD-udgave for at få det med, for det virkede lidt mærkeligt at denne karakter blot forsvandt. Forsvandt gjorde Christopher Lee bestemt ikke. På trods af sin høje alder, forhindrede det ham ikke i at dukke op i de nye *Star Wars*-film, endnu en gang i skurkerolle, denne gang som en Sith lord ved navn Count Dooku. Se-

nere, da Peter Jackson endeligt var blevet enig med filmselskabet om rettighederne for *Hobitten*, dukkede Christopher Lee igen op kort i sin rolle som Saruman.

En af de meget genkendelige træk ved Christopher Lee var hans dybe stemme, en stemme som han har brugt til at lægge stemme til forskellige animationsfilm og computerspil, men også en han benyttede til sang. Det danske Tolkien Ensemble kontaktede Christopher Lee i forbindelse med deres tredje udgivelse, hvor han indvilligede i at læse et par af passager op, men da han samtidig gjorde dem opmærksom på at han faktisk også var sanger, så blev det ham der indspillede *Treebeard's Song*.

I forbindelse med udgivelse af denne CD holdt ensemblet en koncert i Tivolis koncertsal, hvor jeg var så heldig at møde Christopher Lee, men som det ofte sker når man møder en af sine helte, bliver man ramt af en ærefrygt der gør at man dårligt kan få fremstammet andet end et ønske om en autograf af frygt for at komme til at lyde endnu mere dum hvis man prøver at starte en samtale. Christopher Lee havde i

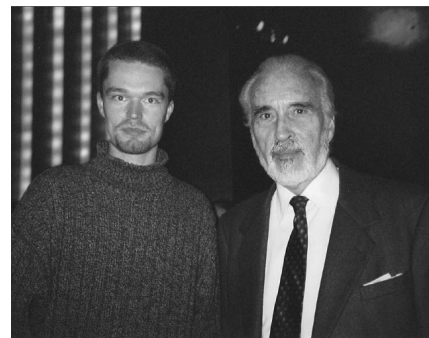

James Bond-skurken Scaramanga

forvejen en tilknytning til Danmark, da han var gift med den danskfødte Birgit Krøncke.

Listen over kultklassikere som han har medvirket i er lang, men *The Wicker Man* (1973) bør også nævnes. Også her sang han på filmens soundtrack. I de senere år har han også medvirket på en række Heavy Metal plader med navnet Charlemagne, hvad der igen viser at han var meget andet end blot en skuespiller der kunne spille Dracula.

Hans bidrag til filmhistorien er bredt anerkendt, og han blev i også adlet af den engelske dron-

Thomas Winther med
Sir Christopher Lee

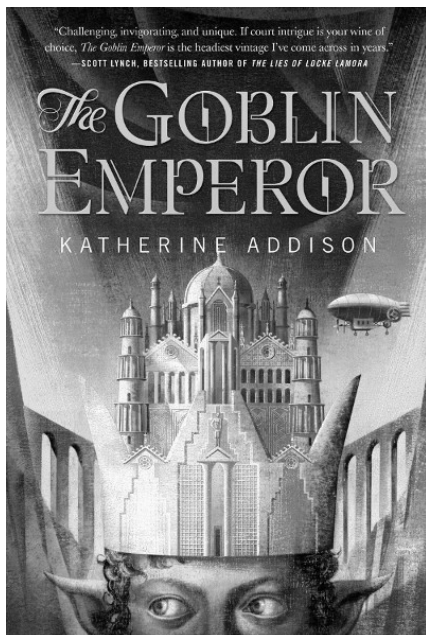
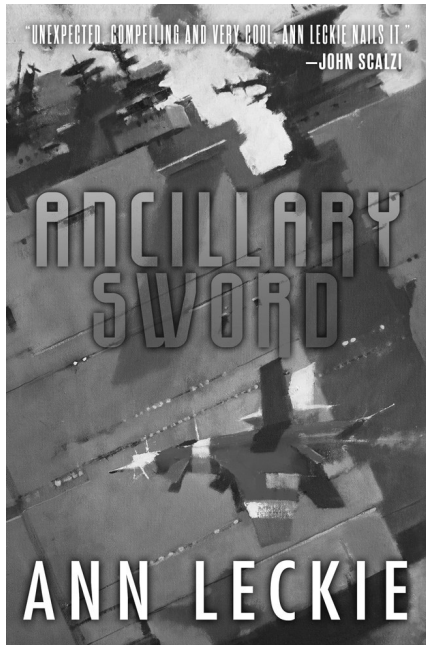
ning. Christopher Lee arbejdede til det sidste, og ved sin død var der allerede planlagt roller til ham i flere film. Mens man ved andre kunstnere der bare bliver ved og ved nogle gange kunne tænke at de skulle være stoppet i tide, så blev Christopher Lee ved med at lave toppræstationer i skildringen af de roller han blev givet, og selvom tæppet nu er gået ned for hans sidste film, så efterlod han sig et bagkatalog og en arv der gør at han ikke vil blive glemt, men at fremtidige generationer også vil blive bekendt med ham, om det så er som Saruman, Count Dooku, Sherlock Homes, Scaramanga, Lord Summerisle eller Dracula.

Christopher Lee som Saruman. Årtier inden havde Lee fået Tolkiens velsignelse til at spille Gandalf hvis *Ringenes Herre* skulle filmatiseres, men da det endelig skete, var Lee blevet for gammel.

NYT OM FANTASTIK

Ved Klaus Æ. Mogensen

Priser

Nebula Award, som uddeles af den amerikanske forening af sf/fantasy-forfattere, er gået til:

- Roman: Jeff VanderMeer for *Annihilation*
- Kortroman: Nancy Kress for *Yesterday's Kin*
- Langnovelle: Alaya Dawn Johnson for "A Guide to the Fruits of Hawai'i"
- Novelle: Ursula Vernon for "Jackalope Wives"
- Dramatiseret værk: *Guardians of the Galaxy*
- B&U-roman: Alaya Dawn Johnson for *Love Is the Drug*.
- Grand Master: Larry Niven

Locus Award, som uddeles på baggrund af en afstemning blandt abonnenter på nyhedsmagasinet *Locus*, er gået til:

- Sf-roman: Ann Leckie for *Ancillary Sword*
- Fantasy-roman: Katherine Addison for *The Goblin Emperor*
- Debutroman: Mary Rickert for *The Memory Garden*
- B&U-roman: Joe Abercrombie for *Half a King*
- Kortroman: Nancy Kress for *Yesterday's Kin*
- Langnovelle: Joe Abercrombie for "Tough Times All Over"
- Novelle: Amal El-Mohtar for "The Truth About Owls"
- Antologi: *Rogues*, redigeret af George R.R. Martin & Gardner Dozois
- Novellesamling: Jay Lake for *Last Plane to Heaven*
- Fagbog: Jo Walton for *What Makes This Book So Great*
- Kunstbog: *Spectrum 21*, redigeret af John Fleskes
- Kunstner: John Picacio
- Redaktør: Ellen Datlow
- Magasin: *Tor.com*
- Forlægger: Tor.

BSFA Award, som uddeles af den britiske sf/fantasy-forening, er gået til:

- Roman: Ann Leckie for *Ancillary Sword*
- Kortprosa: Ruth E J Booth for

"The Honey Trap"

- Fagbog: Edward James for *SF and Fantasy Writers and the First World War*
- Kunstværk: Tessa Farmer for skulpturen *The Wasp Factory*

Niels Klim-prisen bliver uddelt årligt efter nominering og afstemning blandt danske science fiction-læsere. Vinderne for 2015 blev:

- Oversat: "Tiggere i Spanien", Nancy Kress, *Nano kommer til Clifford Falls*
- Kortroman: *Live*, A. Silvestri, *Ambrosia / Live*
- Langnovelle (delt): "Komtesen, opfinderen, direktøren og baronen – og Emma", Glen Stihmøe, *De sidste kærester på Månen*, og "Mui Ne", Paul Calderara Eskekilde, *Undergang*
- Novelle: "La Gioconda ved Tidernes Ende", Mikkel H. Carlsen, *Undergang*

James E. Gunn, Georges Méliès, John Schoenherr og Kurt Vonnegut er blevet optaget i **Science Fiction Hall of Fame**.

Arthur C. Clarke Award er gået til Emily St. John Mandel for *Station Eleven*.

Compton Crook Award for bedste debutroman er tildelt Alexandra Duncan for *Salvage*.

Bram Stoker Award for bedste horrorroman er gået til Steve Rasnic Tem for *Blood Kin*.

John W. Campbell Memorial Award er gået til Claire North for *The First Fifteen Lives of Harry August*.

Theodore Sturgeon Award for kortfiktion er tildelt Cory Doctorow for "The Man Who Sold the Moon".

James Tiptree Jr Award for science fiction der udfordrer kønsroller er delt af Monica Byrne for *The Girl in the Road* og Jo Walton for *My Real Children*.

Philip K. Dick Award for bedste roman orginaludgivet som paperback er gået til Meg Alison for *The Book of the Unnamed Midwife*.

Lene Kaaberbøl har vundet Høstprisen for *Genkommeren*, sjette og sidste bind i serien *Vildheks*. **Høstprisen** gives for nyskabende børne- eller ungdomslitteratur der udfordrer, bevæger og vækker til eftertanke.

Dødsfald

Den danske redaktør, oversætter og forfatter af science fiction **Jannick Storm** er død, 76 år gammel. Storm stod bag forlagene Notabenes og Hasselbalchs science fiction-udgivelser i 1970'erne og redigerede flere antologier, blandt andet *Døds-layoutet* sammen med Dan Turell. Filmen *Hjerter er trumf* fra 1976 er skrevet af Jannick Storm og Lars Brydesen efter en dengang uudgivet roman af Storm, som senere blev udgivet i 1995.

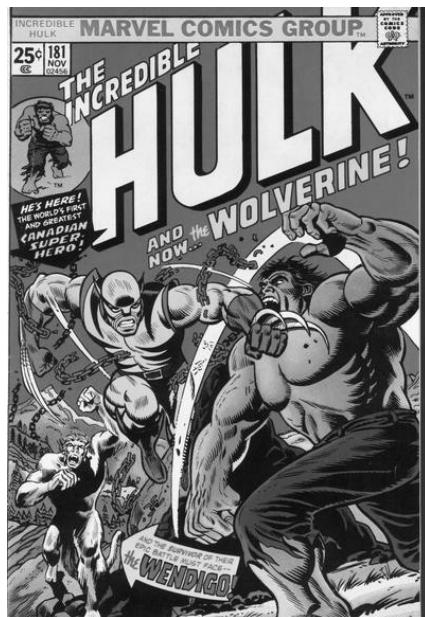
Den britiske fantasy-, horror- og science fiction-forfatter **Tanith Lee** er død af kræft, 67 år gammel. Hun skrev næsten 100 romaner og mere end 300 noveller, både for voksne og unge. Blandt hendes mest kendte værker er fantasy-serien *Tales of the Flat Earth* og ungdomsromanerne *The Silver Metal Lover* og *Drinking Sapphire Wine*.

Den britiske kostumedesigner **Julie Harris** er død, 94 år gammel. Hun designede bl.a. kostumer til tre James Bond-film og *The Land That Time Forgot* (1975), *Rollerball* (1975) og *The Great Muppet Caper* (1981).

Den amerikanske filmkomponist **James Horner** er død efter et styrt i sit privatfly. Han komponerede bl.a. musik til *Star Trek II* og *III* (1982, 1984), *Aliens* (1986), *Field of Dreams* (1989), *The Rocketeer* (1991), *Deep Impact* (1998), *Bicentennial Man* (1999) og *Avatar* (2009).

Den tjekkiskfødte tyske forfatter, forlægger og redaktør **Wolfgang Jeschke** er død, 78 år gammel. Jeschke redigerede Heyne Verlages science fiction-serie i en menneskealder.

Den amerikanske tegneserietegner **Herb Trimpe** er død, 75 år gammel. Trimpe er især kendt for at have tegnet *Hulk* og derigennem være medskaber af den kendte superhelt Wolverine.

Hulk-forside tegnet af Herb Trimpe

Diverse

Den populære amerikanske science fiction-forfatter **John Scalzi** har tegnet kontrakt med forlaget Tor om at skrive 13 bøger de næste 10 år for 3,4 mio. dollars.

En gade i Londons South End er blevet døbt **Triffid Alley** som hyldest til forfatteren John Wyndham, som bl.a. skrev klassikeren *Day of the Triffids*.

Kalender

Dancon 2015

5-6. september 2015
Valby Kulturhus
Dansk science fiction-festival.
Gratis adgang.
www.sciencefiction.dk/dancon

Comic Con Malmö

12-13. september 2015
Malmö-messen, Malmö
Stor medie- og tegneseriefestival efter amerikansk forbillede.
www.mcmcomiccon.com/malmo

Fantastik støtteauktion

5. oktober 2015 kl. 19
Valby Kulturhus
Gør et kup og støt foreningen!

Viking-Con

9-11 oktober 2015
Tårnby Gymnasium
Danmarks ældste og største bræt- og rollespilsfestival
www.viking-con.dk

GEEKcore

15-17. oktober 2015
Valby Kulturhus
Stor dansk nørdefestival med hovedfokus på cosplay, film og computerspil.
geekcore.dk

Herlufsholm Fantasy Bogmesse

17-18. oktober 2015
Herlufsholm
Bogmesse med hovedfokus på fantasy til børn og unge.
Gæster: Benni Bødker, Camilla Wandahl, Kenneth Bøgh Andersen, Josefine Ottesen m.fl.
fantasybogmesse.dk

Blodig Weekend

28. oktober – 1. november 2015
Et sted i København
Splatterfilmfestival
www.blodigweekend.dk

Art-Bubble

14-15. november 2015
Rundetårn, København
Stor dansk tegneseriefestival
Gæster: Simon Bisley, José Luis Munuera, Brian Wood, Peter Madsen, Sussi Bech, m.fl.
www.art-bubble.dk

Fantastik café i København

Hver måned d. 2. og d. 20. kl. 19
Foreningen Fantastik holder caféhygge to gange om måneden, for det meste i Café Asta på Valby Langgade.

NY FANTASTIK PÅ DANSK

Ved Janus Andersen

Skønlitteratur for voksne

- Brodersen, Jakob: *Jeg gjorde danerne frie*. Radius, 163 sider
- Busk, Niels Ole: *Den døde pige* (Gotisk krimi) (Liden-skabens pris, 2). H. Harksen Productions, 254 sider
- Christiansen, Manfred: *The Real Houdinis*. Valeta, 415 sider
- Elton, Ben: *I kamp mod tiden*. Turbulenz, 393 sider
- Harris Carlsen, Mikkel: *Midnatsmuse: noveller til natten*. Kandor, 227 sider
- Herløv Petersen, Arne: *Usømmelig omgang med fjerkræ: variationer*. Det Poetiske Bureau, 181 sider
- *Hvad skoven skjuler*. Redaktør: Line Lybecker; Peter Buch Mortensen. Ulven og Uglen, 276 sider
- Itärantä, Emmi: *Vandets vogter*. Turbine, 311 sider
- King, Stephen: *Joyland*. Hr. Ferdinand, 301 sider
- Leikvoll, Jan Roar: *Sangfuglen*. Vild Maskine, 188 sider
- Liebst Pedersen, Lars: *Drengen der hed Bekele*. Turbine, 319 sider
- Munck, Jakob: *Kampen mod UFO-benægterne: når tanker er farlige*. Books on Demand, 68 sider
- Ravn, Olga: *Celestine*. Gyl-dendal, 166 sider
- Sabroe, Morten: *Drengen der løb med Gud*. Politiken, 323 sider
- Sandemo, Margit: *Dræbende uskyld* (Lysets rige, 19). Jentas, 212 sider
- Sandemo, Margit: *Et hav af kærlighed* (Lysets rige, 20). Jentas, 211 sider

- Sanderson, Brandon: *Stålhjerte*. DreamLitt, 375 sider
- Schjønning, Martin: *Deroute* (Den ... bog om Satan, 1). Kandor, 70 sider
- Svolgart, Helene Th.: *Livets barske lektie, bind 3*. Balatana
- *Universets mørke: sci-fi horror antologi*. Redaktør: Henrik S. Harksen. H. Harksen Productions, 308 sider
- Wilmann, Jonas: *By: et levende mareridt*. Kaos, 182 sider

Tegneserier

- Bilal, Enki: *Luftens farve*. Faraos Cigarer, 92 sider
- Brubaker, Ed: *Djævelens gerninger* (Fatale, 2). G. Floy Studio
- Gaiman, Neil: *Præludier og Nocturner* (Sandman deluxe; 1). RW
- Horrocks, Dylan: *Sam Zabel og den magiske pen*. Fahren-heit, 229 sider
- Jodorowsky, Alexandro: *Castaka: samlet bind*. Faraos Cigarer, 110 sider
- Jodorowsky, Alexandro: *Gorgo Snavs* (Den sidste inkal, 3). Faraos Cigarer
- Léturgie, J.: *Det ottende rige* (Ridder Goodwill, nr. 15). Do-novan Comics, 48 sider
- Léturgie, J.: *Ganaels sværd* (Ridder Goodwill, nr. 3). Do-novan Comics, 48 sider
- Miller, Frank: *Nattens ridder*

- vender tilbage*. RW, 240 sider
- Moebius: *Majorens ferier* (Små historier fra det store univers, 2). Faraos Cigarer, 56 sider
- Moore, Alan: *V for vendetta deluxe*. RW, 311 sider
- Pini, Wendy: *Den sidste jagt, bind 2* (Elverfolket). Cobolt
- Robberecht, Thierry: *Stalins søn Lefranc*, 12). Faraos Ciga-rer, 48 sider
- Sente, Yves: *Rød som Rahe-borg* (Kriss af Valnor; 5). Co-bolt
- Vaughan, Brian K.: *Saga, vol. 2*. G. Floy Studio
- Wung-Sung, Jesper: *Kopi-erne: grafisk roman*. Høst, 111 sider

Ungdomsbøger

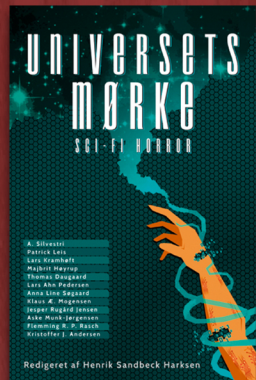
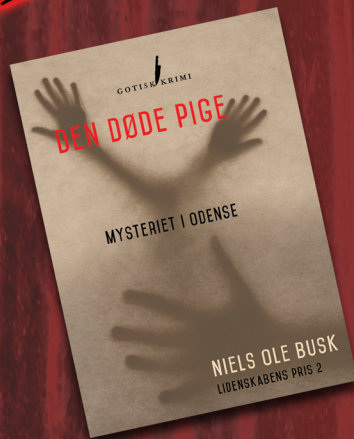
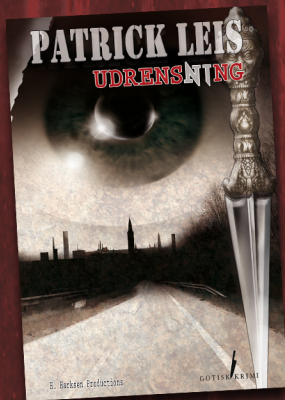
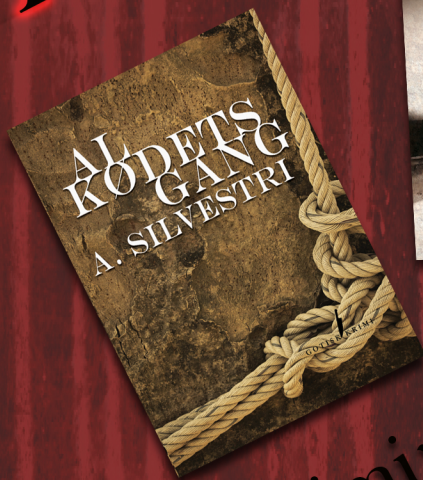
- Adrian, Lara: *Blodrøde kys* (Midnight breed, Bind 2). Tel-lerup, 437 sider
- Amundsen, Torbjørn Øver-land: *Bian Shen*. Turbine, 523 sider
- Delaney, Joseph: *Heksejæge-ren – Slithers fortælling* (Wardstenen, bind 11). Carlsen, 302 sider
- Flanagan, John: *Skorpion-bjerget* (Våbenbrødre, bind 5). Nyt Nordisk Forlag, 408 si-der
- Green, Sally: *Half wild – halvvild* (Half bad – halvkode, 2). Carlsen, 477 sider
- Haiberg, Louise: *Revolution* (Dæmondræberen, 3). Tel-lerup, 481 sider
- Klaris, H. W.: *Skyggernes bog* (Dæmonherskerens arving, 1). Tellerup, 284 sider
- Knudsen, Julie Kristine: *Gylde øjne* (Nymphana, 2). Mellemsgaard
- Mittet, Sidsel Sander: *Morika – rent blod* (Morika, 1). Facet, 322 sider
- Ness, Patrick: *Monster*. Gyl-dendal, 214 sider

Fag- og anden litteratur

- *Tegneserier i Danmark: sta-tusrapport, 2014*. Dansk Teg-neserieråd

NY DANSK HORROR

gotisk ✓ krimi ✓ sci-fi ✓ overnaturligt ✓ horror ✓
... interesseret i en kombi? ✓

Kan købes online, også via forlaget
hharksenproductions.com
Eller bestil dem i din boghandel!

